

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för 2010

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	13
2	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	17
2.1	Omfattning.....	17
2.2	Politikens inriktning	17
2.2.1	Utgångspunkter	17
2.2.2	Prioriteringar	21
2.3	Utgiftsutveckling	32
2.4	Skatteutgifter.....	33
3	Kulturområdesövergripande verksamhet	35
3.1	Omfattning.....	35
3.2	Utgiftsutveckling	35
3.3	Mål	36
3.4	Resultatredovisning	36
3.4.1	Barn- och ungdomskultur	36
3.4.2	Internationell och interkulturell kulturverksamhet.....	38
3.4.3	Internationellt samarbete	39
3.4.4	Fördjupad samverkan mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik.....	40
3.4.5	Forskning inom kulturområdet	41
3.4.6	Jämställdhet	43
3.4.7	Kultur och hälsa	43
3.4.8	Handikappolitik	44
3.4.9	Regional fördelning av statens stöd till kultur	45
3.4.10	Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror	47
3.5	Revisionens iakttagelser.....	49
3.6	Budgetförslag	49
3.6.1	1:1 Statens kulturråd	49
3.6.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	50
3.6.3	1:3 Skapande skola	51
3.6.4	1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	51
3.6.5	1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	52
3.6.6	1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	53

4	Teater, dans och musik.....	55
4.1	Omfattning	55
4.2	Utgiftsutveckling.....	55
4.3	Mål.....	56
4.4	Resultatredovisning	56
4.5	Revisionens iakttagelser	58
4.6	Budgetförslag	59
4.6.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	59
4.6.2	2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	61
4.6.3	2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	61
5	Litteraturen, läsandet och språket.....	65
5.1	Omfattning	65
5.2	Utgiftsutveckling.....	65
5.3	Mål.....	66
5.4	Resultatredovisning	66
5.5	Revisionens iakttagelser	67
5.6	Budgetförslag	67
5.6.1	3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	67
5.6.2	3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	68
5.6.3	3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	68
5.6.4	3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	70
5.6.5	3:5 Institutet för språk och folkminnen.....	71
6	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	73
6.1	Omfattning	73
6.2	Utgiftsutveckling.....	73
6.3	Mål.....	74
6.4	Resultatredovisning	74
6.5	Revisionens iakttagelser	76
6.6	Budgetförslag	76
6.6.1	4:1 Statens konstråd	76
6.6.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	77
6.6.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	78
6.6.4	4:4 Främjande av hemslöjden.....	79
6.6.5	4:5 Bidrag till bild- och formområdet	79
7	Kulturskaparnas villkor.....	81
7.1	Omfattning	81
7.2	Utgiftsutveckling.....	81
7.3	Mål.....	82
7.4	Resultatredovisning	82
7.5	Revisionens iakttagelser	83
7.6	Budgetförslag	83
7.6.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	83
7.6.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	84
8	Arkiv	87

8.1	Omfattning.....	87
8.2	Utgiftsutveckling	87
8.3	Mål	88
8.4	Resultatredovisning	88
8.5	Revisionens iakttagelser.....	89
8.6	Budgetförslag	90
8.6.1	6:1 Riksarkivet.....	90
8.6.2	6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	90
9	Kulturmiljö	93
9.1	Omfattning.....	93
9.2	Utgiftsutveckling	93
9.3	Mål	94
9.4	Resultatredovisning	94
9.5	Revisionens iakttagelser.....	95
9.6	Budgetförslag	96
9.6.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	96
9.6.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård	97
9.6.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	98
10	Museer och utställningar.....	99
10.1	Omfattning.....	99
10.2	Utgiftsutveckling	99
10.3	Mål	100
10.4	Resultatredovisning	100
10.5	Revisionens iakttagelser.....	103
10.6	Budgetförslag	103
10.6.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	103
10.6.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	105
10.6.3	8:3 Bidrag till regionala museer	105
10.6.4	8:4 Bidrag till vissa museer	106
10.6.5	8:5 Riksutställningar	107
10.6.6	8:6 Forum för levande historia.....	108
10.6.7	8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	108
11	Trossamfund	111
11.1	Omfattning.....	111
11.2	Utgiftsutveckling	111
11.3	Mål	112
11.4	Resultatredovisning	112
11.5	Revisionens iakttagelser.....	112
11.6	Budgetförslag	112
11.6.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	112
11.6.2	9:2 Stöd till trossamfund	113
12	Film	115
12.1	Omfattning.....	115
12.2	Utgiftsutveckling	115
12.3	Mål	116
12.4	Resultatredovisning	116
12.5	Budgetförslag	117

	12.5.1	10:1 Filmstöd	117
13		Medier.....	119
	13.1	Omfattning	119
	13.2	Utgiftsutveckling.....	119
	13.3	Mål.....	120
	13.4	Resultatredovisning	120
	13.4.1	Radio och TV i allmänhetens tjänst.....	120
	13.4.2	Kommersiell radio	120
	13.4.3	Lokal icke-kommersiell radio och tv	121
	13.4.4	Digital radio	121
	13.4.5	Presstöd.....	122
	13.4.6	Taltidningar.....	122
	13.4.7	Barn och unga i mediasamhället	123
	13.4.8	Uppföljning av medieutvecklingen.....	124
	13.4.9	Internationellt samarbete	125
	13.5	Revisionens iakttagelser	126
	13.6	Budgetförslag.....	126
	13.6.1	11:1 Statens biografbyrå.....	126
	13.6.2	11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	127
	13.6.3	11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete.....	128
	13.6.4	11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	128
	13.6.5	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	129
14		Ungdomspolitik.....	133
	14.1	Omfattning	133
	14.2	Utgiftsutveckling.....	133
	14.3	Mål.....	134
	14.4	Resultatredovisning	134
	14.4.1	Resultat.....	134
	14.4.2	Analys och slutsatser.....	140
	14.5	Revisionens iakttagelser	143
	14.6	Politikens inriktning.....	144
	14.7	Budgetförslag.....	146
	14.7.1	12:1 Ungdomsstyrelsen.....	146
	14.7.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet....	147
15		Folkrörelsepolitik.....	149
	15.1	Omfattning	149
	15.2	Utgiftsutveckling.....	149
	15.3	Mål.....	150
	15.4	Folkrörelsepolitik	150
	15.4.1	Resultatredovisning	150
	15.4.1.1	Resultat.....	150
	15.4.2	Revisionens iakttagelser	154
	15.4.3	Politikens inriktning.....	154
	15.5	Idrottsfrågor	157
	15.5.1	Resultatredovisning	157
	15.5.1.1	Mål	157
	15.5.1.2	Resultat.....	157
	15.5.1.3	Analys och slutsatser.....	159

15.5.2	Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel.....	159
15.5.3	Politikens inriktning	160
15.6	Friluftspolitik	160
15.6.1	Resultatredovisning	160
15.6.1.1	Resultat.....	160
15.6.1.2	Analys och slutsatser	161
15.6.2	Politikens inriktning	161
15.7	Budgetförslag	162
15.7.1	13:1 Stöd till idrotten.....	162
15.7.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	162
15.7.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering	163
15.7.4	13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	163
15.7.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	164
15.7.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn.....	164
16	Vuxenutbildning under utgiftsområde 17.....	167
16.1	Budgetförslag	167
16.1.1	14:1 Bidrag till folkbildningen.....	167
16.1.2	14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	168
16.1.3	14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	169
17	Tillsyn av spelmarknaden	171
17.1	Omfattning.....	171
17.2	Mål	171
17.3	Resultatredovisning	171
17.3.1	Resultat.....	171
17.3.2	Spelmarknadens utveckling under 2008	172
17.3.3	Tillsynen av spelmarknaden	172
17.3.4	Analys och slutsatser	172
17.4	Politikens inriktning	173
17.5	Budgetförslag	173
17.5.1	15:1 Lotteriinspektionen	173

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	14
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17.....	32
2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012, Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	32
2.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	32
2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto ¹	33
3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17	35
3.2 Totala statliga medel för regional kulturverksamhet 2006–2008, tusental kronor samt kronor per invånare ¹	46
3.3 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2006–2008.....	48
3.4 Anslagsutveckling.....	49
3.5 Statliga utställningsgarantier	50
3.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Statens kulturråd	50
3.7 Anslagsutveckling.....	50
3.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	50
3.9 Anslagsutveckling.....	51
3.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Skapande skola.....	51
3.11 Anslagsutveckling.....	51
3.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	52
3.13 Anslagsutveckling.....	52
3.14 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	52
3.15 Anslagsutveckling.....	53
3.16 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	53
4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17.....	55
4.2 Statlig finansieringsandel av de regionala scenkonstinstitutionernas offentliga finansiering	57
4.3 Den fria scenkonsten 2007.....	58
4.4 Anslagsutveckling.....	59
4.5 Ekonomisk redovisning för 2008.....	59
4.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen.....	60
4.7 Anslagsutveckling.....	61
4.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	61

4.9 Anslagsutveckling.....	61
4.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	62
4.11 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	63
5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17.....	65
5.2 Anslagsutveckling.....	67
5.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	68
5.4 Anslagsutveckling.....	68
5.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	68
5.6 Anslagsutveckling.....	68
5.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	69
5.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	70
5.9 Anslagsutveckling.....	70
5.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	70
5.11 Anslagsutveckling.....	71
5.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:5 Institutet för språk och folkminnen	71
6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17.....	73
6.2 Anslagsutveckling.....	76
6.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:1 Statens konstråd.....	76
6.4 Anslagsutveckling.....	77
6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	77
6.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	78
6.7 Anslagsutveckling.....	78
6.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor...	78
6.9 Anslagsutveckling.....	79
6.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:4 Främjande av hemslöjden	79
6.11 Anslagsutveckling.....	79
6.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:5 Bidrag till bild- och formområdet	79
7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17	81
7.2 Anslagsutveckling.....	83
7.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 5:1 Konstnärsnämnden.....	83
7.4 Anslagsutveckling.....	84
7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	85
7.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	85
8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	87
8.2 Anslagsutveckling.....	90
8.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 6:1 Riksarkivet	90
8.4 Anslagsutveckling.....	90
8.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	91
9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	93
9.2 Anslagsutveckling.....	96
9.3 Uppdragsverksamhet	96

9.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:1 Riksantikvarieämbetet	96
9.5 Anslagsutveckling.....	97
9.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	97
9.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	98
9.8 Anslagsutveckling.....	98
9.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	98
10.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17	99
10.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2006–2008	102
10.3 Anslagsutveckling.....	103
10.4 Sammanställningen över medelsfördelningen till Centrala museer:	
Myndigheter	103
10.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna ¹ till Centrala museer:	
Myndigheter	103
10.6 Uppdragsverksamhet.....	104
10.7 Uppdragsverksamhet.....	104
10.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:1 Centrala museer:	
Myndigheter	104
10.9 Anslagsutveckling.....	105
10.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser....	105
10.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser....	105
10.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser ..	105
10.13 Anslagsutveckling.....	105
10.14 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:3 Bidrag till regionala museer .	106
10.15 Anslagsutveckling.....	106
10.16 Sammanställning över medelstildelningen	106
10.17 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:4 Bidrag till vissa museer.....	107
10.18 Anslagsutveckling.....	107
10.19 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:5 Riksutställningar	107
10.20 Anslagsutveckling.....	108
10.21 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:6 Forum för levande historia ..	108
10.22 Anslagsutveckling.....	108
10.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	109
11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17.....	111
11.2 Anslagsutveckling.....	112
11.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	113
11.4 Anslagsutveckling.....	113
11.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 9:2 Stöd till trossamfund.....	113
12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17	115
12.2 Anslagsutveckling.....	117
13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17.....	119
13.2 Anslagsutveckling.....	126
13.3 Offentlighetslig verksamhet.....	126
13.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:1 Statens biografbyrå.....	127
13.5 Anslagsutveckling.....	127
13.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	128
13.7 Anslagsutveckling.....	128
13.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete.....	128

13.9 Anslagsutveckling.....	128
13.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	129
13.11 Medelsberäkning för 2010	129
13:12 Distributionskontots utveckling 2006–2008 samt prognos för 2009	130
14:1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17	133
14.2 Anslagsutveckling.....	146
14.4 Anslagsutveckling.....	147
14.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 12.2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	147
15.1 Utgiftsutveckling inom Folk rörelsepolitik, utgiftsområde 17	149
15.2 Anslagsutveckling.....	162
15.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13.1 Stöd till idrotten.....	162
15.4 Anslagsutveckling.....	162
15.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	163
15.6 Anslagsutveckling.....	163
15.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	163
15.8 Anslagsutveckling.....	163
15.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer	164
15.10 Anslagsutveckling.....	164
15.11 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	164
15.12 Anslagsutveckling.....	164
15.13 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn	165
16.1 Anslagsutveckling.....	167
16.2 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:1 Bidrag till folkbildningen	167
16.3 Anslagsutveckling.....	168
16.4 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	168
16.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	169
16.6 Anslagsutveckling.....	169
16.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning	169
17.1 Anslagsutveckling för 15:1 Lotteriinspektionen	173
17.2 Offentligrättslig verksamhet	173
17.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 15:1 Lotteriinspektionen	173

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 4.6.3),
2. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 5.6.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 6.6.2),
4. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 125 000 000 kronor under 2011–2020 (avsnitt 7.6.2),
5. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 9.6.2),
6. godkänner regeringens förslag till medelstilldelning för 2010 från rundradio-kontot till statsbudgetens inkomstsida när det gäller Granskningsnämnden för radio och TV (avsnitt 13.6.5)
7. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2010 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 13.6.5),
8. bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 000 000 000 kronor (avsnitt 13.6.5.),
9. godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot (avsnitt 13.6.5),
10. bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2010 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot (avsnitt 13.6.5),
11. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2010 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2009

- från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. Bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen (avsnitt 15.5.2),
12. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 16.1.2),
13. för 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statens kulturråd	Ramanslag	49 612
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	Ramanslag	210 885
1:3 Skapande skola	Ramanslag	111 971
1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	Ramanslag	158 687
1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	Ramanslag	38 143
1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	Ramanslag	9 898
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	Ramanslag	1 017 719
2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	Ramanslag	812 217
2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	Ramanslag	158 503
3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	Ramanslag	49 107
3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	Ramanslag	124 182
3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Ramanslag	74 310
3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	Ramanslag	16 229
3:5 Institutet för språk- och folkminnen	Ramanslag	51 320
4:1 Statens konstråd	Ramanslag	7 825
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	Ramanslag	34 626
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	Ramanslag	2 225
4:4 Främjande av hemslöjden	Ramanslag	23 016
4:5 Bidrag till bild- och formområdet	Ramanslag	27 673
5:1 Konstnärsnämnden	Ramanslag	17 506
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	Ramanslag	324 168
6:1 Riksarkivet	Ramanslag	345 553
6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	Ramanslag	6 406
7:1 Riksantikvarieämbetet	Ramanslag	209 704
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	Ramanslag	251 718
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	Ramanslag	460 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	Ramanslag	977 636
8:2 Centrala museer: Stiftelser	Ramanslag	234 574
8:3 Bidrag till regionala museer	Ramanslag	164 209
8:4 Bidrag till vissa museer	Ramanslag	42 947
8:5 Riksställningar	Ramanslag	47 143
8:6 Forum för levande historia	Ramanslag	45 060

8:7	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	Ramanslag	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	Ramanslag	4 884
9:2	Stöd till trossamfund	Ramanslag	50 232
10:1	Filmstöd	Ramanslag	310 824
11:1	Statens biografbyrå	Ramanslag	9 840
11:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	Ramanslag	21 963
11:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	Ramanslag	466
11:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	Ramanslag	2 162
12:1	Ungdomsstyrelsen	Ramanslag	26 703
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	Ramanslag	101 360
13:1	Stöd till idrotten	Ramanslag	1 204 851
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	Ramanslag	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	Ramanslag	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	Ramanslag	24 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	Ramanslag	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	Ramanslag	23 238
14:1	Bidrag till folkbildningen	Ramanslag	3 260 013
14:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	Ramanslag	79 957
14:3	Bidrag till kontakttolkutbildning	Ramanslag	15 770
15:1	Lotteriinspektionen	Ramanslag	44 860
Summa			11 362 087

2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Folkrörelsepolitik
- Folkbildning
- Tillsyn av spelmarknaden

2.2 Politikens inriktning

2.2.1 Utgångspunkter

Kultur

Kulturpolitikens centrala uppgifter är att stödja konstnärligt skapande i olika former, att bevara och utveckla kulturarvet samt att medverka till att alla människor ska få goda förutsättningar att ta del av och bidra till kulturlivet.

Kulturens värden ska vara tillgängliga för alla – genom bildningsarbete, genom möjligheter till eget skapande och genom möjligheter att ta del av professionellt konstnärligt skapande. Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik:

- *Barns och ungas rätt till kultur.* Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling. Kunskap och insikt om den egna kulturen är också en förutsättning för att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.
- *Kulturarv för framtiden.* Såväl det historiska som det moderna kulturarvet måste värnas

som en tillgång för dagens och kommande generationer.

- *Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.* Kulturskapare ska ha goda möjligheter att utveckla konsten i alla dess former och göra den tillgänglig för fler.

Regeringens kulturpolitiska prioriteringar är – var och en – viktiga för att utveckla kultursektorn. Tillsammans bildar de en helhet som understryker kulturens egenvärde och mångfald.

Kulturupplevelser och eget skapande tidigt i livet är viktigt i sig men är också en förutsättning för att barn och ungdomar ska ta del av kultur även som vuxna. Skapande skola, som infördes 2008, är regeringens långsiktiga kultursatsning för att successivt nå alla barn och skapa hållbara förutsättningar för samverkan mellan kulturlivet och skolan. Skapande skola syftar därtill att integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans lärande samt bidra till en ökad måluppfyllelse i skolan.

Genom att kulturarvet bevaras, utvecklas och förmedlas till nya generationer stärks möjligheterna för nya kulturyttringar och tolkningar av vår samtid. I detta sammanhang har regeringens satsning på Fria museer, som inneburit att de statliga museerna fått ökade resurser som de själva kunnat disponera, varit framgångsrik. Intresse och efterfrågan på kultur hos en bred allmänhet – barn och vuxna – är grunden för att kulturskapare ska ha goda villkor och för den nyskapande kulturen.

I proposition 2009/10:3 lägger regeringen fram förslag till inriktning för den framtida kulturpolitiken inom en rad områden. I propositionen föreslås bl.a. nya nationella kulturpolitiska mål, att en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet införs stegvis, att vissa ändringar görs av myndighetsstrukturen inom kulturområdet samt att stödet till litteratur- och musikverksamhet reformeras. Vidare lämnar regeringen en redogörelse för hur det internationella kultursamarbetet utvecklats under mandatperioden. Förslagen i kulturpropositionen baseras till stora delar på Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16) och Museikoordinatorernas betänkande (SOU 2009:15) som båda överlämnades till regeringen i februari 2009.

Regeringen lägger i budgetpropositionen även fram förslag till satsningar som hänger samman med ombyggnader och renoveringar av vissa kulturinstitutioners fastigheter samt insatser på arbetsmarknadsområdet.

För att finansiera de satsningar som föreslås för kulturpolitiken inom utgiftsområdet föreslås både en utökad kulturbudget och omprioriteringar inom ram. I förhållande till vårpropositionen föreslås en ökning av ramen för 2010 med 36 miljoner kronor. I jämförelse med 2009 föreslås en utökning av kulturbudgeten med 18 miljoner kronor för 2010, vid sidan av pris- och löneomräkningen av anslagen. Orsaken till att beloppen skiljer sig åt är bl.a. att temporära satsningar upphör 2010 enligt tidigare beslut. Förutom dessa tillskott finansieras regeringens förslag genom omprioriteringar inom kulturområdet. Den största delen av omprioriteringarna avser en generell neddragning med 1,5 procent, motsvarande 46,4 miljoner kronor, av företrädesvis anslag för förvaltningsändamål. En del av omprioriteringarna avser regeringen precisera närmare i regleringsbrev. De sammantagna förändringar som föreslås på anslagsnivå återfinns under budgetförslagen i respektive avsnitt.

Medier

Fria och självständiga medier är en förutsättning för den mångfald i nyhetsförmedling och opinionsbildning som är grunden i ett demokratiskt samhälle. Utgångspunkten för regeringens politik inom medieområdet är därför att garantera yttrande- och tryckfriheterna.

En mediemarknad med många aktörer, tydliga spelregler och konkurrens ger goda förutsättningar för fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska makthavare. Tillgången till medier är nu avsevärt större än tidigare, bland annat till följd av internationalisering och teknisk utveckling. Allt fler medieföretag väljer också att använda sig av flera olika tekniska plattformar för att föra ut sitt budskap.

Kommersiella och ideella aktörer är viktiga för ett brett medieutbud med olika infallsvinklar. Medieområdet kräver emellertid mer än enbart marknadslösningar. För att ett allsidigt medieutbud ska kunna komma alla till del är det även viktigt att radio och tv i allmänhetens tjänst har goda möjligheter att verka och utvecklas. Regeringen har därför i propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195) föreslagit att Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) får extra medel

under 2010, bland annat för att fördjupa, utveckla och vidga företagens kulturutbud. Sändningstillstånden för kommande period föreslås gälla i fyra år, med en avstämning i form av en kontrollstation efter två år. Andra förslag i propositionen syftar till regelförenkling och ett ökat oberoende för företagen.

Den tekniska utvecklingen, den europeiska lagstiftningen och de marknadsmässiga förändringarna medför att lagstiftningen på radio- och tv-området behöver moderniseras, liberaliseras och förenklas. Regeringen tillsatte 2007 en utredning (Ku 2007:07), som i december 2008 lämnade sitt betänkande En ny radio- och tv-lag (SOU 2008:116). Ett arbete pågår nu i Regeringskansliet i syfte att åstadkomma en mer framtidssäker lagstiftning och att skapa bättre förutsättningar för en livskraftig svensk radio- och tv-bransch. Regeringen avser att återkomma i frågan under mandatperioden.

Det nya medielandskapets ökade möjlighet till delaktighet förutsätter medvetna medborgare som själva kan bedöma tillgänglig information. Regeringen arbetar därför aktivt med insatser till olika målgrupper – framför allt barn och unga – samt för att främja självreglering hos marknadens aktörer.

Trossamfund

Trossamfund erbjuder en värdefull mötesplats där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Den religiösa mångfalden i vårt samhälle, liksom engagemanget för etiska och existentiella frågor medför ökad uppmärksamhet för och förväntningar på insatser från trossamfunden, både från enskilda och från samhället. Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosriktningar. Detta är av stor samhällslig betydelse, inte minst i integrationsprocessen. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull. Regeringen fortsätter att ha fortlöpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden, som består av representanter från stat och samfund.

För att stärka samhällsskyddet och krisberedskapen är det viktigt att ta vara på olika kompetenser och erfarenheter som finns i samhället.

Inte minst under senare år har det blivit allt tydligare att trossamfunden spelar en viktig roll i dessa sammanhang. Kyrkor och andra religiösa mötesplatser är ofta självklara platser för människor i behov av tröst och stöd i svåra situationer. Från och med 2008 är uppgiften att hantera frågor om trossamfundens roll i krisberedskaps-sammanhang inskrivet i instruktionen för Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST).

Ungdomspolitik

Regeringen avser att under hösten 2009 redovisa en ungdomspolitisk strategi för riksdagen. Utgångspunkten är att målen för regeringens politik på ungdomsområdet även fortsättningsvis ska vara att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande.

En av de mest prioriterade frågorna är att bryta utanförskapet i samhället och särskilt angeläget är att barn och ungdomar inte ska växa upp i utanförskap. För ungdomar gäller att den viktigaste förutsättningen för att motverka såväl nutida som framtida utanförskap är att ha ett arbete. Regeringen har arbetat konsekvent för att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden.

Regeringen prioriterar åtgärder som syftar till att främja trygga levnadsvillkor. Inom detta område är det angeläget att bekämpa mäns våld mot kvinnor, bl.a. åtgärder i syfte att bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Regeringen har gett Ungdomsstyrelsen olika uppdrag som syftar till att förebygga dels mäns våld mot flickor och unga kvinnor, dels hedersrelaterat våld. Under 2008 fick Ungdomsstyrelsen även i uppdrag att kartlägga förekomsten av arrangerade äktenskap mot en parts vilja i Sverige. Uppdraget redovisades sommaren 2009, varav framgår att cirka 70 000 ungdomar mellan 16 och 25 år upplever att de inte har möjlighet att fritt välja vem de ska gifta sig med.

I slutbetänkandet Fritid på egna villkor (SOU 2009:29) föreslås en ny förordning för statsbidraget till ungdomsorganisationer i syfte att reglerna för statsbidraget ska bli tydligare och utgöra ett bättre stöd för vad Ungdomsstyrelsens bedömningar ska grundas i. Efter remissbehandling under sommaren 2009 kommer betänkandet att beredas vidare inom Regeringskansliet.

EU-kommissionen har under våren presenterat förslag på mål, prioriteringar och metoder för ett nytt ramverk för det ungdomspolitiska samarbetet. Avsikten är att det under Sveriges ordförandeskap i EU hösten 2009 ska beslutas om ett nytt ramverk som ska gälla fr.o.m. 2010.

Ungdomspolitikens inriktning behandlas mer ingående i avsnitt 14.6 Politikens inriktning.

Folkrörelsepolitik

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Folkrörelsepolitiken omfattar sektorsövergripande frågor som rör människors möjligheter att organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar samt villkoren och förutsättningarna för dessa sammanslutningar. Folkrörelsepolitiken kan alltså sägas omfatta generella frågor om organisering och ideellt engagemang, till skillnad från sektorsbaserade frågor om folkrörelser, som är inriktade på statens samspel med folkrörelser och andra sammanslutningar inom ramen för arbetet för att uppnå målen inom olika sakområden, såsom kultur, miljö, bistånd m.m.

Den generella folkrörelsepolitiken kan delas in i fyra huvudområden:

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och andra ideella organisationer,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och andra ideella organisationer,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet och de ideella organisationerna,
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och den ideella sektorn.

Folkrörelsepolitikens inriktning behandlas mer ingående i avsnitt 15.4.3 Politikens inriktning.

Idrott

Den nationella idrottspolitiken syftar till en god folkhälsa genom att uppmuntra och ge möjlighet till motion och idrott. Politiken bygger på en fri och självständig idrottsrörelse som grundas på ideellt engagemang och som bedriver en bred

verksamhet. I detta ingår att främja barn- och ungdomsidrotten, värna om god etik, ge lika förutsättningar för flickor och pojkar, kvinnor och män, att arbeta aktivt för integration samt att värna om demokratisk utveckling och delaktighet. Idrotten innebär även underhållning och glädje för många människor.

Regeringen stödjer idrottens barn- och ungdomsverksamhet och verkar för att öka idrottens självständighet. Idrotten kan och bör ta ett betydande ansvar för användning och prioritering av det stöd som kommer från staten. Den statliga styrningen av det samlade stödet till idrotten har därför minskats och kommer att ytterligare minska under 2010.

Centrum för idrottsforskning (CIF) har fått i uppdrag av regeringen att genomföra regelbunden och långsiktig uppföljning av statens stöd till idrotten, för att bedöma om verksamhetens resultat och effekter är i enlighet med stödets mål och syften.

Regeringen avser att fortsätta stödja arbetet mot dopning samt även stödja verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

Det bidrag som utbetalats till idrottens lokala barn- och ungdomsverksamhet, baserat på det årliga överskottet från AB Svenska Spel, har varierat i hög grad under senare år och därigenom varit svårt att förutse. Detta har medfört problem för idrottsföreningarna att planera sin barn- och ungdomsverksamhet. Regeringen har i propositionen Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126, bet.2008/09 KrU8, rskr. 2008/09:243) angett att statens stöd till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet i stället bör ingå i statsanslaget till idrotten som årligen föreslås i regeringens budgetproposition och fastställs av riksdagen. Även det generella spelbidraget till idrottsrörelsen, som har uppgått till 60 miljoner kronor per år under senare tid, bör utgå som statsanslag till idrotten. På så sätt skapas en ökad öppenhet och tydlighet i fråga om statsutgifternas omfattning och inriktning. Regeringen har fått riksdagens godkännande för att skapa ett stabilt finansieringssystem för stödet till idrotten som ersätter den tidigare modellen som till stor del har varit baserad på överskottet från AB Svenska Spel. Statsanslaget till idrotten ökas av denna anledning med 760 miljoner kronor.

2.2.2 Prioriteringar

Barn och unga

Barns och ungas rätt till kultur är en av regeringens viktigaste kulturpolitiska prioriteringar under mandatperioden. Regeringen genomför även en särskild satsning för att främja idrottande bland barn och ungdomar. För att möta de nya utmaningar som Internet innebär har regeringen vidare initierat en riktad satsning till barn och unga för att stärka deras mediekompetens.

Skapande skola

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att Skapande skola bör byggas ut till att, utöver årskurserna 7–9, även omfatta årskurserna 4–6. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel tillförs anslaget till Skapande skola fr.o.m. 2010 så att anslaget uppgår till ca 112 miljoner kronor för 2010. Regeringens ambition är att satsningen successivt ska utvidgas till att omfatta alla elever i grundskolan.

Läsa-skriva-räkna

För att kunna tillgodogöra sig kunskap är färdigheter i läsning grundläggande. Att utveckla barns läsande är dessutom betydelsefullt för barns språkutveckling och intresse för litteratur. Regeringen utökar för 2010 Läsa-skriva-räkna-satsningen i skolan till att omfatta 500 miljoner kronor (utgiftsområde 16 Utbildning och forskning). Syftet är att stärka elevernas basfärdigheter i att läsa, skriva och räkna.

Punktskrift för barn

Talboks- och punktskriftsbiblioteket har bl.a. till uppgift att producera och låna ut punktskriftsböcker till synskadade och dövblinda. För barn produceras t.ex. taktila bilderböcker, punktskriftsböcker med bredvidbok, bilder och taktilt omslag samt punktskriftsböcker med färgbilder. För att ytterligare främja barns tillgång till och användning av punktskrift föreslår regeringen att ca 1,5 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till Talboks- och punktskriftsbiblioteket fr.o.m. 2010.

Barn och unga i mediesambället

Det nya medielandskapet, där Internet blir allt viktigare för kreativitet och aktivt deltagande, ställer krav på medborgarna att kunna bedöma

och granska information. Denna mediekompetens är av extra vikt när det gäller barn och unga. Många vuxna har också begränsad kunskap om barns och ungas digitala aktiviteter. Regeringen fortsätter under 2010 satsningen på förebyggande insatser för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) anges därför att Medierådet bör få ett tilläggsuppdrag som syftar till att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på Internet.

Utredningen om översyn av lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram överlämnade i juni 2009 betänkandet Avskaffande av filmcensuren för vuxna – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan (SOU 2009:51). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet

Regeringen prioriterar stödet till idrottens barn- och ungdomsverksamhet. Statsbidraget för barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Regeringen tog 2006 initiativ till den nya och utökade satsningen Idrottslyftet som pågår under mandatperioden och genom vilken idrottsrörelsen tillförs 500 miljoner kronor per verksamhetsår. De övergripande målen med Idrottslyftet är att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar och att få dem att vilja fortsätta idrotta högre upp i åldrarna.

Kulturarv för framtiden

Värden av kulturarvet är en av regeringens prioriteringar under mandatperioden. Att skapa förutsättningar för att långsiktigt bevara och tillgängliggöra kulturarvet innebär att dess centrala samhällsroll kan stärkas. Genom att kulturarvet används och utvecklas blir det levande och angeläget för människor och goda förutsättningar skapas för formandet av ett långsiktigt hållbart samhälle.

Riksförbundet Sveriges museer

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att de centrala museerna bör få i uppdrag att utveckla samarbetet inom museisektorn. Regeringen anger att Riksförbundet Sveriges museer bör få i uppdrag

att samordna samverkan och samarbete inom museiområdet.

Regeringen beräknar därför att tillföra anslaget 8:4 *Bidrag till vissa museer* 1,5 miljoner kronor som avsätts till Riksförbundet Sveriges museer fr.o.m. 2010.

Nationell samordning av vård och konservering

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att Riksantikvarieämbetet (RAÄ) bör få i uppdrag att vara nationell samordnare i frågor som rör vård och konservering. För detta ändamål beräknar regeringen att RAÄ:s förvaltningsanslag tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2010 och dessutom 1 miljon kronor engångsvis för 2010.

Svensk museitjänst

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att huvudmannskapet för Svensk museitjänst (SMT) verksamhet överförs till RAÄ. Mot den bakgrunden beräknar regeringen att 2,5 miljoner kronor överförs från Riksarkivets förvaltningsanslag till RAÄ:s förvaltningsanslag fr.o.m. 2010.

Det kyrkliga kulturarvet

Det kyrkliga kulturarvet har byggts upp under närmare ett årtusende och utgör en väsentlig del av vår historia. Det är av stor betydelse att detta gemensamma kulturarv bevaras, brukas och är tillgängligt för dagens och kommande generationer. Svenska kyrkan har enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (den s.k. kyrkoantikvariska ersättningen). Ersättningen är en följd av skyddsbestämmelserna i kulturminneslagen, som innebär fördyringar och inskränkningar vid förvaltningen av de kyrkliga egendomarna. Riksdagen har tidigare beslutat om ersättningens storlek under perioden 2002–2009.

I den skrivelse regeringen överlämnat till riksdagen om kyrkoantikvariska frågor (skr. 2008/09:220), visas att den kyrkoantikvariska ersättningen har fördelats i enlighet med de principer som slogs fast i samband med relationsändringen mellan staten och kyrkan. Ersättningen har också haft stor betydelse för bevarandet av det kyrkliga kulturarvet. För att säkerställa det långsiktiga bevarandet av de kyrkliga kulturminnena föreslår regeringen att ersättningen 2010

ska vara 460 miljoner kronor. Det är regeringens avsikt att detta belopp ska utgå t.o.m. 2014. Härigenom ges Svenska kyrkan goda och stabila planeringsförutsättningar att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för ett långsiktigt bevarande av de kyrkliga kulturminnena. Satsningen ligger i linje med regeringens prioritering av att värna kulturarvet för framtiden.

Utgångspunkten för den framtida ersättningen bör vara att Svenska kyrkan, inom ramen för gällande bestämmelser, ska ges ökade möjligheter att disponera över de kyrkliga kulturminnena i enlighet med församlingarnas behov och att riktlinjer för en diversifierad användning av kyrkobyggnaderna är av särskild betydelse.

För att förbättra förutsättningarna för församlingarna att förvalta kulturarvet har regeringen i skrivelsen om kyrkoantikvariska frågor aviserat att RAÄ ska få i uppdrag att i samråd med Svenska kyrkan och andra berörda parter utarbeta föreskrifter, allmänna råd och riktlinjer för att tillämpningen av kulturminneslagen ska bli mer enhetlig när det gäller de kyrkliga kulturminnena.

Hus med historia

Det ideella engagemanget för det byggda kulturarvet ökar ständigt. En betydande aktör är hembygdsrörelsen som förvaltar viktiga delar av kulturarvet med stora värden, inte minst pedagogiska och kunskapsmässiga. Projektet Hus med historia möjliggör vårdinsatser på objekt som förvaltas av hembygdsrörelsen och representerar lokal byggnadskultur. Insatserna bedöms också skapa förutsättningar för utveckling av besöksnäringen och ge fler människor tillgång till viktiga delar av kulturarvet.

Hus med historia bör samordnas nationellt och avses ge effekter över hela landet. En lämplig huvudman är Sveriges hembygdsförbund. Regeringen beräknar att 15 miljoner kronor avsätts till projektet under åren 2010 och 2011 inom ramen för anslaget för bidrag till kulturmiljövård.

Teater, dans och musik i samverkan

Mot bakgrund av de förslag som lämnades i betänkandet Klenoder i tiden (SOU 2006:68) har Statens musiksamlingar (SMUS) haft i uppdrag att lämna förslag på hur verksamheterna vid Sveriges teatermuseum/Drottningholms slottsteater, Stiftelsen Marionettmuseet och Samarbetsnämnden för folklig dans kan inordnas

i myndigheten fr.o.m. 1 januari 2010. Med en samordning kan verksamheterna integreras med varandra och bidra till ökad tillgänglighet och möjlighet till fördjupning samt till effektivare och säkrare förvaring av samlingarna.

Sveriges Teatermuseum avskiljs från Stiftelsen Drottningholms Teatermuseums huvudmannas-kap. Vid ett avskiljande är det angeläget att Stiftelsen Drottningholms Teatermuseum kan kvarstå som huvudman för föreställningsverksamheten. Nuvarande bidrag till stiftelsen bör därför fördelas på respektive verksamhet.

Utöver delar av de medel som i dag går till Sveriges Teatermuseum beräknar regeringen att anslaget till SMUS tillförs 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010 samt ytterligare 2 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) anger regeringen att SMUS bör bli en samlad myndighet för musikområdet under 2011.

Arkitekturmuseet

Från och med 2009 har Arkitekturmuseet ett utökat uppdrag och ansvar. Detta innebär bl.a. ökade kunskaps- och informationsuppgifter och omfattar hela arkitektur-, stadsplane- och formområdet. För det vidgade uppdraget tillfördes Arkitekturmuseet 3 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Regeringen har därtill föreslagit att Arkitekturmuseet fr.o.m. 2010 övertar Föreningen Svensk Form uppdrag att vara en mötesplats för form och design. Uppdraget innebär i huvudsak att värna ett kvalitativt publikt arbete för att främja och informera om formens och designens roll i samhället. I enlighet med uppdraget ska samarbete ske med andra berörda parter, däribland Föreningen Svensk Form. Arkitekturmuseet har redovisat för regeringen hur dessa nya uppgifter ska genomföras.

Regeringen vill ge förutsättningar för Arkitekturmuseet att fortsätta processen med att ge ett helhetsperspektiv på frågor om arkitekturens, formens och designens roll i samhällsplanering och utveckling. För detta och för uppdraget att vara en mötesplats för form och design föreslår regeringen ett tillskott på 6 miljoner kronor som redan aviserades i budgetpropositionen för 2009. Samtidigt minskas som en följd av ändrat uppdrag det statliga bidraget till Föreningen Svensk Form med 4 miljoner kronor.

Stiftelsen Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum
Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att Åjtte bör ges ett direkt statligt bidrag från anslag 8:4 *Bidrag till vissa museer*. Regeringen beräknar att avsätta 500 000 kronor fr.o.m. 2010.

Filmarkivet i Grängesberg

Filmarkivet i Grängesberg har till uppgift att bevara icke-fiktiv smalfilm som inte är avsedd för biografvisning. Verksamheten är unik med sina samlingar av film från såväl företag, kommuner och folkrörelser som från privatpersoner. Samlingarna är en viktig del av vårt kulturarv och utgör en rik källa för forskning och studier. Regeringen bedömer det som angeläget att verksamheten upprätthålls och föreslår att arkivet tillförs 1,5 miljoner kronor för 2010. Ytterligare 1 miljon kronor avses omfördelas till Filmarkivet inom ramen för anslaget 10:1 *Filmstöd*.

Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen

Det är en viktig uppgift för kulturpolitiken att bidra till att det finns ekonomiska, administrativa och andra förutsättningar för skapande verksamhet, inte minst för förnyelse och utveckling. För att möjliggöra detta krävs bl.a. goda villkor för de professionella kulturskaparna.

Kulturbryggan

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att en ny bidragsordning, kallad Kulturbryggan, bör inrättas fr.o.m. 2011. Regeringen beräknar att 25 miljoner kronor avsätts för ändamålet fr.o.m. 2011.

Konstnärsnämnden

Regeringen redogör i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) för bedömningen att Konstnärsnämnden ska ha goda förutsättningar för att utföra och utveckla sina uppdrag. Det gäller inte minst uppdraget att löpande bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. För detta ändamål föreslår regeringen att Konstnärsnämnden tillförs 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Teateralliansen

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att stödet till Teateralliansen bör öka. Regeringen beräknar att bidraget till Teateralliansen ökar med 4 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Centrumbildningar

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att en resursförstärkning till Centrumbildningarna kan leda till en ökad sysselsättning bland kulturskapare samtidigt som dynamiken på den delen av arbetsmarknaden stärks. Regeringen beräknar att bidraget till Centrumbildningarna ökar med 10 miljoner kronor per år för 2010 och 2011.

Cullbergbaletten

Statens kulturråd har haft regeringens uppdrag att efter samråd med Riksteatern och Cullbergbaletten göra en analys av Cullbergbalettens utvecklingsbehov samt lämna förslag på strategier för att säkerställa danskompaniets fortsatta verksamhet. Uppdraget har redovisats till regeringen (Ku2009/942/KV).

Kulturrådet föreslår i sin rapport bl.a. att Kungliga Operan övertar ansvaret att vara huvudman för Cullbergbaletten. Som ett alternativ föreslås att Riksteatern även fortsättningsvis har huvudmannansvaret, men med vissa förändringar i hur uppdraget formuleras.

Regeringen anser att det för närvarande är mindre lämpligt för Kungliga Operan att inom den närmaste tiden få ett utökat ansvar av detta slag. Riksteatern ska därmed även fortsättningsvis vara huvudman för kompaniet.

För att stabilisera verksamheten och främja utvecklingen av Cullbergbaletten avser regeringen att initiera ett utökat samarbete mellan Cullbergbaletten, Riksteatern, Kungliga Operan och Dansens Hus. Genom ett utökat samarbete mellan nämnda aktörer skapas bl.a. möjligheter för Cullbergbaletten att på Dansens Hus ha en stadigvarande scen för egna produktioner. Verksamheterna inom såväl Cullbergbaletten som Kungliga Operan, Dansens Hus och Riksteatern får också ökade möjligheter till ömsesidigt utbyte. Samtidigt borgar Riksteaterns huvudmannaskap bl.a. för stabilitet och kompaniets fortsatta möjligheter till turnerande verksamhet och utveckling.

Regeringen avser att återkomma till dessa institutioner med förtydligade uppdrag som gäller samverkan kring Cullbergbaletten.

Kraftsamling för dans i Sverige

Dansen har under de senaste åren utvecklats starkt, vilket bl.a. framgår av den utvärdering av Handlingsprogrammet för den professionella dansen som Statens kulturråd presenterat under året. Utvärderingen visar att dansens förutsättningar har förbättrats, bl.a. har olika nyetabletrade dansnätverk haft stor betydelse för den geografiska spridningen. Utbyggnaden av Dansalliansen har stärkt yrkesdansarnas villkor. För närvarande bereds Yrkesdansarutredningens slutbetänkande inom Regeringskansliet.

Regeringen vill nu genomföra en satsning för att ge danskonsten ökade möjligheter att komma allmänheten till del och därigenom få fler att upptäcka dansen som konstform. Medlen ska användas för att sätta högkvalitativ dans i fokus och skapa internationell uppmärksamhet för svensk danskonst bl.a. genom festivaler och internationella dansnätverk. En önskad effekt av satsningen är att stärka samverkan med berörda aktörer, både på nationell och regional nivå inom dansområdet. Ett barn- och ungdomsperspektiv ska integreras. Satsningen bör även bidra till att stärka Cullbergbalettens verksamhet och hemvist vid Dansens Hus och därmed också ge Riksteatern, Kungliga Operan och Dansens Hus ökade förutsättningar att hitta långsiktiga samarbetsformer för dansens utveckling.

För att möjliggöra denna kraftsamling för den professionella dansens utveckling i Sverige föreslår regeringen en förstärkning av bidraget till Dansens Hus med 4 miljoner kronor för 2010 samt 1 miljon kronor fr.o.m. 2011.

Satsning på kulturella och kreativa näringar

Regeringen bedriver ett arbete med syfte att utveckla en långsiktigt fungerande infrastruktur för kulturella och kreativa näringar. Den handlingsplan för kulturella och kreativa näringar som regeringen avser fatta beslut om är ett första steg i det långsiktiga arbetet för att utveckla denna för Sveriges utvecklings- och konkurrenskraft viktiga sektor. Regeringen bedömer att det finns fortsatt behov av att vidareutveckla förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna både på regional, nationell och nordisk nivå samt inom EU. Det är viktigt att förbättra samverkan mellan myndigheter och organisationer med ansvar för kultur- eller näringslivsfrågor på nationell nivå, liksom mellan nationella och regionala aktörer.

Svensk export har ändrat inriktning och mer av tjänster och kreativa industrier exporteras idag. Det finns vidare ett behov av att förnya sättet att se på de internationella marknaderna och att se potentialen i kulturella och kreativa näringar som exportfaktor, men också som attraktionskraft för utländska investeringar. För att ytterligare fördjupa och stärka arbetet med att utveckla de kulturella och kreativa näringarna kommer regeringen att genomföra en satsning 2010–2012, som bl.a. avses kopplas till handlingsplanen. Satsningen omfattar totalt 60 miljoner kronor inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Operasamverkan

I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) gör regeringen bedömningen att samarbetet mellan landets operainstitutioner behöver utvecklas för att främja konstnärlig förnyelse och för att öka utbud och tillgång till föreställningar runt om i landet. I samarbete med övriga opera- och balettinstitutioner bör Kungliga Operan, i egenskap av nationalscen, ges i uppdrag att analysera förutsättningarna och föreslå nya former för samverkan. Regeringen föreslår därför att Kungliga Operan tillförs 1,5 miljoner kronor för 2010.

Kulturens byggnader

Inom Kulturdepartementets ansvarsområde finns ett flertal myndigheter och institutioner vars byggnader och lokaler är i behov av ombyggnad och renovering. I något fall har byggnationerna redan startat och ett tillskott är nödvändigt för att kunna slutföra dessa. I andra fall rör det sig om nödvändigt underhåll som måste påbörjas inom en snar framtid.

Skansen

Sollidensscenen invigdes 1938 och har inte förändrats nämnvärt sedan dess. Scenen är i dåligt skick, bl.a. måste säkerhetsförhållandena förbättras. Sollidensscenen är en populär scen med evenemang som lockar publik från hela landet som t.ex. nationaldagsfirandet och Allsång på Skansen. Om Skansen ska kunna fortsätta att använda Sollidensscenen till sådana arrangemang, är en upprustning för att motsvara dagens säkerhetskrav och standard nödvändig.

Regeringen beräknar mot denna bakgrund att 1 miljon kronor avsätts fr.o.m. 2010.

Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet (NRM) saknar sedan många år ändamålsenliga lokaler för vård och säkert förvar av sina samlingar. Detta medför bl.a. dålig arbetsmiljö, särskilt för den personal som arbetar med samlingarna. Av arbetsmiljö- och bevarandeskäl krävs en långsiktigt hållbar lokallösning.

Regeringen beräknar mot denna bakgrund att NRM tillförs 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010 och ytterligare 1 miljon kronor fr.o.m. 2011.

Flygvapenmuseum

Statens försvarshistoriska museer (SFHM) har tillförts sammanlagt 8 miljoner kronor under åren 2007–2009 för att finansiera en ombyggnad av Flygvapenmuseum i Linköping. Det nya museet ska kunna locka en bredare publik och är en förutsättning för att kunna visa den nedskjutna och bärgade DC-3:an från det kalla krigets dagar.

För att förverkliga det nya museet beräknar regeringen tillföra SFHM 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Nationalmuseum

Regeringen gav våren 2008 Statens fastighetsverk i uppdrag att i samarbete med Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde presentera en förstudie om hur en renovering av museets huvudbyggnad skulle kunna genomföras. Förstudien överlämnades till Kulturdepartementet i april 2009. Regeringen har därefter gett Statens Fastighetsverk och Nationalmuseum i uppgift att komplettera denna förstudie. Den kompletterade förstudien redovisades den 14 augusti 2009. I förstudien bedömer Statens fastighetsverk att renoveringen kan senareläggas. De konsekvenser som den kompletterade förstudien pekar på kommer att leda till utökade kostnader för Nationalmuseum. Redan 2009 tillfördes 3,5 miljoner kronor för att bl.a. täcka kostnader som är kopplade till en kommande renovering. Samtidigt aviserades ytterligare en förstärkning om 3,5 miljoner kronor för 2010. Regeringen bedömer att myndigheten bör därutöver tillföras 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Moderna museet

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2009 att Moderna museet har inlett ett samarbete med Malmö kommun och Skåne läns landsting i syfte att etablera en utställningsverksamhet i centrala Malmö. Målet är att erbjuda

utställningar av modern och samtida konst av högsta kvalitet med Moderna museets samlingar som bas. Utställningsverksamheten är planerad att öppnas för allmänheten i slutet av 2009.

Det statliga stödet till verksamheten med Moderna museet Malmö har sedan 2008 successivt ökat. Från och med 2010 tillförs ytterligare 1 miljon kronor, vilket innebär att sammanlagt 5 miljoner kronor avsätts för ändamålet.

Regeringen förutsätter att de eventuella tillkommande medelsbehov som kan uppkomma finansieras inom Moderna museets ram eller genom tillskott från andra samarbetsparter. Moderna museet avser att starta den publika verksamheten i slutet av 2009.

Arbetsmarknadsåtgärder

Den ekonomiska krisen har lett till en hastigt stigande arbetslöshet. Även kulturarbetsmarknaden har drabbats hårt. Regeringen föreslår i denna budgetproposition under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv en arbetsmarknadspolitisk satsning, LYFT, som riktar in sig på aktiveringsinsatser inom statlig och kommunal verksamhet samt inom vissa ideella organisationer. Inriktningen på aktiveringsinsatsen ska vara sysselsättning inom bl.a. kulturarvsområdet. Inom detta område har flera framgångsrika satsningar tidigare genomförts som har haft stor betydelse för kunskapen om och bevarandet av kulturarvet i skogen samt bidragit till att samlingar av föremål, böcker och arkivalier har vårdats och digitaliserats. Tidigare arbetsmarknadsåtgärder har också haft stor betydelse för vården av byggnader, kulturmiljöer och kulturlandskap. Inom ramen för LYFT kan institutioner och organisationer inom kulturarvsområdet fortsatt bidra till att arbetslösa kan upprätthålla kontakten med arbetslivet samtidigt som kulturarvet bevaras och tillgängliggörs.

Övriga kulturfrågor

Uppföljning av den nya språklagen

Riksdagen har godkänt det förslag till språklag som regeringen presenterade i propositionen Språk för alla – förslag till språklag (prop. 2008/09:153, bet. 2008/09:KrU9, rskr. 2008/09:271). Den nya språklagen trädde i kraft den 1 juli 2009. Institutet för språk och folk-

minnen har bl.a. till uppgift att följa upp språklagen, sprida kunskap hos myndigheter och allmänhet om lagar och språkpolitiska mål samt att värdera hur språksituationen i Sverige utvecklas. För att stärka förutsättningarna för myndighetens uppföljning föreslår regeringen att anslaget till Institutet för språk och folkminnen förstärks med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Mot bakgrund av språklagen och den kommande lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272) föreslås även att språkvårdsinsatserna för de nationella minoritetsspråken stärks, särskilt vad gäller meänkieli. Institutet för språk och folkminnen tillförs ytterligare 713 000 kronor för detta arbete från utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

För att stärka teckenspråkets ställning i samband med införandet av den nya språklagen överförs dessutom 1,4 miljoner kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, till Institutet för språk och folkminnen fr.o.m. 2010. Ytterligare 1,4 miljoner kronor överförs fr.o.m. 2011 från utgiftsområde 9 till Talboks- och punktskriftsbiblioteket för att stärka teckenspråkig litteratur och samarbetet med Resursbibliotek för döva i Örebro.

Kultur och hälsa

Kulturdepartementet och Socialdepartementet har inlett ett samarbete under 2009 om att genomföra försöksverksamhet med kultur som medel för att förebygga och förkorta sjukfrånvaro. Kostnaderna för försöksverksamheten beräknas uppgå till 1 miljon kronor, vilket finansieras under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Unga Klara

Statens kulturråd har utrett Unga Klara (KUR 2009/111) som tidigare bedrivit sin verksamhet, riktad till barn och unga, vid Stadsteatern i Stockholm. Utredningens syfte har varit att bedöma verksamheten ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Kulturrådet drar slutsatsen att Unga Klara är en aktör av stor kulturpolitisk betydelse. Kulturrådet har 2009 beviljat ett utvecklingsbidrag på 2,5 miljoner kronor för att möjliggöra en ny organisation och planering för den fortsatta verksamheten. Regeringen föreslår att 3 miljoner kronor förs till anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* från anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och*

musikinstitutioner för att möjliggöra ett fortsatt stöd till Unga Klara.

Ny plattform för musiken

I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) anger regeringen att det regionala ansvaret för musiklivet bör stärkas och att statens insatser på nationell nivå för musiklivet därför bör förändras. Vidare bedömer regeringen att Statens musiksamlingar (SMUS) bör få ett samlat ansvar på musikområdet. Statens verksamhetsstöd till Rikskonserter avvecklas därför under 2011. Medel kommer att överföras till SMUS och till de anslag som Statens kulturråd i dag bl.a. disponerar för bidrag till musikaktörer på regional och lokal nivå samt till fria musikgrupper och arrangörer.

Biblioteksersättningen

Regeringen har godkänt en överenskommelse med Sveriges Författarförbund m.fl. om biblioteksersättningen för 2010. Enligt överenskommelsen ska grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 1 krona och 32 öre för 2010, vilket är en höjning med 3 öre jämfört med nivån för 2009. Medelsberäkningen utgår från den senaste slutgiltigt fastställda biblioteksstatistiken från 2007. Den totala biblioteksersättningen för 2010 beräknas till 126,5 miljoner kronor.

Film

Rörliga bilder har under senare år fått en stark spridning och är i dag tillgängliga i många olika visningsformer. Det är dessutom en kulturyttring som människor i alla åldrar tar del av. Filmen förenar kulturpolitiska och näringspolitiska intressen samt har stor betydelse för bilden som ges av Sverige utomlands. 2006 års filmavtal bidrar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet liksom att stimulera filmkulturen i hela landet. 2006 års filmavtal gäller t.o.m. utgången av 2010. Det långsiktiga arbetet med beredningen av en ny filmpolitik efter 2010 har pågått sedan 2007. Det har framkommit behov av en fördjupad analys av en rad frågor inför ett ställningstagande om den framtida filmpolitiken. Regeringen tillsatte därför i juni 2008 en utredning om filmpolitikens finansiering och utformning. Utredningen lämnar inom kort sitt betänkande som kommer att remissbehandlas. Regeringen avser att återkomma i frågan under 2010.

Pensionerna på scenkonstområdet

Scenkonstpensionsutredningen (SOU 2009:50) lämnade i maj 2009 sitt betänkande Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten. Betänkandet är på remiss till den 2 november 2009.

Riksdagen har som sin mening gett till känna (bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92) att regeringen bör vidta åtgärder vad gäller pensionsvillkoren inom scenkonsten. Bland annat ansåg riksdagen att regeringen skyndsamt bör analysera effekterna av övergången till institutionsspecifika premier 2007 som underlag för en eventuell engångsvis justering av statsbidragsnivåerna.

Scenkonstpensionsutredningen belyser problemen med svårförutsägbara kostnader för pensionspremierna för arbetsgivarna som omfattas av den s.k. PISA-förordningen (2003:56). Utredningen lämnar förslag som kan medföra större förutsägbarhet i kostnaderna. Det har konstaterats att kostnadsutvecklingen efter övergången till institutionsspecifika premier påvisar stora skillnader mellan institutionerna och att dessa också kan skilja sig kraftigt från ett år till ett annat för en institution. De svårigheter detta medför behandlas också av Scenkonstpensionsutredningen.

Regeringen anser att det inte framkommit några omständigheter som medför skäl att justera nivåerna för statsbidragen innan Scenkonstpensionsutredningens förslag har behandlats. För de anslag som Statens kulturråd fördelar till bl.a. de regionala och lokala institutionerna är pensionskostnaderna en aspekt som myndigheten kan ta hänsyn till vid bidragsgivningen.

Internationella idrottsevenemang

Regeringen har i propositionen Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126) uttalat sin avsikt att aktivt verka för att få fler stora internationella idrottsevenemang till vårt land. En promemoria utarbetad i regeringskansliet, Främjande av att internationella idrottsevenemang arrangeras i Sverige (Ku2009/1342/MFI) har remitterats. Såväl organisationer, myndigheter som andra remissinstanser tillstyrker i huvudsak promemorians bedömningar. I promemorian görs bedömningen att ett nationellt kompetenscentrum bör skapas i vilket kunskap samlas om metoder och tillvägagångssätt för att få internationella idrotts-

evenemang till Sverige. Centret ska bistå idrottens organisationer främst inför och under en kandidatur för att få ett internationellt evenemang till Sverige. Utifrån de överväganden som gjorts så bedöms att ett årligt bidrag för att främja att internationella idrottsevenemang arrangeras i Sverige bör uppgå till ca 8–10 miljoner kronor per år. Bidraget bör finansieras och anvisas inom ramen för ett förhöjt anslag Stöd till idrotten från och med 2010 och ställas till Riksidrottsförbundets förfogande. Vidare bedöms att det bör ankomma på idrottsrörelsen att närmare utforma den struktur som på bästa sätt kan bistå de idrottsorganisationer som avser att kandidera till att få arrangera stora internationella idrottsevenemang.

Regeringen delar de bedömningar som gjorts i promemorian och välkomnar de synpunkter som framförts av remissinstanserna. I det ingår vikten av att redan etablerad kunskap och erfarenhet som återfinns såväl inom idrotten som i andra organisationer, kommuner, myndigheter och företag bör användas för att skapa bättre förutsättningar för att framgångsrikt få fler internationella idrottsevenemang till Sverige. Regeringen har beräknat det förhöjda anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* så att insatser för att främja att internationella idrottsevenemang arrangeras i Sverige möjliggörs. Det innebär att ett nationellt centrum för internationella idrottsevenemang kan skapas. Det bör dock ankomma på idrottsrörelsen att närmare utforma den struktur som bäst tjänar detta. I det ingår även att i dialog med andra intressenter, som exempelvis VisitSweden AB, fortgående utveckla metoder och modeller för ett långsiktigt framgångsrikt arbete. Dessa metoder och modeller kan på sikt vara till nytta även för andra områden inom evenemangssektorn.

Medier

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Uppdraget för radio och tv i allmänhetens tjänst handlar i vid mening om att programföretagen självständigt och oberoende av utomstående ekonomiska, politiska och andra intressen ska erbjuda ett programutbud som är tillgängligt för alla, speglar hela landet och kännetecknas av god kvalitet, allsidighet och relevans oavsett genre.

I juni 2009 överlämnade regeringen propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet –

Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195) till riksdagen. Propositionen innehåller förslag till villkor och riktlinjer för kommande tillståndsperiod för Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Villkoren innebär bl.a. att SR och SVT ska fördjupa, utveckla och vidga sitt kulturutbud inom ramen för nuvarande uppdrag på kulturområdet. Av bland annat den anledningen ska medelstilldelningen till programföretagen höjas med 3 procent 2010, vilket motsvarar cirka 200 miljoner kronor. Därefter höjs tilldelningen med 2 procent per år under tillståndsperioden.

En särskild satsning om 5 miljoner kronor per år görs för att kvaliteten i den verksamhet som är knuten till Berwaldhallen, Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören ska kunna bibehållas. Totalt kommer bolagen att få drygt 6,7 miljarder kronor direkt från rundradiokontot under 2010. Sändningstillstånden för kommande period föreslås gälla i fyra år, med en avstämning i form av en s.k. kontrollstation efter två år.

Regeringen anser att tillstånden för SR och UR att sända digitalt bör förlängas och vidgas. Regeringen bedömer att utvecklingen av digital radio bör vara marknadsdriven.

I propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195) gör regeringen bedömningen att direktfinansiering av programföretagens verksamhet inte bör genomföras. Därmed kommer verksamheten inte heller att bli föremål för mervärdesskatt. Programföretagens mervärdesskattesituation innebär att det kan bli billigare för företagen att utföra tjänster i egen regi än att upphandla motsvarande tjänster på marknaden, vilket riskerar att leda till brist på konkurrensneutralitet. Regeringen strävar efter att förbättra förutsättningarna för konkurrensneutralitet mellan programföretagens produktion i egen regi och upphandling från externa producenter och leverantörer och har därför gett Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att ta fram förslag till en ordning som kan uppfylla dessa syften. ESV redovisade uppdraget i april 2009 i rapporten Modell för momskompensation. I rapporten presenteras olika alternativ för momskompensation. Regeringen bedömer att frågan behöver beredas vidare inom Regeringskansliet. Det kan i det sammanhanget också bli aktuellt att överväga

andra vägar att främja en ökad konkurrensut-sättning och extern programproduktion.

Ny radio- och tv-lag

Regeringen avser att under mandatperioden lägga en proposition med förslag till en ny radio- och tv-lag.

Presstödet

Regeringen anser att presstödet ska värnas eftersom det är viktigt för mediemångfalden på lokal och regional nivå.

Europeiska kommissionen genomför för närvarande en granskning av det svenska presstö-dets förenlighet med statsstödsreglerna. I juni 2009 lämnade kommissionen en skrivelse till de svenska myndigheterna i vilken anförs att drifts-stödet till dagspressen i sin nuvarande utformning inte är förenligt med gemenskapsreglerna. Kommissionen accepterar presstödet syfte och grunder, men föreslår ett antal ändringar i stödet för att åtgärda vissa konkurrensproblem, bl.a. att stödet till storstadstidningarna Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet begränsas för att göra det mer proportionerligt. Regeringen konstaterar att den kritik mot delar av stödet som kommissionen tidigare har framfört delvis kvarstår, men att argumentationen från svensk sida har ökat kommissionens förståelse för presstö-dets betydelse för den svenska tidningsbran-schen. Detta är särskilt viktigt i ljuset av den senaste konjunkturnedgången som har stor påverkan på branschen. Regeringen överväger för närvarande kommissionens förslag med avsikten att underrätta kommissionen om sin inställning till förslagen under hösten 2009.

Frågan om reklamskatten behandlas i volym 1, avsnitt 7.

Taltidningar

Stödet till radio- och kassettidningar, s.k. taltidningar, bidrar till att uppfylla såväl medie- som handikappolitiska mål. Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket har i två rapporter som lämnades till Kulturdepartemen-tet i november 2008 redovisat sin syn på den framtida inriktningen för taltidningsverksamheten och på hur myndigheterna kan öka sin samverkan. Rapporterna bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Översyn av mediekoncentrationen i Sverige

Riksdagen har gett regeringen till känna att det finns behov av en översyn av mediekoncentra-

tionen i Sverige (bet. 2007/08:KU15, rskr. 2007/08:141).

Fria och självständiga medier är en förutsätt-ning för den mångfald i nyhetsförmedling och opinionsbildning som ett demokratiskt samhälle kräver.

Nordicom Sverige och Radio- och TV-verket har närmare studerat den svenska mediemarkna-den (Den svenska mediemarknaden 2009, *MedieNotiser* nr. 3 2009 och *Medieutveckling* 2009). Av rapporterna följer att mediemarkna-den under 2000-talet har genomgått stora för-ändringar. Enligt Nordicom Sverige tenderar antalet stora aktörer att öka. Dessutom har de stora aktörerna vuxit genom förvärv eller etable-ringar på nya delmarknader. Den ökade ägar-koncentrationen har enligt Nordicom Sverige lett till att konkurrensen på enskilda delmarkna-der i många fall har skärpts. Regeringen anser dock att ett spritt ägande endast är en faktor för att upprätthålla mångfalden inom den svenska mediemarknaden. Ett spritt ägande innebär inte heller nödvändigtvis att mediemångfalden är säkerställd.

Den tekniska utvecklingen och den ökade digitaliseringen öppnar för nya aktörer att eta-blera sig inom olika medier. Exempelvis har antalet distributionsplattformar för tv ökat med följd att etablerade teleoperatörer numera kon-kurrerar med traditionella tv-företag; andelen iptv-abonnemang har på kort tid ökat till 352 000 (*Svensk telemarknad* 2008, PTS-ER-2009:21). Vidare ger den tekniska utvecklingen på medieområdet förutsättningar för konsu-menterna att välja när, var och hur de vill ta del av medieutbudet, inte minst via Internet. På så sätt uppnås brett utbud och därmed en god mediemångfald.

Goda villkor för radio och tv i allmänhetens tjänst är också av betydelse för mediemångfal-den. Detta säkerställs bl.a. genom regeringens proposition *Utveckling för oberoende och kva-litet – Radio och TV i allmänhetens tjänst* 2010–2013 (prop. 2008/09:195).

Dessutom pågår omfattande arbeten med betydelse för mediemångfalden på radio-, dagspress- och filmområdet inom Regeringskansliet. Därtill kommer att det även inom EU bedrivs arbete på medieområdet.

Mot bakgrund av den ovan återgivna utveck-lingen och det nu pågående arbetet inom såväl Regeringskansliet som EU finner regeringen inte

skäl att initiera ytterligare insatser med anledning av riksdagens tillkännagivande.

Översyn av Granskningsnämndens verksamhet

Riksdagen har gett regeringen till känna att det bör genomföras en relevant och allsidig utvärdering av Granskningsnämnden för radio och TV:s verksamhet (bet. 2007/98:KU15, rskr. 2007/08:141). Regeringen angav i budgetpropositionen för 2009 att den har för avsikt att göra denna översyn under 2009. I promemorian *Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration* (Ds 2009:4), som har remitterats, föreslås bl.a. att myndigheterna Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket och Presstödsnämnden ska avvecklas och samlas i ny myndighet. En större och mer samlad myndighetsorganisation skulle, enligt promemorian, medföra en stärkt och breddad kompetens jämfört med dagens organisation, där ansvaret är uppdelat mellan flera små myndigheter. Dubbelarbetet inom vissa administrativa funktioner kan på så sätt minska, vilket skulle frigöra resurser för kärnverksamhet och skapa förutsättningar för en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning av statens medel. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Granskningsnämnden för radio och TV har vidare under 2009 initierat ett internt utvecklingsarbete som syftar till att se över hur verksamheten kan effektiviseras och koncentreras till fall av misstänkta överträdelser. De resurser som frigörs genom en effektivisering bedöms bl.a. också kunna leda till ökade möjligheter för nämnden att initiera egna tillsynsärenden. Regeringen avser att fortsätta följa Granskningsnämnden för radio och TV:s arbete. Mot bakgrund av vad som angivits ovan finner regeringen inte skäl att för närvarande initiera ytterligare insatser när det gäller Granskningsnämndens verksamhet.

Avkodningsutrustning

Europeiska kommissionen har beslutat att inrätta en expertgrupp för att analysera och diskutera framtida åtgärder för att bl.a. förbättra avkodningsdirektivets tillämpning. Regeringen kommer att avvakta resultatet av detta arbete innan slutlig ställning tas till de förslag som lämnats i departementspromemorian *Kriminalisering av privat olovlig hantering av avkodningsutrustning* (Ds 2007:14).

Internationella frågor

Internationellt samarbete på kulturområdet

Internationalisering och interkulturellt samarbete är en fortsatt prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Följande prioriteringar bör vara vägledande för det fortsatta arbetet för kulturlivets internationalisering och ökat interkulturellt samarbete:

- Utveckling av strategier för internationalisering inom olika kulturområden.
- Fortsatt utveckling av myndigheternas internationella och interkulturella samarbete.
- Främjande av interkulturellt utbyte.
- Främjande av nationella arenor för internationellt och interkulturellt utbyte.
- Samverkan över politikområdesgränserna.
- Ett aktivt agerande för kulturpolitiska frågor inom EU och Unesco samt inom det nordiska samarbetet. De frågor som Sverige driver nationellt bör i största möjliga utsträckning drivas även i dessa och andra internationella organisationer.

En fördjupning av det internationella perspektivet i kulturpolitiken återfinns i prop. 2009/10:3 *Tid för kultur*. En prioritering under det svenska ordförandeskapet i EU är att lyfta upp barns och ungas tillgång till och aktiva deltagande på kultur- och medieområdena. Denna prioritering genomförs dels i form av en kultur- och mediekonferens, *För en kreativ generation*, under det svenska ordförandeskapet, dels genom förslag till rådsslutsatser inom ramen för Europeiska unionens råd i syfte att ge vägledning för unionens fortsatta arbete inom kulturområdet.

Ett långsiktigt mål är att genom aktivt arbete gentemot Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och inom rådet föra in barn- och ungdomsperspektivet i kommande revidering av de stora samarbetsprogrammen som finns inom de kultur- och audiovisuella områdena.

Under 2008 startade ett samarbete inom ramen för den s.k. öppna samordningsmetoden, vilket innebär att medlemsstaterna tillsammans sätter upp gemensamma mål, kvantitativa och kvalitativa indikatorer och riktmärken samt beslutar om regelbunden rapportering och fastställer bästa metoder. Detta samarbete kommer att genomsyra EU-arbetet under 2010 och fem

områden har särskilts lyfts fram av kulturministrarna:

- att förbättra rörligheten över gränserna för kulturskapare,
- att främja tillgången till kultur,
- att främja kulturstatistik,
- att främja potentialen hos de kulturella och kreativa näringarna, inte minst för små och medelstora företag,
- att främja och implementera Unesco-konventionen för kulturell mångfald.

Den 21 maj 2008 antog kulturministrarna en arbetsplan gällande 2008–2010 med konkreta åtgärder som planeras inom nämnda fem områden.

Inom Unesco sker ett ökat engagemang inom ramen för arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv. Sverige, som är ledamot i Unescos Världsarvskommitté 2008-2011, valdes vid världsarvsmötet i Sevilla 2009 tillsammans med Australien och Egypten till vice ordförande i Unescos Världsarvskommitté 2010.

Internationellt samarbete på medieområdet

Flera arbetsprocesser pågår inom EU och Europarådet på medieområdet. Under det svenska ordförandeskapet kommer det tema som gäller för kulturområdet, att främja barns och ungas kreativitet, också att prioriteras inom medieområdet.

Regeringen anser att arbetet med frågor som rör kreativt innehåll via Internet är viktigt och välkomnar därför en fortsatt diskussion på europeisk nivå. Kommissionens meddelande om kreativt innehåll via Internet från 2007 (KOM

(2007)836 slutlig) innebar startpunkten för ett arbete med frågor som är prioriterade i de flesta medlemsstaterna och som rör flera politikområden. Ett meddelande med slutsatser och ytterligare frågor till alla parter förväntas från kommissionen inom kort.

Kommissionen har i ett meddelande från december 2007 antagit en strategi för mediekompetensfrågor och i augusti 2009 antogs en rekommendation för det fortsatta arbetet. Regeringen anser att mediekompetens i första hand är en nationell fråga, men välkomnar kommissionens initiativ inte minst i de delar som handlar om att öka erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna.

Inom Europarådet är frågor som rör artikel 10 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter, dvs. yttrande- och informationsfriheterna, prioriterade av regeringen. Bland annat drivs ett aktivt arbete i styrkommittén för medier och nya kommunikationstjänster, CDMC, i syfte att främja och stärka yttrande- och pressfriheten. Arbetet innebär att förhandla fram gemensamma standarder för den praktiska mediefriheten.

Internationellt samarbete på idrottsområdet

En angelägen internationell arbetsuppgift är att i samarbete med Riksidrottsförbundet utveckla det internationella arbetet mot dopning inom idrotten, främst inom ramen för Unesco, Europarådet och EU. Sverige ingår i styrelsen för WADA, den av världens regeringar och den olympiska rörelsen gemensamt instiftade världsantidopningsbyrån, vilket ger ytterligare möjligheter att utveckla antidopningsarbetet.

2.3 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17
Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
Kulturområdesövergripande verksamhet	582	532	530	579	611	609
Teater, dans och musik	1 843	1 922	1 876	1 988	2 013	2 050
Litteraturen, läsandet och språket	302	306	304	315	318	320
Bildkonst, arkitektur, form och design	97	96	94	95	93	95
Kulturskaparnas villkor	320	328	322	342	341	342
Arkiv	336	337	332	352	350	347
Kulturmiljö	883	923	913	921	930	932
Museer och utställningar	1 403	1 480	1 454	1 512	1 516	1 524
Trossamfund	55	55	55	55	55	55
Film	309	309	302	311	309	309
Medier	32	35	35	34	36	37
Ungdomspolitik	114	116	114	128	278	278
Folkrörelsepolitik	549	546	538	1 328	1 329	1 328
Folkbildning	3 197	3 262	3 260	3 356	3 451	3 521
Tillsyn av spelmarknaden	38	44	41	45	46	47
Äldreanslag	57	0	3	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 117	10 292	10 171	11 362	11 677	11 793

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010-2012, Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	10 287	10 287	10 287
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	280	433	549
Beslut	793	950	948
Överföring till/från andra utgiftsområden	7	9	9
Övrigt ²	-6	-3	-1
Ny ramnivå	11 362	11 677	11 793

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Tabell 2.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2010
Transfereringar ¹	8 158
Verksamhetskostnader ²	3 185
Investeringar ³	19
Summa ramnivå	11 362

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2008 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. kostnader för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö-, eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse 2008/09:183 Redovisning av skatteutgifter 2009. I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto¹

Miljoner kronor

	Prognos 2009	Prognos 2010
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	16	16
Utländska artister	80	
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	–	–
Allmänna nyhetstidningar	1 276	1 301
Böcker, tidskrifter m.m.	1 451	1 479
Biografföreställningar	227	232
Vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang	461	652
Upphovsrätter	137	139
Entré djurparker	36	37
Försäljning av konstverk >300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Kommersiell idrott	2 367	2 438
Omsättning i ideella föreningar	67	68
Totalt för utgiftsområde 17	6 138	6 382

¹ Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet. Skatte-

utgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Utländska artister

Inkomst från artistisk eller idrottslig verksamhet som en utländsk fysisk person bedrivit i Sverige beskattas med en speciell artistskatt. För närvarande behöver varken sociala avgifter eller särskild löneskatt erläggas. Regeringen har i prop. 2008/09:182 föreslagit att detta undantag ska tas bort fr.o.m. den 1 januari 2010. Inkomsten är förmånsgrundande. Skatteutgiften för 2009 avser socialavgifter och särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Om upphovsmannen eller dennes dödsbo säljer konstverk för under 300 000 kronor per år föreligger inte skattskyldighet till mervärdesskatt om inte upphovsmannen begär det. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar, böcker, tidskrifter m.m., biografföreställningar, vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang, kommersiell idrott, upphovsrätter samt entré till djurparker

Skattesatsen för dessa grupper är nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk >300 000 kr/år

Skattenedsättningen omfattar enbart upphovsmannens eller dennes dödsbos försäljning. Om konstnären eller dödsboet säljer för 300 000 kronor per år eller mer, eller själva begär att bli beskattade, sker beskattning med skattesatsen 12 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening och som inte överstiger ett halvt prisbasbelopp är undantagen från sociala avgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av en vara eller en tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som yrkesmässig verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen i fråga.

3 Kulturområdesövergripande verksamhet

3.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Statens kulturråd samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till allmänkulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Vidare ingår medel för

satsningen Skapande skola, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet och försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>						
1:1 Statens kulturråd	47	49	47	50	45	45
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	208	203	201	211	242	236
1:3 Skapande skola	50	56	59	112	114	115
1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	149	152	148	159	161	163
1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37	37	36	38	39	40
1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	10	10	13	10	10	10
1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	82	25	25	0	0	0
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	582	532	530	579	611	609

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

3.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet. I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) som regeringen lämnar den 21 september föreslås nya mål för den nationella kulturpolitiken. Målen ersätter de hittillsvarande nationella kulturpolitiska målen.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Barn- och ungdomskultur

Resultat

Sedan 2007 omfattas de statliga kulturinstitutionerna av ett nytt övergripande mål. Det innebär att ett barnperspektiv ska integreras i verksamheten, bl.a. genom att barns och ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet ökar. Regeringens mål för statens stöd till barn- och ungdomskultur är att öka barns och ungdomars möjligheter att delta i det kulturella livet och att själva få skapa och uttrycka sig.

Enligt den uppskattning som Statens kulturråd gjort av sin totala bidragsgivning fördelades 395 miljoner kronor under 2007 till barn och unga vilket innebär att 34 procent av fördelade bidrag har gått till sådan verksamhet. Detta belopp inkluderar inte bidragen till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner. För att nå målet om att integrera ett barnperspektiv har Kulturrådet informerat sina bidragsmottagare om betydelsen av detta och samtidigt efterfrågat de insatser som gjorts för att främja barn- och ungdomskultur. Kulturrådet har även begärt information om hur scenkonstinstitutionerna

arbetar med barns och ungas inflytande och delaktighet. Svaren visar att i stort sett samtliga arbetar med unga referensgrupper när nya produktioner ska tas fram. Kulturrådets genomgång av de regionala teater- och dansinstitutionernas ansökningar inför 2008 visar att man planerar att i genomsnitt avsätta 42 procent av sin budget till barn- och ungdomsverksamhet.

Barn och unga är prioriterade i kulturpolitiken. Som ett led i detta arbete har regeringen etablerat Skapande skola-satsningen där professionella kulturaktörer och kulturpedagoger, tillsammans med lärare, ger elever ökade möjligheter att uppleva kultur och eget skapande samt skapa nya former för lärande i grundskolan. Satsningen omfattar i dag årskurserna 7–9 och regeringen föreslår i denna proposition att satsningen utvidgas till att omfatta årskurserna 4–6. Regeringens ambition är att successivt utvidga satsningen till hela grundskolan.

Kulturrådets redovisning Skapande skola – en första uppföljning – visar på flera tendenser. De lärare som deltagit i satsningen är mycket positiva. Lärarna bedömer att eleverna känner ett ökat ansvarstagande för sitt arbete när det ska resultera i en föreställning, utställning, film eller liknande. Att få uppträda eller visa dessa verk menar lärarna har stärkt elevernas självförtroende. Nya strukturer har etablerats mellan kultur- respektive utbildningsförvaltningar, skollära, lärare och elever som har varit i dialog med varandra om varför och hur man vill arbeta med kultur i skolan. Kulturrådet lyfter fram tidsaspekten som en viktig faktor för att insatserna ska bli lyckosamma, liksom att en samordningsfunktion med legitimitet gentemot skola och kulturliv är etablerad. Även behovet av kompetensutveckling för skolans personal lyfts fram. Vissa kommuner har löst detta genom att låta konst och kultur ingå i skolans kompetensutvecklingsplaner.

Landets kommuner och skolor har visat ett stort intresse för Skapande skola-stödet som har sökts av 83 procent av kommunerna. En tredjedel av friskolorna har uppmärksammat bidraget och Kulturrådet samarbetar med Friskolornas riksförbund för att öka kännedomen om bidraget. Kulturrådet har samverkat med dåvarande Myndigheten för skolutveckling och Statens skolverk i fråga om prioriteringar och bedömningsgrunder för Skapande skola. Majoriteten av ansökningarna har haft fokus på elevers eget skapande. Ansökningarna omfattar alla

konstuttryck samt insatser som i förlängningen även ska stärka elevers språkutveckling. Många ansökningar beskriver att det lokala kulturlivet och kulturarvet ska lyftas fram i samarbete med till exempel regionala och lokala museer. I den handlingsplan som ska bifogas ansökan har kommunerna visat hur de arbetar med kultur för att långsiktigt stärka kulturens roll i lärandet. Ett krav för att få bidraget är att barn ska vara delaktiga när planen tas fram. Det har framkommit att större kommuner ofta har saknat strategier för att ge unga inflytande. Skapande skola-satsningen kan därmed leda till att ett viktigt utvecklingsarbete inleds. Under året har Kulturrådet informerat om Skapande skola på ett stort antal lokala och regionala möten och den nordiska konferensen Nordiska vägar mot en skapande skola genomfördes under våren.

Det nationella programmet Dans i skolan som sedan 2005 har koordinerats av Kulturrådet avslutades efter att regeringen i regleringsbrev för budgetåret 2009 gett Luleå tekniska universitet i uppdrag att bedriva fortsatt utvecklingsarbete om dans i skolan och dans som lärande. Därmed har nya förutsättningar för kunskapsutveckling och forskning inom området dans och lärande skapats. Sedan 2007 har samarbetet mellan Luleå tekniska universitet, dansläroverutbildningen vid Musikhögskolan i Piteå och Kulturrådet vidareutvecklats och stärkts.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet ger stöd till kommuner som vill utveckla verksamhet med skolbio och arbete med film i skolan. Målet med stödet är att kommunerna ska kunna etablera och upprätthålla en lokal organisation som utifrån skolornas behov arbetar för att förmedla filmupplevelser på biograf till elever på skoltid. Under 2007 bedrevs skolbio utan statligt stöd i 124 kommuner. Filminstitutets fokus har i och med detta förflyttats från att bidra till att initiera verksamhet med skolbio och film i skolan, till att fungera som resurs och stöd för att utveckla det arbete som kommuner och skolor själva bedriver.

Enligt den internationella undersökningen av barns läsförståelse i årskurs 4, PIRLS, från 2006 lyckas svenska elever mycket väl i ett internationellt perspektiv, men mellan år 2001 och 2006 har en signifikant tillbakagång skett. Faktorer för att stärka barns lässkicklighet är enligt undersökningen fortbildning för lärare i och om läsförståelsestrategier och avkodningsstrategier, uppföljning av elevernas läsutveckling samt ade-

kvat stöd till elever med svårigheter. Under 2008 har 9 miljoner kronor riktats till läsfrämjande projekt, bl.a. insatser som främjar pojkmars läsning och egna skapande. För att öka tillgången till litteratur för barn och unga på biblioteken har 26 miljoner kronor fördelats under samma år. Ytterligare ett stöd som syftar till att främja läsandet och ett mångsidigt utbud är serien Alla tiders klassiker, som särskilt riktar sig till skolan. Kulturrådet har under 2008 även beviljat medel till två forskningsprojekt, vars syfte är att utveckla kunskap inom området läsfrämjande. Genom det statliga stöd som fördelats till nationella minoriteters konst och kultur främjas barnens kulturella identitet och det egna minoritets-språket.

2009 års litteraturpris till Astrid Lindgrens minne (ALMA) har tilldelats Tamerinstitutet i Ramallah. Priset har som syfte att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteraturen i Sverige och i andra delar av världen. Juryn motiverar sitt val med att Tamerinstitutet under svåra förhållanden i tjugo år har stimulerat palestinska barns och ungdomars läslust och kreativitet.

Under 2007 riktades sex procent av arbetstiden vid landets museer och konsthallar till barn- och ungdomsverksamhet. Ett riktat statligt stöd till museipedagogiska insatser har stärkt de regionala museernas arbete med museipedagogik. I flera fall har bidraget använts till nya eller utökade pedagogtjänster. Museerna har även i högre grad börjat tillämpa barns perspektiv och på olika sätt inkluderat barn i sina verksamheter.

De statliga scenkonst- och kulturarvsinstitutionerna arbetar målinriktat gentemot den unga publiken, med insatser riktade mot skola och fritid. Barn och unga upp till 19 år har fritt inträde till de centrala museerna. Internet används i hög grad som ett verktyg för att nå den unga generationen, inte minst när det gäller material som riktar sig till skolan. Statens historiska museer har på uppdrag av Myndigheten för skolutveckling (numera Statens skolverk) utvecklat databasen Museifönstret som länkar till och beskriver svenska museer och deras pedagogiska webbresurser. Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Skansen, Statens museum för världskultur, Kungliga Operan och Moderna museet är några institutioner som bedriver ett betydelsefullt utvecklingsarbete riktat mot den unga publiken.

Inom EU-samarbetet har expertkonferensen Promoting a creative generation – children and young people in the new cultural and media landscape – genomförts i Göteborg den 29–30 juli 2009. Mötet syftade till att öka kunskapen om hur man på politisk nivå och genom utbyte av goda exempel kan stärka barns och ungas rätt till kultur och öka kännedomen om ungas medievanor.

Analys och slutsatser

Statens kulturråds strategiska arbete för att stärka barns och ungas rätt till kultur har stor betydelse för utfallet av regeringens politik inom området. Regeringen ser positivt på att Kulturrådet har utvecklat den nationella barnkulturstatistiken för att möjliggöra jämförelser över tid och att en övergripande strategi för arbetet med barn- och ungdomskultur har utformats. Även den rapport om barns och ungas kulturvanor, nationellt kulturutbud och finansiering samt barns kulturanvändning som Kulturrådet avser att publicera under 2009, kommer att bidra till ökad kunskap inom fältet.

Barns och ungas tillgång till skolbibliotek varierar stort, visar Kulturrådets rapport Skolbibliotek 2008 Kulturen i siffror 2009:1. Mer än en tredjedel av skolorna saknar ett skolbibliotek. I Utbildningsdepartementets betänkande med förslag till ny skollag (Ds 2009:25) föreslås att eleverna i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer ska ha tillgång till skolbibliotek för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur.

3.4.2 Internationell och interkulturell kulturverksamhet

Resultat

Samtliga myndigheter på kulturområdet har i uppgift att verka för ett ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Statens kulturråd har ett särskilt ansvar för att utveckla internationaliseringen inom hela kulturområdet, i enlighet med den plan för internationell verksamhet under åren 2007–2010 som överlämnats till regeringen.

Det internationella och interkulturella perspektivet har ytterligare integrerats i Kulturrå-

dets hela bidragsgivning. De internationella och interkulturella bidrag som Kulturrådet svarar för har setts över och hanteringen av dem effektiviserats.

För att fortsatt främja etnisk och kulturell mångfald fick Konstnärsnämnden, Riksteatern, Riksutställningar, Intercult, Mångkulturellt Centrum och Sprong i juni 2008 särskilda uppdrag att utveckla internationella kontaktnät och konstnärligt utbyte samt främja internationell och interkulturell mångfald. För dessa och andra initiativ med syfte att stärka mångfalden, förstärktes de samlade resurserna med 10 miljoner kronor under 2008, varav 4 miljoner kronor avser de nämnda uppdragen. Återstoden 6 miljoner kronor disponeras av Statens kulturråd.

För stöd till internationell kulturverksamhet fick Statens kulturråd fr.o.m. 2008 ökade medel med 3 miljoner kronor. Kulturrådet har utökat verksamhetsbidragen till ett antal fria dans-, teater- och musikgrupper och utställare för att stärka deras internationella och interkulturella verksamhet. Även projektbidragen till internationella kulturutbyten ökade jämfört med 2007.

Inom litteraturområdet har Statens kulturråd under 2008 fått ett ökat internationellt ansvar samt förstärkta medel med 7 miljoner kronor.

Statens kulturråd har samverkat med andra politikområden kring kulturlivets internationalisering, bland annat har ett ramavtal mellan Sida och Statens kulturråd slutits under 2009 i syfte att stärka kulturens roll i biståndssamarbetet. Samarbetsavtalet gäller fram till 2012. Statens kulturråds stöd till nätverk av fristäder för hotade eller fängslade författare kan nämnas som exempel på samverkan mellan kulturpolitik och demokratiframjande.

För att förstärka och bredda det internationella konstnärsutbytet fick Konstnärsnämnden 2008 en medelsökning med 4 miljoner kronor. Konstnärsnämnden har under 2008 fortsatt uppbyggnaden av en internationell verksamhet inom dansområdet och stödet till detta område har under året mer än dubblats. Inom Bildkonstnärnsfondens internationella program Iaspis har vidare särskilda insatser gjorts inom formområdet. Till internationell verksamhet inom musik, teater och film har Konstnärsnämnden ökat stödet. Konsthantverket har efter en försöksperiod etablerats inom ramen för Iaspisverksamheten. Konstnärsnämnden har också stärkt sitt interkulturella arbete.

Totalt innebär detta att ytterligare 24 miljoner kronor har satsats på internationell och interkulturell verksamhet.

Statens museer för världskultur har utvecklat sin kapacitet som koordinator för olika musei- och kulturarvsnätverk. Inför och under Märkesåret 2009 har betydande insatser gjorts på olika nivåer med utställningar, seminarier och aktiviteter för att uppmärksamma och sprida kunskaper om händelserna i Sverige och Finland 1809.

Analys och slutsatser

Av resultatredovisningarna framgår att den internationella verksamheten inom kultursektorn varit omfattande. Kultursektorns myndigheter och övriga institutioner har under 2008 utvecklat och stärkt sin internationella och interkulturella verksamhet. Regeringen bedömer resultaten som goda, även om arbete återstår för berörda myndigheter och institutioner att fördjupa strategierna inom olika konstområden, bl.a. musikområdet.

3.4.3 Internationellt samarbete

Resultat

Europeiska unionen

EU-arbetet inom kultursektorn domineras av ramprogrammet för kultur. Det omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video.

För programmet Kultur 2007–2013 uppgår budgeten till ca 400 miljoner euro totalt för hela perioden. Under 2008 har svenska organisationer fått ta del av totalt 7,6 miljoner euro.

EU-kommissionen betonade under våren 2007 i ett meddelande om kultur att tre områden ses som prioriterade: interkulturell dialog och kulturell mångfald, kulturens kraft som katalysator för kreativitet och kulturens roll som ett inslag i unionens internationella relationer. Råds slutsatser baserade på meddelandet om en ny kulturagenda antogs i november 2007. Dessa har omvandlats i en Arbetsplan för kultur 2008–2010 inom vilken den öppna samordningsmetoden har introducerats. Fyra expertgrupper, knutna till arbetsplanen, har under 2008 påbörjat sitt arbete inom kultur och utbildning, kulturella

närningar, rörlighet för konstnärer och rörlighet för konstföremål.

Medel från strukturfonderna går också till projekt med kulturanknytning. Det nuvarande regelverket för strukturfonderna gäller för programperioden 2007–2013. Under februari–december 2008 har EU inom olika insatsområden bidragit med totalt ca 225 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning.

Unesco

Sverige är ledamot i Unescos världsarvskommitté för mandatperioden 2008–2011. Några av de viktigaste frågorna i kommittéarbetet är att stödja den globala strategin för ett balanserat och representativt världsarv, att verka för en integrerad natur- och kultursyn och en hållbar utveckling. Vidare prioriteras insatser för att avvärja hot mot världsarv i fara och att verka för att få fler barn och ungdomar i världen medvetna om natur- och kulturarvet.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar trädde i kraft den 18 mars 2007. Arbetet med konkretiseringen av konventionens olika föreskrifter och bestämmelser har fortsatt under 2008 och 2009.

Inför en svensk ratificering av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet görs en genomgång av de konsekvenser, som konventionen skulle ha för den nationella hanteringen av frågor om det immateriella kulturarvet. Institutet för språk och folkminnen fick i januari 2009 i uppdrag av regeringen att tillsammans med flera kulturmyndigheter ta fram ett förslag till nationellt genomförande av konventionen. I uppdraget, som ska redovisas senast den 1 december 2009, ingår också en översyn av ansvarsfördelningen mellan myndigheter när det gäller frågor om det immateriella kulturarvet.

Europarådet

Europarådet genomförde 2007 en omorganisation av delar av sekretariatet för en tydligare inriktning på kärnmålen: mänskliga rättigheter, demokratifrågor och rättsstatsfrågor. Omorganisationen resulterade bl.a. i en uppdelning av kulturfrågorna i en styrkommitté för kulturarv och landskap, CDPATEP och en styrkommitté för kultur, CDCULT. Bland kulturarvsinsatserna kan nämnas Riksantikvarieämbetets medverkan i projektet The European Heritage Network (HEREIN) samt i frågor som rör den Europeiska landskapskonventionen. Vidare har Riksantikvarieämbetet under året fortsatt ett

åtagande för Kosovo med expertstöd till Europarådets arbete med att lägga fram förordningar knutna till Kosovos kulturavslag. Kulturkommittén har bl.a. fokuserat arbetet på uppföljningen av den vitbok om interkulturell dialog som lanserades vid Europarådets ministerkommitté 2007.

Vitboken syftar till att interkulturell dialog ska främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer och därmed stärka social sammanhållning i samhällen med allt större kulturell mångfald.

Östersjösamarbete

Det åttonde kulturministermötet i Östersjösamarbetet hölls i Riga i oktober 2008 med temat Future of Culture in the Baltic Sea Region. I Rigadeklarationen som antogs vid mötet betonades kulturens viktiga roll i det framtida östersjösamarbetet och behovet av utökad koordinering med pågående arbete i till exempel Unesco, Europarådet och EU. Vid mötet beslutades också att inrätta en s.k. Senior Official Group för förberedande möten inför de kulturministermöten som hålls vart tredje år.

Nordiska ministerrådet

Totalt omfattade budgeten för det nordiska kultur- och mediasamarbetet 2008 cirka 239 miljoner kronor. Av detta bidrog Sverige med 31,5 procent. Under året var Sverige ordförande i det nordiska regeringssamarbetet. De viktigaste frågorna på kulturområdet var att främja barns och ungas kreativitet samt att utarbeta en strategi för globaliseringsarbetet. Strategin Det kreativa Norden – svar på globaliseringens utmaningar antogs i oktober 2008 av kulturministrarna och syftar till att göra nordisk konst och kultur mer synlig på den globala scenen.

En annan prioriterad fråga var att öppna Nordiska ministerrådets mobilitets- och residensprogram för de baltiska länderna. Det gemensamma nordisk-baltiska programmet startade i januari 2009. Med stöd av Nordiska ministerrådet och i samarbete med myndigheter och organisationer genomförde Kulturdepartementet fyra konferenser inom ramen för det svenska ordförandeskapet: Nordiska vägar mot en skapande skola (med Statens kulturråd), Digital turist för en dag - om barns och ungas mediekonsumtion och medievänor (med Medierådet och Nordicom), Hur snart är nu? Interkultur

och politik (med bl.a. Nordiskt forum för interkultur, Intercult och Riksteatern) samt Ny energi i gamla landskap (med Riksantikvarieämbetet).

Analys och slutsatser

Den svenska delaktigheten i EU:s kulturprogram är begränsad, men stabil sett till ett antal år tillbaka. Sverige deltar i huvudsak som medarrangör.

Ur ett övergripande perspektiv är det viktigt att notera att interkulturell dialog och kulturell mångfald prioriteras allt högre inom EU-samarbetet vilket står i samklang med Unesco-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005.

EU:s strukturfonder och landsbygdsprogram är en viktig finansieringskälla för kulturverksamheter i Sverige och bidrar till kulturens betydelse för regional tillväxt.

Globaliseringsåtgångarna kommer även fortsättningsvis att präglade det nordiska regeringssamarbetet inom kulturområdet i syfte att göra nordisk konst och kultur mer synlig på den globala scenen. Den strukturreform som genomfördes på kulturområdet 2007 kommer under 2009 att ses över för att ge en första bedömning av följderna. Eventuella justeringar av program o.dyl. kan också bli aktuellt. För att genomföra detta arbete anordnas bl.a. kulturforum för att ta tillvara kulturlivets synpunkter.

3.4.4 Fördjupad samverkan mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik

Resultat

Regeringen avser under 2009 att besluta om en handlingsplan för att främja utvecklingen av kulturella och kreativa näringar. Arbetet med att ta fram en handlingsplan är en del av den fördjupade samverkan som sedan en tid tillbaka pågår mellan regionala tillväxtpolitiken samt närings- och kulturpolitiken. Inom ramen för detta arbete har gemensamma seminarier hållits, där närings- och kulturministrarna varit värdar, samt olika underlagsrapporter tagits fram.

Vidare har det nya Tillväxtverket, Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet,

Stiftelsen Svenska Filminstitutet samt Nämnden för Hemslöjdsfrågor i sina respektive regleringsbrev för 2009 fått i uppdrag att, som en fortsättning på den fördjupade samverkan, utveckla och medverka i insatser för kulturella och kreativa näringar. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har fått i uppdrag att ta fram en definition av begreppet kreativa näringar. Konstnärsnämnden har i uppdrag att hålla sig informerad om dessa uppdrag. Regeringen har även i sina ägardirektiv till Almi Företagspartner AB tydliggjort behovet av att bolaget utvecklar sin kompetens om kulturella och kreativa näringar så att deras produkt – och rådgivningsutbud – även når denna del av potentiella och befintliga företagare.

På regional nivå pågår många processer för att utveckla området, bl.a. projektet KRUT som är ett samarbete mellan Östergötland, Örebro, Västmanland, Uppsala, Sörmland och Södra Småland med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden (Mål 2 Östra Mellansverige). Målet är att skapa en hållbar utveckling inom den kreativa sektorn och därigenom stärka dess ställning i samhället och som tillväxtfaktor. KRUT-projektet har fått 8,2 miljoner kronor från Europeiska regionala utvecklingsfonden och lika mycket från olika svenska offentliga finansierare för att utveckla de kreativa sektorerna i östra Mellansverige och södra Småland.

Inom EU pågår ett arbete med att se över förutsättningarna för de kreativa näringarna. En arbetsgrupp har tillsatts inom den öppna samordningsmetoden 2008–2010 för att utveckla förslag till hur området kan förbättras både på nationell basis samt på EU-nivå.

Även inom Nordiska ministerrådets globaliseringsarbete pågår sedan 2008 ett initiativ, Krea-nord, som har till uppgift att utveckla ett gemensamt nordiskt utvecklings- och policyarbete för Nordens kreativa ekonomi. Krea-nord är ett samarbete mellan kultur- och näringspolitiken för att utveckla kunskap och verktyg som kan främja kulturella och kreativa näringar, bygga nätverk och profilera Norden som en kreativ region.

Analys och slutsats

Samverkan mellan kulturpolitiken samt regionala tillväxtpolitiken och näringspolitiken har fördjupats. Strategiska myndigheter och institutioner

har fått regeringens uppdrag att arbeta med kulturella och kreativa näringar. Den planerade handlingsplanen är avsedd att bidra med ytterligare kunskap och underlag för områdets fortsatta utveckling. Samverkansarbetet har också bidragit till en viktig och angelägen diskussion både om kulturens fria roll och om kulturens betydelse och potential för att bidra till samhällets hållbara utveckling.

Kulturens fria roll och egenvärde är oomtvistlig men kulturen bidrar också i olika former till utvecklingen inom andra samhällsområden. Det är viktigt att ta tillvara och utveckla förutsättningarna för båda dessa roller. Syftet med kulturpolitikens medverkan i den fördjupade samverkan är att bredda kulturskapares arbetsmarknad, sprida kultur och kulturinnehåll i nya sammanhang samt även att ge goda förutsättningar för att kulturskapares kompetens ska kunna tas tillvara inom näringslivet och i frågor som rör regioners utveckling och tillväxt.

Regeringen bedömer att det finns fortsatt behov av att vidareutveckla förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna i Sverige, liksom på nordisk och europeisk nivå.

3.4.5 Forskning inom kulturområdet

Resultat

Staten ger stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom kultursektorn. Under 2008 uppgick stödet till ca 36 miljoner kronor via anslaget 1:5 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas (Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Moderna museet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Stiftelsen Nordiska museet), Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk- och folkminnets ansvarsområde. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Flera av kulturområdets institutioner har haft ett ansvar i forskningens organisation, bl.a. som beställare, som basinstitutioner för annan forskning vid arkiv och museer samt som institutioner med ansvar för forskningsprojekt. Insatserna har i stor utsträckning haft betydelse för universitetsforskningen eftersom det handlar om t.ex. grundläggande materialbearbetning som många

gångar är en förutsättning för vidare forskning. Kulturinstitutionerna är en viktig del av den infrastruktur som tillför värdefullt material till den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen. I samband med förarbetet till propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) fick berörda institutioner på kulturområdet i uppdrag av regeringen att ta fram kunskaps- och forskningsstrategier.

I propositionen presenteras en sammanhållen satsning inom det konstnärliga området och kulturområdet. Satsningen omfattar en fortsatt inriktning på konstnärlig forskning och utvecklingsarbete som inkluderar en satsning på en forskarskola för det konstnärliga området och en ny satsning inom kultur- och kulturarvsområdet. För satsningen har Vetenskapsrådet avsatt 40 miljoner kronor från 2009 samt ytterligare 10 miljoner kronor från 2010. Inom ramen för detta ska forskarskolan finansieras med 7 miljoner kronor årligen i minst fem år.

På arkivområdet har det bedrivits forskning och metodutveckling inom flera fält, bl.a. arkivpedagogik, standardisering, arkivredovisning och teknikutveckling för digitalisering. Under 2008 har särskilt viktiga insatser gjorts för kunskapsuppbyggnad inom området långsiktigt digitalt bevarande. Ett stort utvecklingsprojekt är det pågående s.k. LDB-centrum vid Luleå tekniska universitet. Deltagare i centrumbildningen var till en början universitetet, Riksarkivet och Bodens kommun. Riksarkivet fick också en roll som koordinator inom EU-projektet PRO-TAGE inriktat på forskning om långsiktigt digitalt bevarande.

Inom kulturmiljöområdet har frågor som bl.a. kan skapa samverkan mellan forskning och praktik (t.ex. förebyggande konservering och utvecklingen av långsiktigt hållbara konserveringsmetoder) hanterats inom ramen för Riksantikvarieämbetets FoU-program. Riksantikvarieämbetet har under 2008 fortsatt att utveckla och stimulera till forskning kring kulturmiljöer och kulturarv med ett tvärsektoriellt perspektiv och etablerande av nätverk och samarbeten.

Statens kulturråd har fördelat bidrag till eller varit beställare av kulturpolitiskt relevant forskning. Myndigheten bedriver endast i begränsad omfattning egen forskningsverksamhet. Statens kulturråd lägger i sin bidragsgivning vikt vid att stimulera det konstnärliga FoU-arbetet och att stödja projekt som har praktisk bäring för kul-

turvärlden. Statens kulturråd har även fördelat medel för FoU vid ansvarsmuseerna. Den forskning som bedrivits vid dessa museer har varit av strategisk betydelse för att bygga upp ny kunskap och stärka museernas verksamhet, bl.a. när det gäller att definiera och förmedla kulturarvet. Forskning och utvecklingsarbete har bedrivits i olika omfattning även vid övriga museer inom kulturområdet. En arbetsgrupp för museers forskning har bildats inom ramen för Museikoordinatorns arbete.

Institutet för språk och folkminnen har bedrivit forskning inom en rad olika projekt inom bl.a. dialekt-, ortnamns- och personnamnsområdet. Institutet samarbetar i första hand med universitet och högskolor, men även med andra institutioner. Resultaten av kunskapsuppbyggnaden har överförts till forskarsamhället, allmänhet och massmedia m.fl. i form av tryckta skrifter, vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar, föredrag m.m.

Naturhistoriska riksmuseet har haft en omfattande forskningsverksamhet som inbegripit både grundforskning och tillämpad forskning inom myndighetens verksamhetsområde. Kvaliteten på arbetet säkras bl.a. genom regelbunden publicering i vetenskapliga tidskrifter nationellt och internationellt. Museets forskare har fortsatt varit framgångsrika i att konkurrera om externa bidrag hos bl.a. Vetenskapsrådet. Antalet publikationer under 2008 visar en stor ökning av den vetenskapliga aktiviteten över museets alla ämnesområden.

Analys och slutsatser

Forskningen inom kulturområdet har omfattat ett stort område som inte bara innefattat konstarter, kulturarv och kulturinstitutioner utan även frågor om värderingar och förhållningssätt. Liksom andra kunskapssektorer påverkas kultursektorn av en ständig utveckling i det omgivande samhället. Kulturinstitutionernas förmåga att efterfråga, värdera och implementera forskning i sin verksamhet har varit grundläggande för att kunna förmedla kunskap till samhällets olika aktörer och intressenter.

Regeringen bedömer att institutionerna, som får medel via anslaget 1:5 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*, överlag har haft en god forsknings- och utvecklingsverksamhet. Vidare har institutionerna generellt haft ett gott

samarbete med universitet och högskolor nationellt och flera av dem även internationellt. Kvaliteten på forskningen återspeglas i resultatmått som belyser publicering, tilldelning av externa forskningsmedel erhållna i konkurrens, besök av gästforskare samt externa utvärderingar, utmärkelser och andra slag av uppmärksamhet m.m. Särskilt utmärkande är Naturhistoriska riksmuseet, som är en forskningsinstitution med professorer och doktorander, och där forskningen inom bl.a. zoologi, botanik, paleontologi och geologi håller en hög kvalitet i ett internationellt perspektiv. Även Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Institutet för språk och folkminnen, Statens kulturråd och flertalet av museerna har en etablerad struktur för forskning och utveckling och flera av dem ligger långt framme inom sina respektive områden.

3.4.6 Jämställdhet

Resultat

Samtliga myndigheter på kulturområdet har i uppgift att integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten.

Mot bakgrund av bl.a. slutsatserna i betänkandet *Plats på scen* (SOU 2006:42) har regeringen uppdragit åt Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och Jämställdhetsombudsmannen (numera Diskrimineringsombudsmannen) att gemensamt göra en fördjupad analys av jämställdheten inom scenkonstområdet. Uppdraget har redovisats i januari 2009. Kulturrådet sammanfattar sin analys med att andelen kvinnliga chefer har ökat vid landets teater- och dansinstitutioner under de senaste åren. Utvecklingen gäller dock inte musikområdet, där männen fortfarande är i klar majoritet.

Regeringen har därutöver avsatt 3 miljoner kronor under åren 2007–2009 för projekt som långsiktigt verkar stimulerande och stödande i arbetet med att uppnå jämställdhet inom scenkonstområdet. Hittills har Kulturrådet, Konstnärsnämnden och Diskrimineringsombudsmannen fördelat 1,75 miljoner kronor till sju projekt som bl.a. analyserar informella beslutsprocesser inom teatern, forskar om och marknadsför kvinnliga tonsättare från 1800-talet och utarbetar ett koncept för jämställdhetsmärkning av scenkonst. De projektförslag som har fått bidrag har en bredd i metodval och riktar sig både generellt

till scenkonst och specifikt till vissa sektorer. De riktar in sig på en rad kända jämställdhetsproblem. Kulturrådet konstaterar samtidigt i sin rapport *På väg mot jämställd scenkonst* att dansområdet är underrepresenterat i ansökningarna, och att 95 procent av de engagerade i projekten är kvinnor, vilket bör beaktas i beredningen av nya utvecklingsprojekt.

Tre miljoner kronor har även avsatts till Delegationen för fördelning av statsbidrag till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt (fr.o.m. 2008 fördelas stödet av Ungdomsstyrelsen) som under en treårsperiod ska fördela medel till jämställdhetsprojekt som genomförs av organisationer inom kultursektorn.

Konstnärsnämnden har publicerat rapporten *Konstnärernas inkomster* som bl.a. visat att inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor bland konstnärer är mindre än för befolkningen som helhet.

Analys och slutsatser

Den övergripande strategin för regeringens politik på området är att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheten. Införandet av kravet på ett integrerat jämställdhetsperspektiv i myndigheternas instruktioner ger ett tydligt ansvar till myndigheterna. Samtidigt finns det behov av att fortsatt följa resultaten inom vissa områden, som exempelvis scenkonstområdet.

3.4.7 Kultur och hälsa

Resultat

Ett mål för kulturpolitiken är att kulturen ska vara tillgänglig för så många som möjligt. Kulturen ger människor upplevelser och möjligheter att påverka och ifrågasätta. Forskningen har påvisat ett positivt samband mellan deltagande i kulturella verksamheter och förbättrad hälsa. De som ofta går på bio, teater och museer har generellt en bättre hälsa än genomsnittsbefolkningen. Ny hjärnforskning visar hur musik och dans kan användas i rehabilitering.

Statens kulturråd har i uppdrag att arbeta för att de kulturpolitiska målen får genomslag i samhället och att kulturpolitiska aspekter på utvecklingen beaktas inom andra områden, däribland folkhälsoområdet. Kulturrådet följer

utvecklingen inom fältet och förbereder en uppföljning av den strategi för arbetet med kultur och hälsa som myndigheten tog fram 2005.

Vid Göteborgs universitet har ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och spridning av forskning inom området kultur och hälsa etablerats och i det nordiska samarbetet har ett arbete påbörjats för att för att öka kunskapen inom fältet.

Analys och slutsatser

Ett betydelsefullt tvärsektorielt arbete med kultur pågår inom vården, skolan, regional utveckling och arbetslivet. Regeringen vill fortsätta att stärka samverkan mellan kulturpolitiken och andra politikområden i syfte att öka kunskapen om hur kulturen kan bidra till en positiv utveckling inom bl.a. vårdsektorn och utbildningsområdet. Regeringens satsning Skapande skola har ökat barns möjligheter att skapa själva och vara delaktiga i kulturlivet.

3.4.8 Handikappolitik

Resultat

För handikappolitiken gäller följande mål:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet,
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet ska inriktas särskilt på:

- att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder,
- att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionshinder,
- att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Målen är beslutade av riksdagen i samband med att den nationella handlingsplanen för handikappolitiken – Från patient till medborgare – antogs av riksdagen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000: SoU14, rskr. 1999/2000:240).

På kulturområdet är Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet de sektorsansvariga myndigheterna med uppgift att samordna, stödja och driva på utvecklingen för att uppnå de nationella målen.

Kulturrådet har i januari 2009 genomfört en enkätundersökning om tillgänglighet till kultur för personer med funktionsnedsättning. Enkäten skickades till regionala kulturinstitutioner, fria teatergrupper och musikföreningar med egen scen. Resultatet visar att det pågår ett omfattande arbete för att öka tillgängligheten men att mycket återstår att göra för dessa aktörer. Den fysiska tillgängligheten betonas ofta mer än tillgängligheten i övriga delar av verksamheten och utformning av intern och extern information.

Inom tillgänglighetsområdet har Statens kulturråd prioriterat scenkonsten. Ett resultat av detta är Hallundadeklarationen som antogs på en nordisk konferens under 2008 arrangerad av Statens kulturråd i samarbete med Riksteatern och Nordiska handikappolitiska rådet. Denna deklaration, som tillkom på initiativ av de branschföreträdare som deltog i seminariet, uppmanar chefer och ledningar inom scenkonstområdet att ta ett ökat ansvar för att förbättra tillgängligheten till information, lokaler och verksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Statens kulturråd ansvarar för att fördela särskilda bidragsmedel med syfte att inom sitt sektorsansvar främja tillgången till kultur för personer med funktionsnedsättning. Under 2008 beviljades 14 projektbidrag på totalt 2,7 miljoner kronor.

Riksantikvarieämbetet betalar årligen ut ca 1 miljon kronor som går direkt till åtgärder för att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning. Därutöver kan del av projektmedel användas för samma syfte, men i de fallen görs ingen särredovisning.

Inom Nordiska ministerrådets ram deltar Riksantikvarieämbetet i ett samarbetsprojekt om tillgänglighet till olika kulturhistoriska miljöer. Riksantikvarieämbetet har även medverkat till att tillgänglighetsfrågorna har förts in i kulturarvsutbildningen vid Stockholms universitet.

Med propositionen Språk för alla – förslag till språklag (prop. 2008/09:153) föreslog regeringen en ny språklag. Lagförslaget har antagits av riksdagen och lagen trädde i kraft den 1 juli 2009. Enligt den nya lagen har det allmänna ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

Propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010 – 2013 (prop. 2008/09:195) överlämnades till riksdagen i juni 2009. Propositionen innehåller förslag till villkor och riktlinjer för den kommande tillståndspanoraden för Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). I propositionen föreslår regeringen att ett mål för tillståndspanoraden ska vara att alla program på svenska i SVT1, SVT2, SVTB, Kunskapskanalen och SVT24 ska textas. Vidare föreslås att SVT ska höja ambitionsnivån när det gäller verksamhet på teckenspråk. Regeringen gör i propositionen bedömningen att fler program på teckenspråk även i UR samt fler teckentolkade program och försök med syntolkning i både SVT och UR bör vara en rimlig utveckling mot det långsiktiga målet att göra hela utbudet tillgängligt för alla medborgare.

I utredningsbetänkandet En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116) föreslås en helt ny lagregel om att tv-sändningar ska utformas så att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Detta ska ske genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Taltidningsnämnden har under året fått ett gemensamt regeringsuppdrag att utreda möjligheterna till ökad samverkan mellan myndigheterna, vilket har avlämnats genom rapporten Samverkan för ökad tillgänglighet. Samtidigt fick Taltidningsnämnden ett eget uppdrag om att kartlägga behovet av taltidningar och utreda möjligheterna till effektiviseringar, vilket avrapporterades med Framtida inriktning för taltidningsverksamheten i Sverige.

Statens maritima museer har genomfört projektet ”Alla ombord” där barn och unga oavsett funktionsförmåga ska kunna delta aktivt i den pedagogiska verksamheten.

Analys och slutsats

Kulturens värden ska vara tillgängliga för alla – genom bildningsarbete, genom möjligheter till eget skapande och genom möjligheter att ta del av professionellt konstnärligt skapande. Funktionsnedsattas perspektiv ska därför beaktas i alla regeringsinitiativ på kulturområdet.

Att regering och riksdag har stärkt teckenspråkets ställning är viktigt ur ett demokratiskt och yttrandefrihetsperspektiv.

Under 2008 har tillgängligheten inom scenkonsten särskilt uppmärksammats. Regeringen ser positivt på branschens eget initiativ att flytta fram positionerna genom Hallundadeklarationen.

Det är angeläget att programmen i radio och tv görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Regeringens förslag och bedömningar när det gäller radio och tv i allmänhetens tjänst samt utredningsförslaget om en ny radio- och tv-lag är viktiga steg mot ett ökat tillgänglighetsförande.

Regeringen har i direktivet till filmutredningen (dir. 2008:88) gett utredningen i uppdrag att beakta frågan om filmens tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen bedömer att utvecklingen har gått framåt men att det finns ytterligare förutsättningar för att bredda tillgängligheten.

3.4.9 Regional fördelning av statens stöd till kultur

Resultat

En viktig uppgift för kulturpolitiken är att bidra till ett brett utbud av kultur i hela landet. Samtidigt som kulturpolitiken ska främja både likvärdighet vad gäller tillgänglighet och utbud i olika delar av landet måste det även finnas utrymme för regionala variationer och prioriteringar. Kulturpolitiken bygger sedan lång tid tillbaka på principen om ett gemensamt offentligt ansvar för och finansiering av kulturen. Statens kulturråd har regeringens uppdrag att följa upp det regionala utfallet av statens stöd till kultur. I rapporten Statliga kulturinsatser regionalt, kulturen i siffror, 2009:3, redovisas det regionala utfallet för 2008.

Statens kulturråds uppföljning visar att stat, landsting och kommuner 2007 gemensamt satsat

cirka 22 miljarder kronor på kultur, varav det statliga stödet uppgår till ca 10 miljarder kronor. I detta belopp ingår även utgifter för folkbildning och medieområdet.

Även EU:s kulturprogram och strukturfonder bidrar till att finansiera kulturverksamheter runt om i Sverige. 2008 fördelades 225 miljoner kronor av strukturfondsmedlen till kulturverksamheter i Sverige.

I Kulturrådets rapport 2009:3 redovisas den statliga bidragsgivningen från myndigheter och andra organisationer till regional kulturverksamhet. Statens kulturråd är den största bidragsgivaren och fördelar nära 1,3 miljarder kronor till regionala kulturverksamheter i bidragsmedel, vilket motsvarar 70 procent av den totala bidragsgivningen. Den största delen av denna

bidragsgivning, cirka 73 procent, avser stöd till scenkonstområdet. Konst, museer och utställningar tilldelas cirka 15 procent av bidragsgivningen och litteratur och biblioteksområdet cirka 7 procent.

Övriga statligt finansierade bidragsgivare är Konstnärsnämnden, Riksantikvarieämbetet, Boverket, Riksarkivet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Svenska Filminstitutet, Stiftelsen Framtidens kultur och Allmänna arvsfonden.

Den totala länsvisa fördelningen av bidragsgivning och så kallad omräknad verksamhet, det vill säga myndigheter och organisationer som kunnat räkna om sin regionala verksamhet i faktiska medel, framgår av tabell 3.2 nedan. Fördelningen har varit relativt sett stabil under den senaste treårsperioden.

Tabell 3.2 Totala statliga medel för regional kulturverksamhet 2006–2008, tusental kronor samt kronor per invånare¹

Län	2006		2007		2008	
	Totalt	Kr/inv	Totalt	Kr/inv	Totalt	Kr/inv
Stockholms län	361 428	188	359 912	185	389 166	196
Uppsala län	88 392	276	95 645	296	124 063	379
Södermanlands län	49 581	188	47 700	180	48 860	183
Östergötlands län	127 034	304	127 145	302	124 176	293
Jönköpings län	56 252	170	63 878	191	59 514	178
Kronobergs län	53 916	300	40 375	223	41 844	230
Kalmar län	61 389	263	57 929	248	64 512	276
Gotlands län	45 882	801	49 572	868	52 734	925
Blekinge län	43 560	288	50 094	330	47 255	310
Skåne län	321 126	271	286 005	238	299 701	247
Hallands län	54 724	189	49 206	169	60 626	207
Västra Götalands län	440 095	286	437 710	283	462 244	297
Värmlands län	76 378	279	81 158	296	79 685	291
Örebro län	66 424	242	62 503	226	58 829	212
Västmanlands län	56 052	226	56 427	226	50 744	203
Dalarnas län	65 808	239	64 981	236	63 227	229
Gävleborgs län	74 987	272	75 255	273	69 470	252
Västernorrlands län	169 136	693	179 910	739	186 608	767
Jämtlands län	60 311	475	60 883	480	59 361	468
Västerbottens län	111 168	432	118 891	462	117 359	455
Norrbottnens län	77 208	307	79 281	316	83 711	335
Riket totalt	2 460 852	270	2 473 704	269	2 535 513	274

¹ Tabellen inkluderar både bidrag och verksamhet omräknad i faktiska belopp. För 2008 ingår Statens försvarshistoriska museer och Institutet för språk- och folkminnen. Dessa har tidigare inte redovisat kostnader.

Av tabellen framgår att ca 45 procent av de totala medlen går till de tre storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne, vilka också utgör en mycket stor del av befolkningen. I dessa län är stödet cirka 200–300 kronor per invånare. Där- emot är det de glesare befolkade länen Gotland, Västernorrland, Jämtland och Västerbotten som tilldelas högst stöd per invånare. Stödet i dessa län varierar från 455 till 925 kronor per invånare. Det höga stödbeloppet i Västernorrlands län beror bl.a. på Riksarkivets verksamhet i länet.

gjordes 2007 till följd av avskaffandet av kravet på fri entré för vuxna vid de centrala museerna medför att en jämförelse av hyreskostnadernas andel av anslagen mellan 2006 och åren därefter blir missvisande för dessa museer. I kolumnen längst till höger är det därför åren 2007 och 2008 som anges eftersom de är jämförbara i detta avseende.

Analys och slutsatser

Statens kulturråd konstaterar i sin rapport att det är svårt att dra några bestämda slutsatser av den regionala fördelningen. Utfallet återspeglar såväl kulturpolitiska prioriteringar som geografiska och demografiska förutsättningar runt om i landet.

Kulturrådet framhåller vidare att det statliga stödet också återspeglar de regionala och lokala satsningarna. En stor del av det statliga stödet går till de regionala kulturinstitutionerna och dessa har landsting eller kommun som huvudman. Eftersom det statliga stödet kräver regional medfinansiering påverkas utfallet av landstingens och kommunernas egna kulturpolitiska priorite- ringar. Kulturrådet framhåller att de gemen- samma satsningarna har bidragit till att den nationella kulturpolitiken är väl förankrad på samtliga politiska nivåer.

Kulturrådet har i sin regionala redovisning omarbetat sin rapportstruktur, så att den bättre speglar de regionala mottagarnas perspektiv. Regeringen bedömer att detta är ett ändamålsen- ligt sätt för att följa upp och analysera den stat- liga regionala fördelningen. Regeringen bedömer vidare att Kulturrådet i samverkan med berörda parter bör vidareutveckla arbetet med att analy- sera det regionala utfallet så att slutsatser kan dras både vad gäller respektive myndighets verk- samhet och utifrån en sammanvägd bild av det statliga stödets regionala utfall

3.4.10 Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror

Regeringen lämnar härmed den redovisning av kulturinstitutionernas hyreskostnader som framgår av tabell 3.3. De anslagsjusteringar som

Tabell 3.3 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2006-2008

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/Bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2007-2008
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
Riksteatern	20 662	20 261	22 463	253 093	256 863	248 246	8,2%	7,9%	9,0%	+1,1
Operan	50 179	44 906	50 432	338 347	343 946	381 011	14,8%	13,0%	13,2%	+0,2
Dramaten	30 344	32 880	33 115	194 414	201 038	200 551	15,6%	16,4%	16,5%	+0,1
Dansens hus	8 228	8 666	8 764	21 015	21 178	20 523	39,2%	40,9%	42,7%	+1,8
Rikskonserter	9 751	9 457	9 600	67 787	68 316	68 289	14,4%	13,8%	14,0%	+0,2
Riksarkivet och landsarkiven	117 741	118 685	123 426	313 521	316 478	319 197	37,6%	37,5%	38,7%	+1,2
Institutet för språk och folkminnen ¹	5 281	5 842	6 119	35 835	44 804	45 356	14,7%	13,0%	13,5%	+0,5
Riksantikvarieämbetet	42 413	38 528	47 574	195 416	198 142	222 561	21,7%	19,4%	21,4%	+2,0
Statens historiska museer	19 575	19 648	19 829	79 477	76 045	76 627	24,6%	25,8%	25,9%	+0,1
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	31 962	32 971	32 771	93 171	83 547	87 196	34,3%	39,5%	37,6%	-1,9
Naturhistoriska riksmuseet	47 749	45 263	45 573	151 280	144 062	145 555	31,6%	31,4%	31,3%	-0,1
Statens museer för världskultur	55 847	55 811	57 080	139 225	137 870	142 130	40,1%	40,5%	40,2%	-0,3
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	11 007	11 239	11 982	43 550	37 375	37 869	25,3%	30,1%	31,6%	+1,5
Statens maritima museer	54 537	55 190	57 537	101 862	99 422	107 600	53,5%	55,5%	53,5%	-2,0
Arkitekturmuseet	12 100	12 300	12 407	35 717	35 580	33 941	33,9%	34,6%	36,6%	+2,0
Statens musiksamlingar	13 155	14 027	14 716	47 010	46 761	47 128	28,0%	30,0%	31,2%	+1,2
Statens försvarshistoriska museer	25 845	26 638	27 076	64 893	67 970	73 269 ²	39,8%	39,2%	37,0%	-2,2
Moderna museet	45 935	47 096	45 067	114 583	109 924	110 952	40,1%	42,8%	40,6%	-2,2
Nordiska museet	23 807	24 074	28 143	110 307	103 436	104 850	21,6%	23,3%	26,8%	+3,5
Tekniska museet	14 436	12 338	13 467	41 015	42 677	43 072	35,2%	28,9%	31,3%	+2,4
Arbetsmuseum	1 986	2 046	2 253	14 027	13 482	13 581	14,2%	15,2%	16,6%	+1,4
Dansmuseet	4 166	4 364	4 330	9 585	9 672	10 019	43,5%	45,1%	43,2%	-1,9
Drottningholms teatermuseum	2 803	2 837	3 217	7 107	7 173	7 244	39,4%	39,6%	44,4%	+4,8
Forum för levande historia	5 104	5 302	5 755	40 061	42 928	43 238	12,7%	12,4%	13,3%	+0,9

¹ Uppgifterna fram till den 1 juli 2006 avser Språk- och folkminnesinstitutet.² Anslaget har i tabellen minskats med 23 miljoner kronor som avser ett tillskott för bidragsgivning till försvarshistoriska museiverksamheter.

3.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har genomfört en granskning av bidragsgivningen inom kulturområdet (RiR 2008:14) som omfattar regeringen och de bidragsgivande myndigheterna Statens kulturråd och Konstnärsnämnden. Granskningen har inriktats mot två frågor. Den ena frågan gäller om bidragsgivande myndigheter har en god intern styrning och kontroll i bidragsprocessen, som bidrar till en effektiv bidragsgivning. Den andra frågan avser om regeringens och bidragsgivande myndigheters styrning av bidragssystemet ger förutsättningar för omprövning. Regeringen kommenterade rapporten första gången i budgetpropositionen för 2009.

Riksrevisionen anför att målen för Statens kulturråd är så många att prioriteringarna i Kulturrådets bidragsgivning blir otydlig för de bidragssökande. Regeringen har i regleringsbrevet till Statens kulturråd för 2009 minskat antalet mål och avser att fortsätta denna översyn.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att se över de förordningar som styr bidragsgivningen så att de tydliggör på vilka grunder bidragen ska fördelas. Bland annat som en följd av den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) avser regeringen att se över vissa bidragsförordningar.

Riksrevisionen konstaterar att nuvarande bidrag ofta avser traditionella och etablerade konstformer, vilket kan göra det svårt för genreöverskridande verksamhet att få stöd. Regeringen har gjort en viss omprioritering av bidragen inom ramen för budgetpropositionen. En del av Riksrevisionens kritik har rört bristen på förnyelse inom bidragsgivningen, då i form av att bidragen till största delen har gått till samma bidragsmottagare under flera år. Regeringen vill här framhålla att förnyelse inom bidragsgivningen inte säkerställs genom omsättning på bidragsmottagare. Förnyelse har i grunden att göra med verksamhetens innehåll snarare än bidragsmottagande organisation.

Vidare konstateras i granskningen att varken Kulturrådet eller Konstnärsnämnden systematiskt följer upp och utvärderar bidragsmottagare och bidragstyper. Regeringen instämmer i att förbättringar kan göras på detta område och avser att ta upp frågan i dialog med myndigheterna. För Kulturrådets del finns sedan tidigare i myndighetens instruktion ett särskilt uppdrag

att följa upp och utvärdera de statliga insatserna. Regeringen föreslår dessutom i kulturpropositionen att en fristående analysmyndighet ska inrättas.

Riksrevisionens granskning har även visat att Kulturrådet och Konstnärsnämnden har belastat vissa sakanslag med förvaltningsutgifter, vilket minskar tydligheten i hur stor del av myndigheternas medel som går till förvaltningsutgifter respektive bidrag. Myndigheterna har inkommit till regeringen med underlag som förtydligar hur stor andel av bidragsanslagen som belastas med förvaltningsutgifter. Underlagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 3.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	46 623	Anslags-sparande	1 187
2009	Anslag	48 781 ¹	Utgifts-prognos	47 353
2010	Förslag	49 612		
2011	Beräknat	45 064 ²		
2012	Beräknat	45 315 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 713 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 726 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statens kulturråds förvaltningskostnader. Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet som ska följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning av och effektivitet i de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den utsträckning det inte är en uppgift för någon annan myndighet. Sedan 2002 har Statens kulturråd i uppdrag att årligen dela ut ett internationellt litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Statens kulturråd

har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Vidare är Statens kulturråd statistikansvarig myndighet för kulturstatistiken samt stöder forskning inom kulturområdet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar verksamheten med statliga utställningsgarantier. Verksamheten finansieras med avgifter och eventuella överskott redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 3.5 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2008	0	1288	1217	71
Prognos 2009	0	1250	1250	0
Budget 2010	0	1300	1300	0

Regeringens överväganden

Tabell 3.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	48 781	48 781	48 781
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 664	2 060	2 328
Beslut	-757	-5 763	-5 793
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-76	-14	-1
Förslag/beräknat anslag	49 612	45 064	45 315

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 757 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 49 612 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 45 064 000 kronor respektive 45 315 000 kronor.

3.6.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 3.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	207 691	1 681	
2009	Anslag	203 204 ¹	200 914
2010	Förslag	210 885	
2011	Beräknat	241 885 ²	
2012	Beräknat	236 385 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 241 885 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 236 385 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	199 604	199 604	199 604
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	261	261	261
Beslut	11 020	42 020	36 520
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	210 885	241 885	236 385

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget tillförs 10 miljoner kronor under 2010 och 2011 till centrubildningarna för bl.a. arbetsförmedlande tjänster.

Anslaget ökas med ytterligare 4 miljoner kronor fr.o.m. 2010 till Teateralliansen.

Regeringen avser att avveckla stödet till länsbildningsförbunden samt minska bidragsgivningen till vissa verksamheter under anslaget.

Till följd av dessa omprioriteringar inom utgiftsområdet minskar anslaget med 2,780 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

För Institutet Dans i skolan överförs 200 000 kronor till utgiftsområdet 16, anslag 2:19 *Luleå tekniska universitet: Grundutbildning*.

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) att en ny analysmyndighet bör inrättas. För att möjliggöra detta har medel tillförts anslaget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 210 885 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 241 885 000 kronor respektive 236 385 000 kronor.

3.6.3 1:3 Skapande skola

Tabell 3.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	50 271	Anslags-sparande	4 729
2009	Anslag	55 905 ¹	Utgifts-prognos	59 170
2010	Förslag	111 971		
2011	Beräknat	113 781 ²		
2012	Beräknat	114 871 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 111 971 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 971 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för en långsiktig satsning för barn i grundskolan, kallad Skapande skola-satsningen. Satsningen innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till professionell kultur och till eget skapande sammanfaller. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	55 905	55 905	55 905
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 934	2 869	3 432
Beslut	54 132	55 007	55 534
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	111 971	113 781	114 871

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 868 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen bedömer i den kulturpolitiska propositionen att satsningen på Skapande skola bör byggas ut till att även omfatta grundskoleelever i årskurserna 4–6. Regeringen föreslår att anslaget tillförs 55 miljoner kronor per år fr.o.m. 2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 111 971 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 113 781 000 kronor respektive 114 871 000 kronor.

3.6.4 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 3.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	148 660	Anslags-sparande	0
2009	Anslag	151 955 ¹	Utgifts-prognos	148 286
2010	Förslag	158 687		
2011	Beräknat	161 305 ²		
2012	Beräknat	162 892 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 158 687 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 158 687 tkr i 2010 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs under perioden den 1 januari 1997–31 december 2010 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län. Det regionala självstyrelseorganet i Skåne län har från Statens kulturråd övertagit ansvaret att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet mellan den 1 juli 1998 och fram till och med 31 december 2010. Anslaget ändamål är att finansiera denna försöksverksamhet.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

<i>Tusental kronor</i>			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	151 955	151 955	151 955
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 732	9 350	10 937
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	158 687	161 305	162 892

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Med anledning av att försöksverksamheten upphör den 31 december 2010 lämnar regeringen i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) förslag om den framtida ansvarsfördelningen inom kulturområdet.

Regeringen avser att överlåta åt det regionala självstyrelseorganet att ansvara för beslut om vilka institutioner som ska vara stödberättigade under 2010 enligt de av riksdagen godkända ändamålen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 158 687 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 161 305 000 kronor respektive 162 892 000 kronor.

3.6.5 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
År	Slagslag	Utfall	Utveckling	Övrigt
2008	Utfall	37 234	Anslags-sparande	170
2009	Anslag	37 081 ¹	Utgifts-prognos	36 425
2010	Förslag	38 143		
2011	Beräknat	39 263 ²		
2012	Beräknat	40 051 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 38 143 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 38 143 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnets ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Avsikten är att de medel under anslaget som i dag går till projekt inom ansvarsmuseernas ansvarsområden fr.o.m. 2010 ska fördelas till projekt inom samtliga centrala museers ansvarsområden.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

<i>Tusental kronor</i>			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	37 081	37 081	37 081
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 643	2 781	3 580
Beslut	-581	-598	-610
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	38 143	39 263	40 051

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 581 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 38 143 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 39 263 000 kronor respektive 40 051 000 kronor.

3.6.6 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	9 691	Anslags-sparande	14 589
2009	Anslag	9 898 ¹	Utgifts-prognos	13 171
2010	Förslag	9 898		
2011	Beräknat	9 898		
2012	Beräknat	9 898		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till icke-statliga kulturlokaler för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	9 898	9 898	9 898
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 898	9 898	9 898

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 898 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 9 898 000 kronor respektive 9 898 000 kronor.

4 Teater, dans och musik

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska Teatern AB, Riksteatern, Stiftelsen Svenska rikskonserter,

Stiftelsen Dansens Hus och Drottningholms slottsteater. Vidare omfattas de statliga stöden till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner samt den fria scenkonsten.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Teater, dans och musik</i>						
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	930	987	964	1 018	1 029	1 050
2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	762	779	761	812	825	831
2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	150	156	152	159	159	169
Summa Teater, dans och musik	1 843	1 922	1 876	1 988	2 013	2 050

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 3.3.

4.4 Resultatredovisning

Resultat

Nationella institutioner

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB hade under 2008 ett brett utbud av produktioner av klassiska och moderna verk. Ett intensivt arbete pågår vid nationalscenerna med att nå nya grupper i samhället, särskilt barn och unga. Dramaten hade sammanlagt 928 egna föreställningar vid teaterns sex scener som besöktes av 204 858 personer. Genomsnittsbeläggningen var 68 procent. Operan hade 206 föreställningar på stora scenen med 168 993 besökare. Genomsnittsbeläggningen för opera var 83 procent och för balett 97 procent.

Opera och balett i original för barn, uppsökande verksamhet och turné med sikte på ungdomspublik utvecklas positivt. Samarbetet med Folkets Hus och Parker, Sveriges Television AB och Sveriges Radio AB fortsätter. Under 2008 sändes fyra föreställningar i SVT, två föreställningar via digitala biografer samt fem operapremiärer i SR P2.

Publikalen vid Dramaten har minskat de senaste åren. Flera produktioner avslutades under hösten 2008 av ekonomiska skäl för att kunna ersättas av attraktivare föreställningar för ökade intäkter. Två av Dramatens produktioner sändes dels i SVT och dels på digitala biografer. I Unga Dramatens repertoar, som består av nyskriven dramatik, har sex olika produktioner ingått riktade till olika åldersgrupper inklusive klassrumsteater.

Riksteatern arbetar brett och varierat för att nå många människor i alla delar av landet. Riksteatern samverkar med länsteatrar och en rad andra aktörer i landet. Även under 2008 har verksamhetens fokus varit att stärka utbudet för en ung publik. Likaså har Riksteatern riktat in sig på att arbeta internationellt och interkulturellt, för att kvalitetsutveckla den svenska

scenkonsten och för att nå publik ur alla delar av samhället. Ett exempel är det svensk-turkiska projektet Home not Home, som också var Sveriges bidrag till det europeiska året för interkulturell dialog. Riksteatern engagerar sig också för demokratiutvecklingsfrågor, bl.a. genom interaktivt arbete, uppsökande verksamhet och i olika forum för ideellt arbete.

Under 2008 besöktes Riksteaterns olika evenemang av drygt 1,5 miljoner personer. Det är en ökning med över 300 000 personer jämfört med året innan. Riksteatern har också ökat sitt medlemsantal under 2008. Under 2008 har teatern utökat sina samarbeten och samproduktioner, vilket gett besparingsvinster. Den lokala riksteaterrepertoaren består till mer än 60 procent av produktioner från andra producenter.

Samverkan med musiklivets arrangörer är en viktig del av Rikskonserterns uppdrag både genom konkreta produktioner och festivaler och genom samarbete kring arrangörsfrågor. Under 2008 genomförde Rikskonserter 61 samarbetsproduktioner med totalt 102 samarbetspartners. De rörliga produktionsmedlen i samarbetsproduktionerna har fortsatt att öka, från 9,8 miljoner kronor 2007 till 14,8 miljoner kronor 2008. Rikskonserter har under 2008 arrangerat 534 konserter i Sverige varav 337 utanför Stockholms län som besökts av 103 114 personer. Antalet konserter utomlands har varit 197 med 93 451 besökare.

Dansens Hus presenterar samtida svenska och utländska gästspel av hög klass. Verksamheten har en stark internationell profilering och är viktig för danslivets fortsatta utveckling. De arbetar aktivt med att utveckla samarbetet i landet genom Dansnät Sverige och att sprida danskonsten internationellt genom dance-info.se. Under året uppgick publikantalet till 55 000 personer. Publikbeläggningen var i genomsnitt 80 procent på stora scenen.

Drottningholms slottsteater hade under 2008 tre operor på repertoaren med en genomsnittsbeläggning på 87 procent. Totalt besöktes Slottsteatern av ca 10 000 personer, varav en hög andel utländska besökare.

Regionala scenkonstinstitutioner

Det statliga stödet till den regionala scenkonsten, som fördelas och beslutas av Statens kulturråd kompletterar de insatser som görs på regio-

nal och lokal nivå runt om i landet. I Skåne pågår en försöksverksamhet där Region Skåne ansvarar för fördelningen av de statliga medlen till institutionerna t.o.m. 2010.

Det är landsting, kommunala samverkansorgan eller kommuner på lokal nivå som är huvudmän för de regionala institutionerna och dessa huvudmän står även för den huvudsakliga finansieringen av de regionala institutionerna. Det statliga verksamhetsstödet till institutionerna uppgick 2008 till 749 miljoner kronor. Sedan 2004 finns det regionala och kommunala scenkonstinstitutioner i samtliga län.

Scenkonsten har en stor publik. Enligt Kulturrådets rapport (2008:6) Nya kulturvanor – Svenska kulturvanor i ett 30-årsperspektiv 1976–2006 framgår att den långsiktiga trenden är stigande för både besök till konserter och teaterföreställningar. Publikens vilja och behov av att möta levande kultur är därmed fortsatt stor. Sett över en tioårsperiod mellan 1998–2007 så visar rapporten Kulturrens finansiering 2007, som Statens kulturråd presenterat, att de statliga medlen ökat i samma omfattning som den regionala och lokala tillsammans, dvs. med ca 20 procent.

Till den regionala musikverksamheten fördelade Statens kulturråd 2008 ca 205 miljoner kronor. Under 2008 har Staten kulturråd i antagna riktlinjer förtydligt syftet med det statliga stödet till den regionala musikverksamheten. Utgångspunkten är liksom tidigare att verksamheten ska utformas efter regionala förutsättningar samt att verksamheten ska omfatta hela länet/regionen. Vidare anges att ett aktivt arbete bör bedrivas för att nå nya grupper. Inför 2008 minskade Kulturrådet bidragen till den regionala musikverksamheten i de län där den statliga finansieringsandelen översteg 60 procent. Som ett resultat av denna förändring ökade den regionala finansieringen med drygt 3 miljoner kronor. Flera av regionerna har även ökat insatserna för 2009 och avser att öka dem ytterligare för 2010.

Till de orkestrar som tilldelas statligt bidrag fördelades 2008 ca 100 miljoner kronor. En del av medlen för regional musikverksamhet används även för orkesterverksamhet.

Till musikteater och operaverksamhet har ca 174 miljoner kronor fördelats och till övrig teater- och dansverksamhet fördelades ca 270 miljoner kronor. Statens andel av institutionernas

finansiering har de senaste åren legat på en stabil nivå.

Tabell 4.2 Statlig finansieringsandel av de regionala scenkonstinstitutionernas offentliga finansiering

Verksamhet	2007	2008
Samtliga regionala scenkonstinstitutioner	38%	37%
Regional musikverksamhet	55%	57%
Orkestrar	34%	35%
Teater- och dansinstitutioner	34%	36%

Av tabellen framgår att statens andel i genomsnitt de senaste åren uppgått till ca 38 procent, vilket innebär att de regionala och lokala huvudmännen står för huvuddelen av institutionernas offentliga finansiering. När det gäller den regionala musikverksamheten (länsmusiken) så framgår tydligt att staten står för huvuddelen av denna verksamhets offentliga finansiering. Detta förhållande har gällt sedan lång tid.

Andelen barn- och ungdomsproduktioner utgjorde i snitt ca 40 procent av institutionernas föreställningar.

Under 2008 fördelade Kulturrådet dessutom ca 12 miljoner kronor till institutionerna i form av utvecklingsbidrag. Prioriterade verksamheter har bl.a. varit barn- och ungdomssamarbeten, arrangörsutveckling samt internationellt samarbete.

Statens kulturråd lämnar även bidrag för samarbeten med tonsättare. Efterfrågan på dessa medel har ökat på senare tid. Beviljade bidrag har ökat från 2 miljoner kronor 2001 till ca 3,7 miljoner kronor 2008. Bidragen går i nästan lika stora delar till de regionala institutionerna som till den fria scenkonsten.

Totalt beviljades de regionala institutionerna 87 procent av de ansökta medlen. Statens kulturråd har under 2008 lagt särskild betoning på att stödja verksamhet som bidragit till att utveckla och förnya hela teater-, dans- och musikområdet. Under 2009 har Kulturrådet även förnyat sina samverkansformer med länen. Bland annat har så kallade avsiktsförklaringar tagits fram och undertecknats för vidareutvecklad dialog och samverkan mellan Kulturrådet samt Skåne, Gotland och Norrbotten. Avsiktsförklaringarna är ett underlag för gemensamma utvecklingsområden och insatser.

Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten är en viktig del av det svenska kulturlivet. Den bidrar med konstnärlig kvalitet, nytänkande och kompletterar det utbud som institutionerna står för.

Det statliga stödet till den fria scenkonsten uppgick 2008 till ca 149 miljoner kronor. De statliga bidragen utgör en stor andel av de fria gruppernas offentliga finansiering.

Tabell 4.3 Den fria scenkonsten 2007

	Teater	Dans	Musik
Statlig finansieringsandel i procent	52	74	88
Publik	640 000	97 000	900 000
Andel barn- och ungdomsföreställningar	73	50	21

Av tabellen framgår att staten tar ett stort ansvar för att finansiera den fria scenkonsten. De genomsnittliga statliga bidragsnivåerna varierar dock mellan konstarterna. Den fria scenkonsten har en stor publik som sammanlagt uppgår till 1,6 miljoner besökare. Teater- och dansgruppernas verk har en mycket stor andel barn- och ungdomsföreställningar medan var femte föreställning bland musikgrupperna riktar sig till barn och unga.

En betydande del, 33 miljoner kronor av anslaget, beviljas till arrangörsverksamhet. Huvuddelen fördelas inom musikområdet där 47 procent av arrangörsbidragen går till Svenska Jazzriksförbundet, Riksföreningen för Folkmusik och dans samt till Sveriges orkesterförbund och dess medlemsorganisationer. Inom dansområdet är Dansstationen, Moderna Dansteatern och Dansnät Sverige de största bidragsmottagarna. Totalt motsvarar stödet till dessa cirka hälften av arrangörsstödet inom dansområdet.

Totalt 20 miljoner kronor beviljades till sju aktörer av särskilt intresse inom teater- och musikområdet samt Kungl. Musikaliska Akademien och Riksskådebanan. Vidare beviljades cirka 10 miljoner kronor till fonogramverksamhet och musikaler.

Statens kulturråd har 2008 arbetat för att ge bättre förutsättningar för utveckling och förnyelse inom den fria scenkonsten. Nya grupper har prioriterats i bidragsgivningen liksom samverkan mellan scenkonstinstitutioner och den fria scenkonsten. Bland annat har ett samarbete påbörjats

för att utveckla stödet till arrangörer inom dansområdet i samverkan med Riksteatern och Dansnät Sverige. Vidare har Kulturrådet genomfört en utvärdering av handlingsprogrammet för den professionella dansen.

Söktrycket på anslaget för den fria scenkonsten är stort. Beviljade medel uppgick till cirka 40 procent av de sökta medlen.

Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen vid de nationella institutionerna är god, med en bred och varierad produktion som i ökad utsträckning har gjorts tillgängliga för publik i hela landet genom Sveriges television, Sveriges Radio samt Folkets Hus och Parker.

Även de regionala och lokala kulturinstitutionerna samt den fria scenkonsten uppvisar goda resultat vad gäller konstnärlig kvalitet och utbud runt om i landet. Statens kulturråd har på ett positivt sätt lagt särskilt fokus på frågor om utveckling och förnyelse av scenkonstområdet. Det är angeläget att dessa frågor utvecklas vidare. Vidare är en god uppföljning och utvärdering av bidragsgivningen och dess effekter nödvändig för att förstå förutsättningarna för kulturlivets utveckling.

De statliga insatserna har stor betydelse för scenkonstens resultat när det gäller konstnärlig kvalitet och utbud runt om i landet. En publik-siffra på nära 7 miljoner besökare visar att de verksamheter som får statligt stöd är mycket uppskattat. Det är angeläget att statens stöd bidrar till att medborgarna kan möta och ta del av såväl det svenska som utländska kulturarvet, liksom att det bidrar till konstnärlig utveckling.

4.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende myndigheten inom verksamhetsområdet.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags- sparande	
2008	Utfall	930 097		0
2009	Anslag	987 406 ¹	Utgifts- prognos	963 566
2010	Förslag	1 017 719		
2011	Beräknat	1 029 183 ²		
2012	Beräknat	1 049 767 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 003 444 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 033 444 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till sex riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet: Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus och Drottningholms slottsteater. Fr.o.m. 2009 anvisas medel till Voksenåsen A/S. Operan och Dramaten är nationalscener för opera och balett respektive talteater. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktiebolag – Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. Riksteatern bedriver turnerande teaterverksamhet och är organiserad som en ideell förening med lokala arrangörsföreningar, regionala föreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. Svenska rikskonserter är en av staten bildad stiftelse som har till uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet. Dansens Hus är en stiftelse bildad av de institutioner som har större fasta dansensembler samt Danscentrum och Dansmuseet. Stiftelsens ändamål är att främja och utveckla den samtida dansen, främst genom att ta emot svenska och utländska dansgästspel. Denna verksamhet samfinansieras med Stockholms stad. Statsbidrag till Stiftelsen Drottningholms Teatermuseum utgår för att anordna teaterföreställningar, konserter eller liknande arrangemang på slottsteatern. Voksenåsen är Norges nationalgåva till Sverige. Det är ett norskt aktiebolag som ägs av svenska staten.

Voksenåsen har till syfte att stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän.

Tabell 4.5 Ekonomisk redovisning för 2008

Tusental kronor				
	Anslag	Avgifter	Övrigt	Summa intäkter
Operan	383 497	61 495	18 979	463 971
Dramaten	201 790	28 789	14 578	245 157
Riksteatern	248 246	49 631	34 453	332 331
Dansens Hus	20 523	10 167	9 416	40 105
Svenska rikskonserter	68 590	13 035	10 780	92 405
Drottningholms slottsteater	7 451	2 533	2 267	12 251
Voksenåsen	9 755	45 947 ¹	1 286 ¹	56 195 ¹
Summa	930 097	165 650	90 473	1 186 220

Regeringens överväganden

Operan

Bidraget minskas med 6 453 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Eftersom tidigare tidsbegränsade medel upphör, minskar bidraget med 5 000 000 kronor.

Enligt 2007 års ekonomiska vårproposition beräknar regeringen att Operans anslag ökar med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för att bekosta renoveringsprojekt. Regeringen beräknar att Operan tillförs ytterligare 1,5 miljoner kronor för 2010 för uppdrag om samverkan mellan operainstitutionerna enligt regeringens bedömning i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3).

Därutöver ökar bidraget till Operan med 16 059 000 kronor till följd av pris- och löneomräkningen. Sammantaget ökar därmed bidraget till Operan med 16 106 000 kronor för 2010.

Dramaten

Bidraget minskas med 3 290 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

¹ Uppgifterna är omräknade från norska till svenska kronor med årsgenomsnitt för växelkursen år 2008, vilken uppgick till 117,0538 SEK för 100 NOK.

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten på grund av pris- och löneomräkning ökar med 7 400 000 kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Dramaten med 4 110 000 kronor för 2010.

Riksteatern

Bidraget minskas med 4 050 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Eftersom tidigare tidsbegränsade medel upphör, minskar bidraget med 2 069 000 kronor.

Regeringen beräknar att bidraget minskar med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern på grund av pris- och löneomräkningen ökar med 7 601 000 kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Riksteatern med 1 482 000 kronor för 2010.

Dansens Hus

Bidraget minskas med 326 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

För att stärka den professionella dansens utveckling i Sverige tillförs Dansens Hus 4 miljoner kronor för 2010 samt 1 miljon kronor fr.o.m. 2011.

Bidraget till Dansens Hus ökar till följd av pris- och löneomräkningen med 811 000 kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Dansens Hus med 4 485 000 kronor för 2010.

Svenska rikskonserter

Bidraget minskas med 964 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

På grund av pris- och löneomräkning ökar bidraget med 1 705 000 miljoner kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Svenska rikskonserter med 741 000 kronor för 2010.

Drottningholms slottsteater

Bidraget minskas med 117 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Till följd av att Sveriges Teatermuseum avskiljs från Stiftelsen Drottningholms Teatermuseum och slås samman med bl.a. Statens musiksamlingar kommer Drottningholms

slottsteater, den kvarvarande delen av stiftelsen, att tilldelas del av det bidrag som tidigare getts till Sveriges Teatermuseum. Därför överförs 3 002 000 kronor till Drottningholms slottsteater fr.o.m. 2010. På grund av pris- och löneomräkning ökar bidraget med ytterligare 264 000 kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Drottningholms slottsteater med 3 149 000 kronor för 2010.

Voksenåsen

Bidraget minskas med 151 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Bidraget till Voksenåsen ökar på grund av pris- och löneomräkningen med 391 000 kronor 2010. Sammantaget ökar därmed bidraget till Voksenåsen med 240 000 kronor för 2010.

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	987 406	987 406	987 406
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	34 231	60 437	81 394
Beslut	-6 920	-21 739	-22 173
Överföring till/från andra anslag	3 002	3 079	3 141
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 017 719	1 029 183	1 049 767

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 017 719 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen* för 2010.

För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 029 183 000 kronor respektive 1 049 767 000 kronor.

4.6.2 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	762 444	Anslags-sparande	353
2009	Anslag	779 486 ¹	Utgifts-prognos	761 010
2010	Förslag	812 217		
2011	Beräknat	825 356 ²		
2012	Beräknat	831 461 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 812 217 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 812 217 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner enligt förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	779 486	779 486	779 486
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	34 531	47 699	53 818
Beslut	-1 800	-1 829	-1 843
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	812 217	825 356	831 461

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

För att möjliggöra stöd till bl.a. teaterverksamheten Unga Klara i Stockholm föreslår regeringen att 3 miljoner flyttas från anslaget till anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*.

Till anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* överförs 1,2 miljoner kronor för att kompensera Cirkus Cirkör för minskade hyresintäkter med anledning av att Dans- och cirkushögskolans utbildning i cirkus flyttar från Cirkus Cirkörs lokaler till Dans- och cirkushögskolans. Medlen överförs från utgiftsområde 16, anslaget 2:35 *Dans- och cirkushögskolan: Grundutbildning*.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 812 217 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 825 356 000 kronor respektive 831 461 000 kronor.

4.6.3 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	150 120	Anslags-sparande	5 205
2009	Anslag	155 503 ¹	Utgifts-prognos	151 749
2010	Förslag	158 503		
2011	Beräknat	158 503		
2012	Beräknat	168 503		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till den fria scenkonsten samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse m.m. enligt förordning (1974:452) om statsbidrag till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av

framtida anslag på högst 80 miljoner kronor under 2011.

Tabell 4.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-
Ingående åtaganden	0	79 395	80 000	80 000	-
Nya åtaganden	79 395	80 000	80 000	-	-
Infriade åtaganden	0	-79 395	-80 000	-80 000	-
Utestående åtaganden	79 395	80 000	80 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	80 000	80 000	80 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 4.11 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	155 503	155 503	155 503
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	3 000	3 000	13 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	158 503	158 503	168 503

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Riksdagen har som sin mening gett till känna (bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:59) att regeringen inom befintliga system ska eftersträva att få till stånd en jämn medelsfördelning inom anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans och musikändamål*, vilket inte omfattas av någon pris- och löneomräkning. Regeringen prövar årligen i samband med budgetarbetet bl.a. detta bidrag. Beslut om förändringar av anslag grundas på kulturpolitiska prioriteringar och ekonomiskt utrymme. I denna bedömning ingår naturligtvis beaktande av att anslaget inte räknas upp. Dessutom har vissa av de bidragsmottagande fria grupperna under åren erhållit institutionsstatus och finansieras därmed över annat anslag. Mot den bakgrunden varierar medelsfördelningen över åren. Regeringen avser att även fortsättningsvis verka för goda förutsättningar för den fria scenkonsten.

För att möjliggöra stöd till teaterverksamheten Unga Klara i Stockholm föreslår regeringen att 3 miljoner förs till anslaget från anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner*.

Regeringen beräknar att 10 miljoner kronor tillförs anslaget för 2012.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 158 503 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 158 503 000 kronor respektive 168 503 000 kronor.

5 Litteraturen, läsandet och språket

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning till bibliotek, litteratur och kulturtid-

skrifter. Vidare omfattas verksamhet vid Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur samt Institutet för språk och folkminnen.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>						
3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	49	48	47	49	50	50
3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	125	124	121	124	124	124
3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	69	72	72	74	76	77
3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	16	16	16	16	16	16
3:5 Institutet för språk och folkminnen	45	46	48	51	52	52
Summa Litteraturen, läsandet och språket	302	306	304	315	318	320

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 3.3.

5.4 Resultatredovisning

Resultat

Bibliotek

Staten ger genom Statens kulturråd bidrag till folk- och länsbibliotek för att främja spridning och läsning av litteratur samt för att utveckla biblioteksväsendet.

I bidragsgivningen till länsbiblioteken har Kulturrådet under året särskilt prioriterat nationella webbaserade projekt, insatser som bl.a. ökar vuxenstuderaandes tillgång till bibliotekservice. Även läsning och projekt som syftar till att stärka folkbibliotekens ställning har prioriterats. Läsfrämjande, uppsökande arbete och utveckling inom ny informationsteknik har stått i fokus för bidragsgivningen till folkbibliotekens verksamhetsutveckling.

Det samarbete mellan Statens kulturråd och Kungl. Biblioteket, som 2007 resulterade i nätverket Sverigebiblioteket, har fortsatt och intensifierats. En förstudie till en fjärrlåneutredning har genomförts, som handlar om rollfördelningen mellan olika bibliotek i den nationella medieförsörjningen.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har inlett ett omfattande förändringsarbete, där brukarperspektivet står i centrum. Under 2008 redovisade TPB en framtidsstrategi som tar fasta på utvecklingsprocesserna kring brukarperspektivet, de ekonomiska resurserna och samverkan med andra aktörer. TPB och Taltidningsnämnden hade under året ett gemensamt uppdrag att identifiera möjligheterna för ökad samverkan på kort och lång sikt vad gäller produktion, distribution och mottagning av ljudbaserad information i form av tidningar och litteratur.

Litteratur och kulturtidskrifter

Statens kulturråd fördelar ett antal olika bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och

distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga.

Under 2008 beviljades cirka 900 titlar litteraturstöd, en ökning med cirka 100 titlar på två år på grund av den ökade bokutgivningen i Sverige. Totalt fördelades cirka 40 miljoner kronor i litteraturstöd till förlagen. För att bidra till utveckling och förnyelse prioriterade Kulturrådet 2008 debutanter och översättningar av titlar från språkområden som inte är väl företrädade i den svenska utgivningen. Böckerna sänds genom distributionsstödet till samtliga huvudbibliotek i landet och får därigenom ökad spridning.

I bidragsgivningen till litterära evenemang prioriterade Kulturrådet internationell medverkan, verksamhet för barn och unga, bred geografisk spridning och publika evenemang.

Antalet ansökningar om läsfrämjandebidrag har ökat de senaste åren. Under 2008 har t.ex. tre övergripande projekt med tolv medverkande län pågått för att utveckla läsfrämjande metoder, med särskild inriktning på att levandegöra litteraturen. Inköpsstödet till folkbiblioteken har i kombination med läsfrämjandebidraget gett möjligheter till ett mer mångfacetterat arbete för att stimulera till läsning bland barn och unga. Inom ramen för litteraturanslaget förstärkte regeringen stödet till läsfrämjande insatser 2008.

Det internationella litteraturutbytet och samarbetet har utvecklats och förstärkts under 2008. Under året hade Kulturrådet i uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för det internationella litteratursamarbetets utformning och synlighet.

Produktions- och utvecklingsstöden till kulturtidskrifterna har stor betydelse för att främja en mångfald i utbudet. Under 2008 fördelades cirka 19,5 miljoner kronor till kulturtidskrifter. Satsningen på stöd till nättidskrifter, som påbörjades 2007, stimulerar ytterligare den journalistiska och publicistiska mångfalden. Kulturrådet har för utvecklingsbidragen särskilt prioriterat projekt som syftar till ökad tillgänglighet och spridning genom ny teknik samt internationell samverkan och spridning.

För Centrum för lättläst var satsningen på skolan en prioriterad uppgift under 2008. Detta avspeglas både i nyhetstidningen 8 SIDOR, som under året innehållit mer material med fokus på skolan, och i bokutgivningen. Därutöver har ett par dvd-produktioner för ungdomar i särskolan tagits fram, liksom en klimat- och miljöwebb för ungdomar, kallad Miljöspanarna.

Språk

Propositionen Språk för alla – förslag till språklag (prop. 2008/09:153) har godtagits av riksdagen (bet. 2008/09:KrU9, rskr. 2008/09:271). Lagen trädde i kraft den 1 juli 2009 och befäster att svenska språket är huvudspråk i Sverige. Det innebär att svenska är samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Det allmänna föreslås ha ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Lagen innebär även att de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket stärks.

Institutet för språk och folkminnen har under året varit verksamt med att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om de delar av det immateriella kulturarvet som institutet förvaltar. Den språkvårdande verksamheten konsoliderades efter 2007 års kraftiga expansion, som särskilt omfattade de nationella minoritetsspråken. Under året fortsatte även arbetet med att stärka institutets forskningsprofil samt att utveckla samarbetet med universitet och högskolor.

Analys och slutsatser

Sammantaget bidrar de statliga insatserna på området till att bredda tillgången till och intresset för litteratur och kulturtidskrifter.

Genom språklagens införande regleras svenska språkets ställning i Sverige, samtidigt som den språkliga mångfalden i landet värnas.

5.5 Revisionens iakttagelser

Institutet för språk och folkminnen har fått en revisionsberättelse med invändning, med anledning av att ett lager med publikationer av ett värde på ca 2 miljoner kronor inte redovisats i balansräkningen.

Myndigheten har i en skrivelse till Riksrevisionen redogjort för bakgrunden till att värderingen av varulagret inte gjorts. Den definitiva värderingen av varulagret avslutades den 30 juni 2009 och i samband med detta tog myndigheten även fram regler och riktlinjer för fastställande av varulager. Ekonomifunktionen har förstärkts

med en tidsbegränsad tjänst för att se över och uppdatera de ekonomiadministrativa rutinerna. Regeringen förutsätter därmed att de påtalade bristerna rättas till.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	48 579	Anslags-sparande	99
2009	Anslag	47 740 ¹	Utgifts-prognos	46 684
2010	Förslag	49 107		
2011	Beräknat	49 915 ²		
2012	Beräknat	50 403 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 49 107 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 49 107 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget ändamål är att finansiera bidrag till regional biblioteksverksamhet. Bibliotekslagen (1996:1596) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Anslaget används dessutom för bidrag till tre lånecentraler, en lånecentral för litteratur och medier på utländska språk samt ett depåbibliotek. Den statliga lånecentralen för litteratur och medier på utländska språk utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under 2000. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	47 740	47 740	47 740
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 115	2 935	3 431
Beslut	-748	-760	-768
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	49 107	49 915	50 403

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 748 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 49 107 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 49 915 000 kronor respektive 50 403 000 kronor.

5.6.2 3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2008	Utfall	124 847		1 900
2009	Anslag	124 182 ¹		121 184
2010	Förslag	124 182		
2011	Beräknat	124 182		
2012	Beräknat	124 182		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till utgivning och distribution av litteratur, stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, stöd till läsfrämjande insatser, stöd till Expertkommittén för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska, sortimentsstöd till bokhandeln samt ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslagets ändamål är även att finansiera utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av

August Strindbergs samlade verk samt stöd till författarverkstäder. Vidare används anslaget till produktionsstöd och utvecklingsstöd till kulturtidskrifter och prenumerationsstöd till biblioteken. Verksamhetsstöd lämnas inom tidskriftsstödet till tidskriftsverkstäder. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	124 182	124 182	124 182
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	124 182	124 182	124 182

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 124 182 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 124 182 000 kronor respektive 124 182 000 kronor.

5.6.3 3:3 Talboks- och punkt-kriftsbiblioteket

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2008	Utfall	68 534		257
2009	Anslag	71 749 ¹		72 198
2010	Förslag	74 310		
2011	Beräknat	76 151 ²		
2012	Beräknat	76 591 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 75 703 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 75 755 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Talboks- och punkt-kriftsbibliotekets (TPB) förvaltningskostnader

och verksamhet. TPB är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek ska tillgodose synskadades och andra läshandikappades behov av litteratur.

Biblioteket ska särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 1:5 *Bidrag till vissa studiesociala*

ändamål. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd, som ska främja och utveckla punktskriften för synskadade.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010, för 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket*, beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2011–2013.

Tabell 5.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-2013
Ingående åtaganden	2 681	1 202	4 500	4 500	-
Nya åtaganden	1 202	4 500	4 500	-	-
Infriade åtaganden	-2 681	-1 202	-4 500	-2 000	-2 500
Utestående åtaganden	1 202	4 500	4 500	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	5 000	5 000	5 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	71 749	71 749	71 749
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 228	2 666	3 044
Beslut	-1 110	-1 117	-1 122
Överföring till/från andra anslag	1 496	2 906	2 921
Övrigt ³	-53	-53	-1
Förslag/beräknat anslag	74 310	76 151	76 591

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskas med 1 110 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

För att ytterligare främja barns tillgång till och användning av punktskrift överförs 1 496 000 kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till Talboks- och punktskriftsbiblioteket fr.o.m. 2010.

För att stärka teckenspråkig litteratur och samarbetet med Resursbibliotek för döva i Örebro överförs fr.o.m. 2011 1 401 000 kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till Talboks- och punktskriftsbibliotekets anslag.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 74 310 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 76 151 000 kronor respektive 76 591 000 kronor.

5.6.4 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	15 686	Anslags-sparande	0
2009	Anslag	16 192 ¹	Utgifts-prognos	16 192
2010	Förslag	16 229		
2011	Beräknat	16 138 ²		
2012	Beräknat	16 202 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 229 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 229 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst). Enligt stadgarna har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal avser perioden från den 1 januari 2009 till den 31 december 2011.

Regeringens överväganden

Tabell 5.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	16 192	16 192	16 192
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	284	192	257
Beslut	-247	-246	-247
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 229	16 138	16 202

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 247 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 229 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 16 138 000 kronor respektive 16 202 000 kronor.

5.6.5 3:5 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 5.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	44 770	Anslags-sparande	1 437
2009	Anslag	46 179 ¹	Utgifts-prognos	47 587
2010	Förslag	51 320		
2011	Beräknat	51 897 ²		
2012	Beräknat	52 276 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 51 378 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 51 482 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Institutet för språk och folkminnen. Institutet är en central myndighet på språkets område som har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och språkligt burna kulturarv i Sverige. Vidare ska institutet bedriva forskning samt delta i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde. Institutets verksamhet bedrivs i Uppsala, Lund, Göteborg, Umeå och Stockholm.

Regeringens överväganden

Tabell 5.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 3:5 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	46 179	46 179	46 179
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 666	2 149	2 404
Beslut	2 282	2 305	2 317
Överföring till/från andra anslag	1 401	1 415	1 423
Övrigt ³	-208	-151	-47
Förslag/beräknat anslag	51 320	51 897	52 276

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskas med 718 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av den nya språklagens genomförande förstärks anslaget till Institutet för språk och folkminnen med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

För att stärka teckenspråkets ställning i samband med införandet av den nya språklagen överförs dessutom 1 401 000 miljoner kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, till Institutet för språk och folkminnen fr.o.m. 2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 51 320 000 kronor anvisas under anslaget 3:5 *Institutet för språk och folkminnen* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 51 897 000 kronor respektive 52 276 000 kronor.

6 Bildkonst, arkitektur, form och design

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt

Statens konstråds insatser för den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas verksamhet vid Rådet för arkitektur, form och design samt Nämnden för hemslöjdsfrågor.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>						
4:1 Statens konstråd	8	8	7	8	8	8
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	37	37	36	35	33	34
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	2	2	2	2	2	2
4:4 Främjande av hemslöjden	22	22	22	23	23	23
4:5 Bidrag till bild- och formområdet	28	28	27	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	97	96	94	95	93	95

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Riksdagen har förutom målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129, se avsnitt 4.3) antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggnad, inredande och upphandlande ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

6.4 Resultatredovisning

Arkitektur, form och design

Resultat

Rådet för arkitektur, form och design gavs genom ett tilläggsdirektiv i november 2007 i uppdrag att lämna förslag till hur en befintlig myndighet eller institution i en permanent form kan främja och förmedla kunskap om hur en ökad kvalitet inom arkitektur, form och design kan bidra till samhällsutvecklingen. Utgångspunkten var att uppgiften skulle övertas av en befintlig myndighet eller institution fr.o.m. den 1 januari 2009, då rådets arbete skulle avslutas. Rådet presenterade detta uppdrag i form av en rapport som därefter remitterades. Rådet för arkitektur, form och design avslutade sitt uppdrag den 31 december 2008.

Från och med 2009 har Arkitekturmuseet fått regeringens uppdrag att utöver arkitekturområdet också omfatta formgivning och design i sin verksamhet. Detta innebär att Arkitekturmuseet

nu kan ha ett helhetsperspektiv när det gäller boende, stadsutveckling etc. och innefatta såväl anlagda miljöer, byggnader som föremål.

Arkitekturmuseet fick också i uppdrag att överta vissa av de uppgifter Rådet för arkitektur, form och design har haft. Det gäller främst att aktivt främja och förmedla kunskap om arkitekturens, formens och designens roll i samhället. Arkitekturmuseet ska i detta uppdrag söka samarbete med andra myndigheter och aktörer som på olika sätt ansvarar för arkitektur-, formgivnings-, samhällsplanerings- och stadsutvecklingsfrågor.

I det nya uppdraget ingår även att fr.o.m. 2010 vara en mötesplats för form och design, ett uppdrag som i dag innehas av Föreningen Svensk Form.

En strategi för hur det framtida arbetet ska utföras har tagits fram och rapporterades till regeringen den 1 juli 2009. I de delar som berör uppdraget att vara mötesplats för form och design utfördes rapporten i samråd med Svensk Form. I rapporten anges att museet vill utveckla sitt folkbildande uppdrag att tolka och förmedla expertkunskaper till en bredare allmänhet, men också att vara en arena för experter inom arkitektur och design. Arkitekturmuseet ska omorganiseras och inleda och fördjupa tvärsektorieella samarbeten om sådant som framtidens boende och delaktighet i det offentliga rummet.

Under 2008 ökade antalet besökare till Arkitekturmuseet. En bred programverksamhet och ett intensivt internt arbete med samlingarna pågick under året.

Föreningen Svensk Form har ännu regeringens uppdrag att nationellt driva en mötesplats för form och design. Beslutet att överföra detta uppdrag till Arkitekturmuseet resulterade i att Svensk Form redan fr.o.m. hösten 2008 minskade sin personalstyrka och ändrade sin inriktning på den publika verksamheten. Samarbeten mellan föreningen och museet har inletts. Föreningen Svensk Form har därtill flyttat till mer ändamålsenliga lokaler i anslutning till Arkitekturmuseet.

Svensk Form satsade under 2008 på sin kärnverksamhet – att främja svensk design nationellt och internationellt. Medlemsverksamheten har varit fortsatt omfattande, såväl i föreningens huvudlokaler på Skeppsholmen i Stockholm, som i de elva regionala föreningarna. Fokus för Svensk Form har liksom föregående år varit hållbar utveckling.

Föreningen ger två utmärkelser. Design S – Swedish Design Awards – delades under året ut för andra gången. Utmärkelsen UNG vill främja ny, ung design.

Svensk Form samverkar brett såväl inom som utom landet med myndigheter, privata aktörer, näringsliv, enskilda formgivare och designers, nätverk och organisationer. I samarbete med Svenska institutet, Sida och ett antal ambassader har Svensk Form turnerat vandringsutställningar runt om i världen. Ett exempel är utställningen Semillas Suecas (Svenska frön) som visar på vikten av en trygg och säker uppväxtmiljö för barn.

Röhsska museet i Göteborg har statliga bidrag som specialmuseum för mode, design och konsthantverk och har ett nationellt nätverksuppdrag för området. Under senare år har Röhsska museet särskilt arbetat för att nå en ny, bredare och yngre publik. Detta har lyckats bl.a. genom att museet samarbetat tvärsektorielt. Museet har även genom samarbeten stärkt sin roll i det nationella nätverksuppdraget

Nämnden för hemslöjdsfrågor ger bidrag till 24 läns-hems-löjds-konsulenter och fem rikskonsulenter samt samordnar hems-löjds-konsulent-verksamheten, bl. a. genom seminarier och fortbildning för konsulenter.

Genom konsulentverksamheten når slöjden ut till en stor målgrupp, geografiskt spridd över hela landet. Läns-hems-löjds-konsulenterna räknar med att de i genomsnitt avsätter 34 procent av tiden till arbete med och för barn och ungdomar. Genom Nämndens för hems-löjds-frågor bidrags-givning har under året utvecklingsprojekt, utställningar, kurser, programverksamhet och seminarier samt större gemensamma manifestationer blivit möjliga.

Det arbete som Nämnden för hems-löjds-frågor bedriver är inriktat på att främja hems-löjden ur tre perspektiv; att stärka intresset för området, öka kunskapen och att stärka positionen för utövarna i hela landet.

Under 2008 presenterade dåvarande Nutek en rapport om slöjden som näringsgren. Rapporten lyfter fram den viktiga utvecklingen inom hems-löjds-området mot entreprenörskap och ökande försörjningsmöjligheter för de som är sysselsatta inom området.

Under 2008 har Nämnden för hems-löjds-frågor haft dialog med olika högskolor kring den högre hems-löjds-utbildningens framtida placering. Utbildningen kommer att placeras vid Göteborgs universitet.

Analys och slutsatser

Arkitektur och design har en viktig roll i arbetet för en hållbar utveckling. Att kombinera miljö-tänkande med en funktionell estetik som utgår från människors behov är en viktig uppgift för alla berörda. Regeringens insatser på området har bidragit till att öka medvetenheten om hur en ökad kvalitet inom arkitektur, form och design kan bidra positivt till samhällsutvecklingen. Regeringen stärker detta arbete.

Svensk design och arkitektur fortsätter att väcka internationellt intresse. Fortsatt tvärsektorie-riell samverkan inom området borgar för en fortsatt god utveckling, såväl nationellt som internationellt.

Bildkonst

Resultat

Statens konstråds uppgift är att berika den gemensamma miljön med konst, sprida kvalificerade uppdrag och ge ökade försörjningsmöjligheter för konstnärer i hela landet. Statens konstråd har under 2008 avslutat en omfattande inventering av byggnadsanknuten konst beställd under åren 1937–2005. Under 2008 har 24 större konstverk placerats ut i olika offentliga miljöer, vilket också innebär att lika många konstnärer har fått större uppdrag. Dessutom har 105 konstkollektioner placerats ut på statliga myndigheter och företag. Verksamheten har alltmer inriktats på barns och ungdomars miljöer.

Under 2008 har Statens konstråd samarbetat aktivt med byggherrar, fastighetsbolag, brukare och allmänhet. Myndigheten har även bedrivit ett aktivt pedagogiskt uppsökande arbete kring den offentliga konsten.

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) gjorde regeringen, liksom den tidigare regeringen, bedömningen att statens ansvar för den offentliga konstnärliga gestaltningen bör renodlas i allt högre grad till att gälla de statliga miljöerna. Att Statens konstråds, liksom andra statliga myndigheters, kompetens inom gestaltning av offentliga miljöer kan nyttjas för samverkan med till exempel kommuner ser regeringen som positivt och utvecklingsbart.

Under 2008 godkändes ett nytt avtal om utställningsersättning. Avtalet har förhandlats fram mellan Statens kulturråd – på uppdrag av

regeringen – och företrädare för bildkonstorganisationer. Avtalet omfattar statliga myndigheter, institutioner eller annan arrangör som erhåller statliga bidrag för sin verksamhet. Avtalet har medfört en modernisering av beräkningsgrunderna för all slags bildkonst, en breddning av ersättningsnivåerna till att även gälla konceptuell konst och videokonst samt en generell ökning av ersättningsnivåerna. Avtalet fungerar även som en förebild för andra offentliga och privata utställare.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området leder till att den offentliga miljön berikas med konst. Ansvaret för hur den gemensamma miljön ser ut bör dock delas av flera. Regeringen ger sina bedömningar kring gestaltning av offentliga miljöer i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3).

När det gäller bidragsgivningen inom bild- och formområdet är det viktigt att det finns utrymme för förnyelse och utveckling.

6.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	8 003	Anslags-sparande	-367
2009	Anslag	7 557 ¹	Utgifts-prognos	7 026
2010	Förslag	7 825		
2011	Beräknat	7 887 ²		
2012	Beräknat	7 929 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 825 tkr i 2010 års prismetod.

³ Motsvarar 7 825 tkr i 2010 års prismetod.

Anslaget används för Statens konstråds förvaltningskostnader. Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. I detta ligger att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. Vid konststatsningar i offentliga miljöer som inte brukas av staten, ska Statens konstråd främst prioritera fast konst till bostadsområden samt skolor och andra miljöer där barn och ungdomar vistas. Kvalificerade uppdrag ska spridas till många konstnärer.

Regeringens överväganden

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	7 557	7 557	7 557
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	268	330	372
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 825	7 887	7 929

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 825 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 7 887 000 kronor respektive 7 929 000 kronor.

6.6.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	36 611	Anslags-sparande	-310
2008	Utfall	36 611		
2009	Anslag	36 626 ¹	Utgifts-prognos	35 644
2010	Förslag	34 626		
2011	Beräknat	32 626		
2012	Beräknat	33 626		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Vidare finansieras konstförvärv med medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställa konstverk, som inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2011–2013.

Tabell 6.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-2013
Ingående åtaganden	6 682	6 439	7 439	8 439	-
Nya åtaganden	11 958	14 000	7 000	-	-
Infriade åtaganden	-12 201	-13 000	-6 000	-2 500	-5 939
Utestående åtaganden	6 439	7 439	8 439	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	10 000	10 000	10 000	-	-

Regeringens överväganden

**Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:2
Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön**

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	36 626	36 626	36 626
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut	-2 000	-4 000	-3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	34 626	32 626	33 626

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet minskar anslaget med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 34 626 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 32 626 000 kronor respektive 33 626 000 kronor.

6.6.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	2 044	Anslags-sparande	-50
2009	Anslag	1 977 ¹	Utgifts-prognos	1 880
2010	Förslag	2 225		
2011	Beräknat	2 252 ²		
2012	Beräknat	2 264 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 225 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 225 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används till Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningskostnader. Nämnden ska ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd. Nämnden fördelar inom sitt verksamhetsområde statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Vidare samordnar nämnden hemslöjds-konsulentverksamheten och prövar frågan om huvudmannaskap för konsulen-

terna. Tillväxtverket svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

**Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:3
Nämnden för hemslöjdsfrågor**

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 977	1 977	1 977
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	79	104	115
Beslut	169	171	172
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 225	2 252	2 264

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskar med 31 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

För att möta de ökade kostnader en förbättrad regional representation i nämnden har medfört tillförs anslaget 200 000 kronor fr.o.m. 2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 225 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 2 252 000 kronor respektive 2 264 000 kronor.

6.6.4 4:4 Främjande av hemslöjden

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	22 127	Anslags-sparande	56
2009	Anslag	22 376 ¹	Utgifts-prognos	21 946
2010	Förslag	23 016		
2011	Beräknat	22 967 ²		
2012	Beräknat	23 074 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggs-budget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 23 016 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 016 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till hemslöjds-kon-sulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjds-föreningarnas Riksförbund och projekt inom hem-slöjdsområdet. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund har som mål att stärka hemslöjdens position i samhället och är ett centralt organ för landets ideella hemslöjdsföreningar.

Regeringens överväganden

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:4 Främjande av hemslöjden

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	22 376	22 376	22 376
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	991	941	1 050
Beslut	-351	-350	-352
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 016	22 967	23 074

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 351 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 23 016 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Främjande av hemslöjden* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 22 967 000 kronor respektive 23 074 000 kronor.

6.6.5 4:5 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 6.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	28 119	Anslags-sparande	108
2009	Anslag	27 673 ¹	Utgifts-prognos	27 110
2010	Förslag	27 673		
2011	Beräknat	27 673		
2012	Beräknat	27 673		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggs-budget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till bild- och formområdet, såsom statsbidrag till kulturella ändamål, statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Regeringens överväganden

Tabell 6.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 4:5 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	27 673	27 673	27 673
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 673	27 673	27 673

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 27 673 000 kronor anvisas under anslaget 4:5 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 27 673 000 kronor respektive 27 673 000 kronor.

7 Kulturskaparnas villkor

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Konstnärsnämnden och dess ersättningar inom teater-, dans- och filmområdet samt nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevakning av trygghetssy-

stemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet, samt Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS) fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Kulturskaparnas villkor</i>						
5:1 Konstnärsnämnden	15	15	15	18	18	18
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	305	313	307	324	322	324
Summa Kulturskaparnas villkor	320	328	322	342	341	342

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

7.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen framgår av avsnitt 3.3.

7.4 Resultatredovisning

Resultat

Regeringens insatser för kulturskapare handlar i första hand om att skapa bättre förutsättningar för ett vitalt kulturliv som ger arbete och försörjning åt kulturskapare och som samtidigt minskar beroendet av de generella bidragssystemen.

Tillämpningar och förändringar av regelverk inom andra verksamhetsområden påverkar konstnärsgruppernas arbetsvillkor. Konstnärsnämnden har under 2008 lanserat en informationsplats på Internet som riktar sig till konstnärer. Tjänsten ska ge enkel information till konstnärerna om trygghetssystemen och skattesystemet, och informera om villkor och regelverk för konstnärer.

Konstnärsnämnden har under 2008 beslutat om ca 116 miljoner kronor i stipendier och bidrag till mer än 1 800 konstnärer inom konstområdena bild/form, musik, teater, dans och film. Fördelningen är lika mellan kvinnor och män.

För konstnärerna inom ordområdet beviljades 2008 genom den s.k. biblioteksersättningen drygt 121 miljoner kronor för bl.a. stipendier och ersättningar till författare, översättare, illustratörer och fotografer.

Nämndens utvärdering visar att stipendier generellt gör att konstnärens egna inkomster från konstnärlig verksamhet ökar. För konstnärliga upphovsmän som bild- och formkonstnärer, tonsättare, koreografer, filmare, dramatiker och författare som har små eller obefintliga möjligheter att få arbete i ett institutionssystem är bidragsgivning av särskilt stor betydelse.

Under året har ett flertal analyser och rapporter lämnats som belyser konstnärernas villkor. Bland annat kan nämnas Konstnärernas inkomster – en statistisk undersökning av SCB inom alla konstområden 2004–2005.

I betänkandet Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21) kartlades hur trygghetssystemen inom bl.a. socialförsäkringsområdet förhöll sig till konstnärlig verksamhet. Som ett bestående resultat av utredningen har Konstnärsnämnden numera ett utvidgat uppdrag för att löpande följa och analysera utvecklingen av trygghetssystemen i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Som ett led i att stärka möjligheterna för konstnärerna att leva på sin konstnärliga verksamhet har regeringen bland annat inrättat Musikalliansen, samtidigt som den tidigare Dansalliansens verksamhet har stärkts. Satsningarna, som har Teateralliansen som förebild, uppgick till sammanlagt 30 miljoner kronor.

Den internationella utbytesverksamheten fortsätter att visa positiva resultat. Iaspis har utgjort en förebild för en fortsatt utvidgning av den internationella verksamheten till både dans- och formområdet. Regeringen avsatte ytterligare 4 miljoner kronor fr.o.m. 2008 för nysatsningar inom bl.a. dessa områden. Det internationella utbytet och stipendierna leder till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbets- och inkomstmöjligheter.

Biblioteksersättningen utges sedan 1954 till upphovsmän av litterära verk – föfattare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. Ersättningen utges bl.a. från den statistik över utlånade verk som årligen rapporteras in till Statens kulturråd. Noterbart är att den senaste biblioteksstatistiken visar att andelen böcker skrivna på svenska har ökat i förhållande till annan litteratur. Detta innebär i sig ökade ersättningar för upphovsmännen.

Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Television AB (SVT) är viktiga arbetsgivare och uppdragsgivare för fristående kulturskapare. Regeringen har i propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010 – 2013 (prop. 2008/09:195) föreslagit att SR och SVT ska fortsätta att fördjupa, utveckla och vidga sitt utbud inom ramen för kulturuppdraget i de nuvarande sändningstillstånden. Bland annat av det skälet ska företagens medelstilldelning höjas med 3 procent 2010. Därefter höjs tilldelningen med 2 procent per år under tillståndsperioden.

Analys och slutsatser

De olika konstnärspolitiska bidragen och ersättningsarna är betydelsefulla för konstnärers försörjnings- och arbetsmöjligheter. Genom de olika stödformerna främjas konstnärers möjligheter att ägna sig åt konstnärlig fördjupning och nyskapande. De internationella utbytesverksamheterna är framgångsrika och bidrar både till utvecklingen av de enskilda konstnärskapen liksom till en ökad kunskap om svenskt konstliv utomlands.

Att vidga kulturskaparnas arbetsmarknad bl.a. genom att stimulera en ökad efterfrågan och genom att bättre tillvarata kulturskaparnas kunskaper inom fler delar av samhällslivet är en väsentlig uppgift för kulturpolitiken. Regeringen bedömer att förslaget om en utveckling av SR:s och SVT:s kulturutbud under nästa tillståndspe-riod för företagen kommer att få positiva effekter för kulturskaparna. Ett utvecklat och aktuellt analysarbete inom ramen för Konstnärnämndens verksamhet möjliggör adekvat utveckling och omprövning av bidragsformer, och är därför avgörande för verksamhetens förmåga att möta de behov av beslutsunderlag som förväntas av beslutsfattare och mottagare.

Att utveckla och främja konstnärers entreprenörskap är av fortsatt betydelse för en utveckling av de kulturella näringarna och arbetsmarknaden. En sådan utveckling leder till ökade möjligheter för konstnärer att bättre leva av sitt konstnärliga arbete samtidigt som fler människor ges möjlighet att i olika former ta del av konst och kulturupplevelser.

7.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har genomfört en granskning av bidragsgivning inom bl.a. Konstnärnämnden. Se avsnitt 3.5.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 5:1 Konstnärnämnden

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	14 703	Anslags-sparande	252
2009	Anslag	14 760 ¹	Utgifts-prognos	14 620
2010	Förslag	17 506		
2011	Beräknat	18 107 ²		
2012	Beräknat	18 233 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 985 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 015 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Konstnärnämndens förvaltningskostnader. Nämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, teater-, dans- och filmkonstnärer samt att hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Konstnärnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget 10:1 *Filmstöd*.

Regeringens överväganden

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	14 760	14 760	14 760
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	505	609	689
Beslut	2 271	2 769	2 784
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-30	-31	0
Förslag/beräknat anslag	17 506	18 107	18 233

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 229 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte

att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Konstnärsnämnden tillförs 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Regeringen beräknar att öka anslaget med ytterligare 500 000 kronor fr.o.m. 2011.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 17 506 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärsnämnden* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 18 107 000 kronor respektive 18 233 000 kronor.

7.6.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	305 190	Anslags- sparande	3 517
2009	Anslag	313 037 ¹	Utgifts- prognos	307 416
2010	Förslag	324 168		
2011	Beräknat	322 393 ²		
2012	Beräknat	323 686 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 324 168 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 324 168 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används bl.a. för ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond.

Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk i enlighet med kriterier som fastställts av upphovsrättsorganisationen

Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av ersättningen regleras i förordning.

Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges Författarfond.

Vidare lämnas bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärsbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärsnämnden fördelar bidrag till övriga konstnärer.

De som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 125 000 000 kronor under 2011–2020.

Tabell 7.5 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012-
Ingående åtaganden	0	117 900	95 000	90 000	-
Nya åtaganden	117 900	15 100	15 000		-
Infriade åtaganden	0	-38 000	-20 000	-18 000	-72 000
Utestående åtaganden	117 900	95 000	90 000		-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	155 000	155 000	125 000	-	-

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	313 037	313 037	313 037
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 868	12 078	13 382
Beslut	-2 737	-2 722	-2 733
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	324 168	322 393	323 686

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 2 737 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 324 168 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 322 393 000 kronor respektive 323 686 000 kronor.

8 Arkiv

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Riksarkivet och landsarkiven samt bidrag till regional arkivverksamhet.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Arkiv</i>						
6:1 Riksarkivet ²	329	330	326	346	344	341
6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	6	6	6	6	6	6
Summa Arkiv	336	337	332	352	350	347

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Nytt anslagsnamn. Tidigare *Riksarkivet och landsarkiven*.

8.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för den statliga arkivverksamheten i arkivlagen (1990:782). Verksamheten syftar till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial, till att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling samt till metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

Ovanstående inriktning är beslutad av riksdagen (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307).

8.4 Resultatredovisning

Resultat

Det arkivmaterial som förvaras hos de statliga arkivmyndigheterna, dvs. Riksarkivet och landsarkiven, är omfattande och under ständig tillväxt. Det rörde sig 2008 om 658 000 hyllmeter pappershandlingar och ca 3 miljoner kartor och ritningar. Det handlar i första hand om arkivmaterial från statliga myndigheter. Tillväxten vad gäller pappershandlingar var högre än föregående år och uppgick 2008 till ca 35 000 hyllmeter. Detta förklaras av vissa större leveranser under året, bl.a. Regeringskansliets äldre arkiv. Antalet kartor och ritningar ökade under året med hela 940 000 objekt, främst genom ett omfattande material från Lantmäteriverket. Accessionen av elektroniska handlingarna minskade tillfälligtvis jämfört med föregående år.

Under 2008 har arbetet fortsatt med en rad bevarandeprojekt, både på det digitala och det analoga området. Bland annat har myndigheten under året arbetat med metodutveckling för att tillgängliggöra äldre ADB-system från 1970-talet. Fortsatt viktigt är utvecklingsprojektet Centrum för långsiktigt digitalt bevarande vid Luleå tekniska universitet, som Riksarkivet driver tillsammans med bl.a. Kungl. biblioteket. Under 2008 utvärderades verksamheten av externa bedömare och ett beslut om projektets fortsättning ska fattas under hösten 2009.

De statliga arkivmyndigheterna utövar tillsyn över närmare 1 851 tillsynsobjekt. Under året genomfördes totalt 255 inspektioner vilket är ungefär samma antal som föregående år.

Arbetet med reviderade regler om e-handlingar och nya regler om en processororienterad arkivredovisning har varit prioriterade under 2008. De nya föreskrifter som antogs om arkivredovisningen satte punkt för ett flerårigt utvecklingsarbete. Föreskrifterna på dessa båda områden har utarbetats för att bidra till effektivare informationsflöden och att informationens tillgänglighet säkerställs. De innehåller krav som ska fungera både i myndigheternas verksamhet och när informationen senare tillhandahålls hos arkivmyndigheterna.

Under 2008 minskade åter antalet fysiska besök vid arkivinstitutionerna något jämfört med föregående år, från ca 81 000 till ca 77 000. Samtidigt ökade antalet framtagna volymer. Myndigheterna besvarade också ett ökande antal förfrågningar från andra myndigheter, forskningen och allmänheten; sammantaget ca 168 000 år 2008, vilket är något mer än föregående år. En stor del av förfrågningarna är av förvaltningskaraktär och handläggs vid landsarkiven. Till exempel var 28 procent bouppteckningsärenden och 19 procent ärenden som rörde inskrivningsmyndighetens arkiv.

Det teknikskifte som under ett antal år påverkat arkivens verksamhet fortsätter också genom att digitalt tillgängliggörande blir allt viktigare, samtidigt som t.ex. mikrofilm minskar i betydelse. Antalet exponeringar av mikrofilm fortsatte under året att sjunka i snabb takt, samtidigt som de digitala kanalerna utnyttjas i allt större utsträckning.

Arkivmyndigheterna gör omfattande insatser för att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, inte minst genom att ta till vara de möjligheter som den nya tekniken ger. Särskilt värt att uppmärksamma är det projekt som drivits tillsammans med Kungl. biblioteket och f.d. Statens ljud- och bildarkiv för att skapa en gemensam sökmöjlighet i institutionernas samlingar. En första etapp slutfördes i början av 2009 när den nya söktjänsten Söndera lanserades.

Även inom arkivpedagogik och publik verksamhet har myndigheterna under 2008 genomfört en rad insatser. Storskalig skanningverksamhet inom arkivområdet genomförs vid Mediakonverteringscentrum i Fränsta, Västerbottens län. Totalt producerades under året 22,6 miljoner digitala bilder, vilket motsvarar ca 100 000 bilder om dagen. Skanningen av folk-

bokföringshandlingar från Stockholms län slutfördes under året, medan arbetet med Västra Götalands län fortsatte enligt plan. Resterande uppdrag avsåg främst Lantmäteriverket och ett antal kommuner.

Svensk Arkivinformatiön, en enhet inom Riksarkivet som är belägen i Västernorrland, bedriver bl.a. skanning och indexering av svenskt arkivmaterial. Riksarkivet har 2007 på regeringens uppdrag genomfört en översyn av verksamheten. Under 2008 har en rad insatser gjorts för att uppnå ekonomisk balans i verksamheten och det ekonomiska resultatet har förbättrats avsevärt.

Svensk museitjänst är en enhet inom Riksarkivet med uppgift att, mot ersättning, tillhandahålla förvaringstjänster och förebyggande förmålsvård på museiområdet. Även verksamheten vid Museitjänst sågs under 2007 över på uppdrag av regeringen. Riksarkivet konstaterade i översynen att verksamhetsgrenen har stor potential men bedömer bl.a. att det krävs stora investeringar för att lokalerna ska kunna attrahera nya hyresgäster.

Det internationella samarbetet på arkivområdet har under 2008 liksom tidigare år varit omfattande. Inom EU är Riksarkivet en aktiv part, som bl.a. på regeringens uppdrag deltar i medlemsstaternas expertgrupp för digitalisering och digitalt bevarande tillsammans med Kungl. biblioteket. Tyngdpunkten i det internationella arbetet har 2008 legat på IT-området, med inriktning på ökad samordning av standarder och system samt metoder för långsiktigt bevarande av digital information. På uppdrag av Sida genomför Riksarkivet sedan 2003 årligen ett utbildningsprogram kallat Records Management in Service of Democracy. Utbildningen riktade sig under 2008 till ett antal länder i Afrika.

Under 2008 har Riksarkivet fått i uppdrag av regeringen att inordna verksamheten vid myndigheten Svenskt biografiskt lexikon. Inordnandet genomfördes den 1 januari 2009 och myndigheten har integrerats som en enhet i Riksarkivet. Verksamhetsövergången har varit framgångsrik.

Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen för 2008 inom verksamhetsområdet arkiv bedöms vara mycket god.

Genom det arbete som bedrivits bidrar arkiven i hög grad till att även vårt moderna kulturarv kan bevaras för framtiden. Statens insatser på arkivområdet gör det möjligt för medborgarna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial. Därmed upprätthålls offentlighetsprincipens krav och förutsättningar skapas för ökad kunskap på olika områden. Även regionalt och lokalt inom arkivsektorn bedrivs ett omfattande arbete. Dels handlar det naturligtvis om att tillhandahålla efterfrågad samhällsinformation som förvaras på orten till medborgare i hela landet. Men det handlar ofta också om att lokalt finna nya innovativa samarbetsmodeller för att bredda arkivens användningsområden och nå ut till nya grupper. På så vis kommer det rika material som finns i arkiven – ofta med lokal eller regional anknytning – fler till del och kan användas i nya sammanhang, exempelvis i pedagogisk verksamhet eller i det regionala utvecklingsarbetet.

För arkivsektorn i dess helhet kvarstår dock en rad utmaningar som måste mötas med fortsatt kunskapsuppbyggnad, särskilt vad gäller långsiktigt digitalt bevarande och bättre utnyttjande av digital teknik för att tillgängliggöra samlingarna.

På grund av den digitala utvecklingen så blir det tvärsektorier samarbetet mellan arkiv, bibliotek, museer och audiovisuella samlingar också allt viktigare.

Samtidigt är det även av stor betydelse att Riksarkivet och landsarkiven kan fortsätta att utvecklas för att möta de krav som uppkommer genom den ökade betydelse som informationsfrågorna fått i den offentliga förvaltningen. Det är t.ex. inte längre möjligt att avgränsa arkivaspekterna till ett omhändertagande i efterhand av redan skapade handlingar. Med teknikutvecklingen följer att arkivaspekter måste beaktas redan när informationssystem skapas och att arkivarien behöver inta en mer proaktiv roll.

8.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

8.6 Budgetförslag

8.6.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 8.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	329 411	Anslags- sparande	3 939
2009	Anslag	330 323 ¹	Utgifts- prognos	325 950
2010	Förslag	345 553		
2011	Beräknat	343 661 ²		
2012	Beräknat	340 775 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 340 930 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 336 286 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Riksarkivet och landsarkiven, som är statliga arkivmyndigheter med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Landsarkiven är arkivmyndigheter inom sina respektive distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

I den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3) redovisar regeringen sin bedömning att Riksarkivet ska ombildas till en sammanhållen myndighet genom att de sju landsarkiven avvecklas och deras verksamhet inordnas i Riksarkivet fr.o.m. den 1 januari 2010.

Riksarkivet innehar fr.o.m. den 1 januari 2009 uppgiften att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon.

Från och med den 1 januari 2010 överförs verksamheten vid Svensk museitjänst till Riksantikvarieämbetet.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2008 till ca 125 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 8.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	330 323	330 323	330 323
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 230	13 966	15 790
Beslut		-5 000	-10 000
Överföring till/från andra anslag	4 700	4 738	4 763
Övrigt ³	-700	-366	-100
Förslag/beräknat anslag	345 553	343 661	340 775

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 7,2 miljoner kronor för arkivkostnader för Lantmäteriverkets arkiv fr.o.m. 2010.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 2,5 miljoner kronor när verksamheten vid Svensk museitjänst förs över till Riksantikvarieämbetet.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2011 och med ytterligare 5 miljoner kronor fr.o.m. 2012 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 345 553 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 343 661 000 kronor respektive 340 775 000 kronor.

8.6.2 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 8.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	6 158	Anslags- sparande	0
2009	Anslag	6 228 ¹	Utgifts- prognos	6 228
2010	Förslag	6 406		
2011	Beräknat	6 371 ²		
2012	Beräknat	6 395 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 406 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 406 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till regional arkivverksamhet. Medel under detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Regeringens överväganden

Tabell 8.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	6 228	6 228	6 228
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	276	240	265
Beslut	-98	-97	-98
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 406	6 371	6 395

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 98 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 406 000 kronor anvisas under anslaget 6:2 *Bidrag till regional arkivverksamhet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 6 371 000 kronor respektive 6 395 000 kronor.

9 Kulturmiljö

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetets (RAÄ) verksamhet samt bidragen till kulturmiljövård och kyrkoantikvarisk ersättning.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Kulturmiljö</i>						
7:1 Riksantikvarieämbetet	233	219	215	210	211	213
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	254	239	233	252	259	259
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	395	465	465	460	460	460
Summa Kulturmiljö	883	923	913	921	930	932

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

Dessutom har riksdagen antagit mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

De övergripande målen för verksamhetsområdet är:

- ett försvarat och bevarat kulturarv
- ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer och med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen
- allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön
- nationell och internationell solidaritet och respekt för olika gruppers kulturarv.

9.4 Resultatredovisning

Resultat

RAÄ har som myndighet en sammanhållande roll i kulturmiljösektorns gemensamma utvecklingsarbete; ett arbete som omfattar alla myndigheter, institutioner, organisationer och ideella föreningar inom sektorn. RAÄ:s utvecklingsarbete följer den inriktning och verksamhetsutveckling som lades fast i början av 2008. Myndighetens ambition är att ha överblick över hela sitt ansvarsområde, driva kulturarvsfrågor i dialog med andra samhällssektorer, vara ett centralt stöd, samordna aktörer samt utvärdera kulturmiljöarbetets effekter. Omlokaliseringen av delar av verksamheten till Gotland har slutförts, men omställningsprocessen har påverkat myndighetens möjligheter att fullgöra sina uppdrag, bl.a. har vissa av myndighetens verksamheter och uppgifter försenats.

I sitt myndighetsarbete samverkar RAÄ med bl.a. andra statliga myndigheter, utbildningsväsendet, organisationer och näringsliv. Insatserna har under 2008 fokuserats på att dels i fördjupad samverkan med andra myndigheter utveckla metoder och synsätt som underlättar för myndigheterna att i sin verksamhet ta tillvara och utveckla kulturmiljön, dels att i samarbete med länsstyrelserna, ge tydligare vägledning och

bättre stöd för tillämpningen av det ekonomiska styrmedel som anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* innebär samt hur landsbygdsprogrammet ska användas för bevarande och bruk av kulturmiljön.

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har RAÄ genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av nästan 2 000 projekt inom områdena byggnadsvård, kulturlandskapsvård, fornvård samt information och tillgängliggörande. Antalet användare av RAÄ:s e-tjänster ökar kontinuerligt. Utvecklingen av informationssystemen och e-tjänster för samsökning, dialog och delaktighet sker i samverkan med den regionala kulturmiljövården och andra centrala myndigheter, t.ex. inom satsningen K-samsök. Under året har RAÄ tillfört ny information om ca 40 000 byggnader och fornlämningar i myndighetens egna system. Totalt finns i dag kulturhistorisk information om ca 1,7 miljoner forn- och kulturlämningar, ca 70 000 byggnader, ca 80 000 fotografier samt ca 250 000 historiska kartor tillgängliga över Internet.

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för myndighetsarbete inom området. Många länsstyrelser har arbetat med att utveckla tvärssektoriella arbetsformer med berörda sektorer som natur, jordbruk, fysisk planering. Syftet är att nå en bättre effektivitet och kvalitetssäkring i tillståndsgivning samt tillsyn. I 2009 års regleringsbrev för länsstyrelserna har länsstyrelsen i Södermanland fått regeringens uppdrag att, i bred samverkan med framför allt RAÄ, bl.a. se över kulturmiljöfunktionernas arbetsformer och möjligheter till förbättrad samverkan inom respektive länsstyrelse samt mellan länsstyrelserna.

Även de regionala museerna är en aktiv samverkanspart i kulturmiljöarbetet på nationell och regional nivå. De utgör en del av kulturmiljövården som många människor kommer i kontakt med, när man söker kunskap om byggnadsvård, arkeologi eller lokal historia. De regionala museerna har ofta nära samarbete med hembygdsrörelsen.

RAÄ har i arbetet för en hållbar samhällsutveckling fortsatt verkat för att fördjupa samarbetet på central nivå inom kulturmiljö- och naturmiljösektorerna. RAÄ:s ambition med ett ökat samarbete är att natur- och kulturperspektiven ska samverka i samhällsutvecklingen för att kraftfullt bidra till att uppfylla miljömålen. RAÄ

är också, tillsammans med Arkitekturmuseet, Boverket, Formas och Delegationen för hållbara städer, delaktigt i regeringens ambition att stärka samverkan inom kultur- och miljöpolitiken. Detta arbete inriktas främst på arkitekturens roll för en hållbar stadsutveckling.

Regeringens uppdrag till RAÄ, att föreslå hur en ratificering av den europeiska landskapskonventionen kan genomföras i Sverige, har inneburit ett fördjupat utbyte mellan RAÄ och olika myndigheter och organisationer. Detta har gällt frågor om betydelsen av en helhetssyn på landskapet i arbetet med olika samhällsprocesser, så som infrastrukturplanering, klimat- och energiarbetet, regional utveckling samt folkhälsa.

RAÄ har regelbundna verksöverläggningar med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Naturvårdsverket. Detta har bl.a. resulterat i myndigheternas gemensamma slutsats att arbetet med samverkan inom landsbygdsprogrammet bör utvecklas.

Dialogen mellan RAÄ och Vägverket om samverkan i tidiga skeden av infrastrukturplanering för att nå ett gemensamt och lösningsorienterat arbetssätt i planeringsprocessen har fortsatt.

RAÄ har i samarbete med Naturvårdsverket sedan länge medverkat aktivt i arbetet med Unescos världsarvskonvention, dels genom arbetet med svenska världsarv, dels genom att bidra med expertis i andra länders nomineringar. Genom RAÄ:s samarbete med Sida har viktiga insatser gjorts för att bevara och tillvarata utvecklingsländernas kulturarv, t.ex. i Tanzania och i utbildningsprogrammet Africa 2009.

RAÄ har under det gångna året fortsatt arbetet med de s.k. kunskapsföretagen, projekten Det medeltida Sverige, Runverket och Sveriges kyrkor. Syftet har varit att finna nya samarbetsformer för projekten.

RAÄ:s fördelning av medel till sektorsforskning fortsätter att vara ett viktigt fundament för utvecklingen av kulturmiljövårdens teori och praktik.

Inom RAÄ:s uppdragsarkeologiska verksamhet har under 2008 gjorts flera utvecklingsinsatser som lett till ökade internationella kontakter, ett mer utvecklat interaktivt arbete samt ett ökat kunskapsutbyte med utbildningssektorn. Under året har även en omfattande organisatorisk översyn gjorts.

Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriska kostnader i samband

med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet bevarats på ett strategiskt och långsiktigt sätt. Arbetet sker i nära samråd mellan Svenska kyrkan, RAÄ och länsstyrelserna.

Analys och slutsatser

Verksamhetsområdet kulturmiljö har under året 2008 haft en god måluppfyllelse.

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet innebär att viktiga delar av kulturarvet bevaras och brukas och att kulturell mångfald främjas och ingår som en naturlig del i ett övergripande samhälleligt klimat- och hållbarhetsperspektiv. Vidare medverkar insatserna till att skapa goda livsmiljöer som ger sysselsättning liksom en attraktiv livs- och boendemiljö där landskapets natur- och kulturvärden värnas.

Det är angeläget att fortsätta arbetet med att utarbeta tvärsektoriella samarbetsformer med ett brett ansvarstagande. Samverkan behöver vidareutvecklas med olika sektorer i samhället där kulturarvets aspekter spelar en viktig roll. För att möjliggöra detta är aktuella kunskapsunderlag av stor betydelse, liksom samarbete vad gäller forskning och utveckling.

9.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft någon invändning i revisionsberättelsen avseende myndigheten inom verksamhetsområdet.

Riksrevisionens rapport Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena (RiR 2008:2) behandlas i regeringens skrivelse, Kyrkoantikvariska frågor (2008/09:220), till riksdagen.

9.6 Budgetförslag

9.6.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	233 493	Anslags-sparande	5 421
2009	Anslag	218 973 ¹	Utgifts-prognos	214 525
2010	Förslag	209 704		
2011	Beräknat	211 174 ²		
2012	Beräknat	212 674 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 209 675 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 210 061 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för RAÄ:s förvaltningskostnader. RAÄ är myndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. RAÄ ska bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts.

Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ ska också medverka i det internationella arbetet samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna och de regionala museerna i dessa frågor. RAÄ har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom ska RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom området.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2008 till ca 131 miljoner kronor, varav ca 107 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om entré- och försäljningsinkomster samt inkomster från konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kultur-

minnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	106 384	106 384	0
Prognos 2009	110 000	110 000	0
Budget 2010	110 000	110 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 9.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	218 973	218 973	218 973
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 494	8 106	9 298
Beslut	-16 595	-17 728	-17 821
Överföring till/från andra anslag	2 500	2 518	2 531
Övrigt ³	-1 668	-695	-308
Förslag/beräknat anslag	209 704	211 174	212 674

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskas med 3,15 miljoner kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. För att finansiera uppdraget att vara nationell samordnare i frågor som rör vård och konservering beräknar regeringen att anslaget tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2010. Dessutom tillförs 1 miljon kronor engångsvis för 2010.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 2,5 miljoner kronor när RAÄ tar över verksamheten vid Svensk museitjänst från Riksarkivet.

I enlighet med beräkningar i tidigare budgetproposition upphör det tillskott om 15 miljoner kronor som regeringen tillförde engångsvis för

2009 för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 209 704 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Riksantikvarieämbetet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 211 174 000 kronor respektive 212 674 000 kronor.

9.6.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 9.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	254 468	Anslags-sparande	329
2009	Anslag	238 718 ¹	Utgifts-prognos	233 275
2010	Förslag	251 718		
2011	Beräknat	259 218		
2012	Beräknat	259 218		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Inom ramen för anslaget avsätts även medel för att täcka vissa arkeologiska undersökningskostnader och för att täcka kostnader för att tillvarata fornyfynd. Dessutom lämnas bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse.

Regeringens överväganden

Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	238 718	238 718	238 718
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut	13 000	20 500	20 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	251 718	259 218	259 218

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget minskas med 5 miljoner kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i

syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. I enlighet med beräkningar i tidigare budgetpropositioner beräknar regeringen att fr.o.m. 2010 återföra 18 miljoner kronor som tidigare omprioriterats inom kulturområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 251 718 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 259 218 000 kronor respektive 259 218 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2011–2013.

Tabell 9.7 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–2013
Ingående åtaganden	78 083	79 390	94 490	99 490	–
Nya åtaganden	66 159	85 700	80 000	–	–
Infriade åtaganden	-64 852	-70 600	-75 000	-72 000	-27 490
Utestående åtaganden	79 390	94 490	99 490	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	–	–

9.6.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 9.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	395 000	Anslags- sparande	0
2009	Anslag	465 000 ¹	Utgifts- prognos	465 000
2010	Förslag	460 000		
2011	Beräknat	460 000		
2012	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används av Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	465 000	465 000	465 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-5 000	-5 000	-5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

I enlighet med beräkningar i tidigare budgetpropositioner återfördes 2009 de 5 miljoner kronor som tidigare omprioriterades inom kulturområdet. Därmed är den tidigare regeringens hela omfördelning återförd till anslaget och nivån återställd till den tidigare beslutade nivån 460 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2010. För 2011 t.o.m. 2014 beräknas anslaget uppgå till 460 000 000 kronor per år.

10 Museer och utställningar

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Forum

för levande historia. Dessutom finns ett stort antal andra institutioner med verksamhet inom området varav följande kan nämnas: Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Arbetets museum, de regionala museerna, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet samt Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Även stödet till statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta avsnitt.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Museer och utställningar</i>						
8:1 Centrala museer: Myndigheter	878	939	920	978	986	992
8:2 Centrala museer: Stiftelser	220	234	234	235	233	234
8:3 Bidrag till regionala museer	155	157	154	164	165	167
8:4 Bidrag till vissa museer	56	52	52	43	42	42
8:5 Riksutställningar	51	54	52	47	43	44
8:6 Forum för levande historia	44	44	42	45	45	45
8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 403	1 480	1 454	1 512	1 516	1 524

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

10.4 Resultatredovisning

Resultat

Det övergripande målet för verksamhetsområdet museer och utställningar är att bevara vårt kulturarv samt att utveckla och förmedla kunskap om och upplevelser av kulturarvet och därigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen. Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

I museernas uppgifter ingår att öka tillgängligheten till kulturarvet och att förbättra förutsättningarna för alla människors möjligheter att ta del av och delta i kulturlivet.

Antalet besök på de statligt finansierade centrala museerna (fortsättningsvis kallade statliga museer) ökade med sammanlagt ca 15 procent jämfört med 2007. Nästan samtliga museer uppvisar ökning i besöksantalet. Siffrorna varierar stort mellan de olika museerna, från en ökning med 101 procent till en minskning med 18 procent.

Antalet besökare med fritt inträde, barn och unga upp till 19 år, har också fortsatt att öka under 2008 men inte med lika stora tal. Ökningen uppgick till drygt 8 procent jämfört med 2007. Barn och unga är en prioriterad grupp för de statliga museerna och både utställningsverksamheten och den pedagogiska verksamheten är i hög grad riktade till denna målgrupp.

De två museer som kan uppvisa de högsta besökstalen är Vasamuseet, som är en del av Statens maritima museer, med drygt 1 143 000 besökare och Skansen med ca 1 352 000 besökare. Tack vare ett fortsatt intressant utbud fortsätter de att locka miljonpublik.

Regeringens satsning Fria museer där de statliga centrala museerna tillfördes nya medel har gett goda resultat. Museerna har själva fått prioritera hur medlen ska användas och det har öppnat många olika möjligheter. Som exempel har flera museer satsat på ökad tillgänglighet, några har valt att höja ambitionen på digitalisering av samlingarna medan andra har trappat upp det

pedagogiska arbetet. I flera fall har medel satsats på aktiviteter för barn och unga.

Bevarandet och vården av kulturarvet är fortsatt prioriterat för de statliga museerna. Flera av museerna har lagt stora resurser på att digitalisera samlingarna och göra dem mer tillgängliga bl.a. över Internet. Stora delar av samlingarna är nu sökbara och detta skapar nya möjligheter att nå ut till dem som annars inte brukar ta del av museernas verksamheter. Internet är också en viktig kanal för att nå till barn och unga. I detta sammanhang har sysselsättningsåtgärderna inom kulturområdet varit mycket värdefulla. Många museer har varit mottagare av detta bidrag och det har gett goda resultat. Det gäller inte bara för de statliga museerna utan även för mindre organisationer som tidigare helt saknat resurser att ta hand om sina samlingar. Några exempel bland de statliga museerna är Statens musiksamlingar som har kunnat fortsätta sina digitaliserings- och bevarandeprojekt. Under 2008 har 1 800 klaverutdrag och studiepartitur samt 1 154 tidskrifter gjorts tillgängliga via onlinekatalogen och 1570 musikinstrument fotograferats och Internetpublicerats. Statens historiska museer har genomfört omfattande uppordnings- och digitaliseringsinsatser som medfört en avsevärd förbättring av tillgängligheten till samlingarna. Ytterligare ett exempel är att Armémuseum, som är en del av Statens försvarshistoriska museer, digitaliserat sina samlingar och hittills gjort närmare 80 000 föremål tillgängliga på Internet.

För 2008 ökade anslaget till Prins Eugens Waldemarsudde, som är en del av Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, med 3 miljoner för att stärka verksamheten. Museet har haft ett framgångsrikt år med goda besöksiffror.

Även Statens museer för världskultur tillfördes 3 miljoner kronor i syfte att stärka verksamheten. Under 2008 hade de fyra museerna i myndigheten flera betydande utställningar och besöken ökade med cirka 14 procent.

Livrustkammaren visade under året utställningen Krigsbyte som hade som syfte att enkelt och överblickbart redovisa fakta inom ett ämne fullt av etiska och moraliska värderingar. Utställningen fick stor uppmärksamhet även i utländska tidningar och lockade en stor internationell publik.

Försvarets kulturarv stod i centrum för Statens försvarshistoriska museer under 2008. Ett kansli för nätverket Sveriges militärhistoriska arv

har inrättats vid myndigheten, som i detta nätverk samarbetar med Statens maritima museer. Under året påbörjades uppbyggnaden av nätverket med stöd av de 30 miljoner kronor som tillförts för ändamålet. Stödet har främst utgått i form av statliga bidrag till de anläggningar som ingår i nätverket men också genom samordnade marknadsföringsinsatser, hjälp med utställningar, transporter, utbildningar i föremålsvård, säkerhet m.m. Statens försvarshistoriska museer har dessutom påbörjat om- och tillbyggnaden av Flygvapenmuseum som ska bli ett museum för en bredare målgrupp med fokus på kalla kriget.

Moderna museet fyllde 50 år 2008 och hade under sitt jubileumsår 500 000 besökare. Gåvor och donationer för inköp till samlingen eller verk till densamma uppgick till sammanlagt drygt 110 miljoner kronor. Drygt 37 miljoner kronor har lämnats i donationer till Det andra önskemuseet, museets satsning på att rätta till den nedärvda snedfördelningen mellan kvinnliga och manliga konstnärer i samlingen. Ett samarbete inleddes mellan staten, region Skåne och Malmö stad om att etablera Moderna museet Malmö, med planerad invigning i slutet av 2009. Närmare 18 000 barn och unga har deltagit i program, visningar och workshops riktade till den unga publiken.

Arbetets museum har med stöd av en donation 2008 kunnat öppna EWK-museet – Centrum för politisk illustrationskonst i sina lokaler. Museet, som öppnade i mars 2009, bygger på en samling på över 2 000 bilder av Ewert Karlsson (EWK) som har deponerats till museet.

Riksutställningars uppdrag om regional samverkan med läns museerna har under året skapat fördjupade kontakter och gynnat bägge parter. Därtill har satsningen på kunskapsutveckling inom utställningsmediet samt uppdraget om att förstärka och utvidga det internationella och interkulturella arbetet gett goda resultat.

Forum för levande historia har arbetat med att omsätta uppdraget om kommunismens brott mot mänskligheten i konkreta verksamheter under året. Det introducerades på Kulturhuset i Stockholm, där även utställningen ”Lillebror ser dig” invigdes. Utställningen turnerar i Sverige till 2010.

Koordinatorn för museisektorn (Ku 2007:2) fullföljde sitt uppdrag under året och lämnade sitt slutbetänkande den 16 februari 2009. Museikoordinatorns betänkande har gått ut på remiss. De förslag som denna utredning resulterat i presenteras utförligare i den kulturpolitiska propositionen (prop. 2009/10:3).

Museikoordinatorn lämnade under 2008 även en delrapport gällande arbetet vid Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Rapporten med efterföljande remissrunda resulterade i att stiftelsen fick i uppdrag att koncentrera sin verksamhet. Stiftelsen beslutade då att avveckla sina verksamheter i Grängesberg och Strömsund och koncentrera verksamheten till Kiruna. Härigenom får stiftelsen möjlighet att utveckla verksamheten.

Under 2008 uppgick statens bidrag till de regionala museerna till 155 miljoner kronor. Bidraget fördelas till 30 institutioner. Med det statliga bidraget som delfinansiering har de regionala museerna en verksamhet som innefattar regionens kulturarv, pedagogisk kulturverksamhet, konstutveckling samt samhälle och miljö. De regionala museerna har aktivt medverkat i det regionala utvecklingsarbetet som en kunskapsresurs.

Analys och slutsatser

Besöksiffrorna fortsätter att stiga på de statliga museerna. Det visar att regeringens prioriteringar av barns och ungas rätt till kultur samt vården av kulturarvet har fallit väl ut. Statens kulturråd har numera uppdraget att följa besöksutvecklingen för de statliga museerna.

Genom olika satsningar har museerna under året ökat sin tillgänglighet och i många fall är det en ny publik som har lockats till utställningarna.

Med sysselsättningsåtgärderna inom kulturområdet har förutsättningarna förbättrats för att bl.a. museerna ska kunna bevara och tillgängliggöra sina samlingar för framtiden.

Måluppfyllelsen inom verksamhetsområdet för 2008 bedöms vara mycket god. För att kunna fortsätta intressera den stora publiken krävs både kontinuitet och ständig förnyelse, vilket de statliga museerna hittills lyckats väl med.

Tabell över redovisningen av besöksutvecklingen vid de centrala museerna 2006–2008

Tabell 10.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2006–2008

	2006			2007			2008		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Statens historiska museer	158 000	176 000	334 000	85 000	83 000	168 000	99 000	81 000	180 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	365 000	243 000	608 000	450 000	186 000	636 000	453 000	210 000	663 000
Naturhistoriska riksmuseet (inkl. Cosmonova)	430 000	325 000	755 000	317 000	239 000	556 000	323 000	243 000	566 000
Statens museer för världskultur	492 000	328 000	820 000	389 000	222 000	611 000	456 000	239 000	695 000
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	382 000	245 000	627 000	142 000	87 000	229 000	235 000	126 000	361 000
Statens maritima museer	654 000	723 000	1 377 000	679 000	727 000	1 406 000	722 000	806 000	1 528 000
Arkitekturmuseet	204 000	188 000	392 000	41 000	39 000	80 000	45 000	40 000	85 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	66 000	46 000	112 000	49 000	36 000	85 000	54 000	37 000	91 000
Statens försvarshistoriska museer	58 000	107 000	165 000	40 000	80 000	120 000	46 000	84 000	130 000
Moderna museet	358 000	248 000	606 000	278 000	177 000	455 000	285 000	215 000	500 000
Stiftelsen Nordiska museet	224 000	150 000	374 000	169 000	80 000	249 000	175 000	75 000	250 000
Stiftelsen Skansen	831 000	532 000	1 363 000	815 000	566 000	1 381 000	852 000	500 000	1 352 000
Stiftelsen Tekniska museet	97 000	90 000	187 000	168 000	138 000	306 000	153 000	153 000	306 000
Stiftelsen Arbetets museum	110 000	67 000	177 000	133 000	92 000	225 000	116 000	87 000	203 000
Summa	4 435 000	3 462 000	7 897 000	3 755 000	2 752 000	6 507 000	4 014 000	2 896 000	6 910 000

10.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 10.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	878 372	Anslags-sparande	17 624
2009	Anslag	938 772 ¹	Utgifts-prognos	920 001
2010	Förslag	977 636		
2011	Beräknat	986 340 ²		
2012	Beräknat	997 752 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 981 173 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 981 544 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för de centrala museer som är myndigheter. Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Moderna museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Tabell 10.4 Sammanställningen över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor		
	2009	2010
Statens historiska museer	80 066	80 876
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	95 467	103 488
Naturhistoriska riksmuseet	151 176	156 353
Statens museer för världskultur	150 503	152 439
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	40 010	40 737
Statens maritima museer	112 280	113 386
Arkitekturmuseet	38 713	44 744
Statens musiksamlingar	49 132	57 736
Statens försvarshistoriska museer	101 349	105 224
Moderna museet	120 076	122 653
Summa	938 772	977 636

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsinkomster 2008 till ca 232 miljoner kronor.

Tabell 10.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna ¹ till Centrala museer: Myndigheter

	2007	2008
Statens historiska museer	9 647	11 068
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	56 547	73 894
Naturhistoriska riksmuseet ²	27 122	28 558
Statens museer för världskultur	16 812	19 723
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	12 583	14 002
Statens maritima museer ³	9 452	10 622
Arkitekturmuseet	6 436	6 292
Statens musiksamlingar	2 650	2 603
Statens försvarshistoriska museer	11 829	11 402
Moderna museet	44 232	53 865
Summa	197 310	232 029

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 10.6.

³ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 10.7.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt -kost- nad)
Utfall 2008	16 575	19 686	-3 111
Prognos 2009	17 100	20 000	-2 900
Budget 2010	17 100	19 900	-2 800

Vasamuseet

Tabell 10.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt -kost- nad)
Utfall 2008	85 325	92 986	-7 661
Prognos 2009	90 000	90 000	0
Budget 2010	90 000	90 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	938 772	938 772	938 772
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 452	32 539	37 502
Beslut	7 006	10 014	10 065
Överföring till/från andra anslag	5 365	5 393	5 421
Övrigt ³	-959	-379	-7
Förslag/beräknat anslag	977 636	986 340	991 752

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskas med 14 494 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. För att täcka kostnader som bl.a. är kopplade till en kommande renovering beräknar regeringen att tillföra Nationalmuseum 6 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Regeringen beräknar att Naturhistoriska riksmuseet tillförs 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2010 för arbetet med lokaler för samlingarna. För åren 2011 och 2012 är beloppet 3,5 miljoner kronor.

Regeringen beräknar att Arkitekturmuseet fr.o.m. 2010 tillförs 6 miljoner kronor för att vidareutveckla arbetet i och med det utökade ansvar myndigheten har fått.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 4 695 000 kronor för den verksamhet vid Drottningholms teatermuseum som överförs till Statens musiksamlingar fr.o.m. 2010.

För att finansiera de tillkommande uppgifterna för Statens musiksamlingar beräknar regeringen att anslaget tillförs 3 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Dessutom beräknar regeringen att för denna verksamhet tillföra ytterligare 2 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Vidare föreslår regeringen att 3 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap under åren 2010–2012 för att fullfölja ombyggnaden av Flygvapenmuseum och satsningen på utställningen om kalla kriget.

Regeringen beräknar att Moderna museet tillförs 1 miljon kronor för verksamheten i Malmö fr.o.m. 2010.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 670 000 kronor för det palynologiska laboratoriet vid Naturhistoriska riksmuseet. Dessa medel är en överföring från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Den totala medelsfördelningen till museerna framgår av tabell 10.4

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 977 636 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 986 340 000 kronor respektive 991 752 000 kronor.

10.6.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 10.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	219 928	Anslags- sparande	0
2009	Anslag	233 937 ¹	Utgifts- prognos	233 937
2010	Förslag	234 574		
2011	Beräknat	233 260 ²		
2012	Beräknat	234 193 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 234 574 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 234 574 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till centrala museer som är stiftelser. Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 10.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2009	2010
Nordiska museet	106 889	109 010
Skansen	69 352	66 887
Tekniska museet	43 877	44 669
Arbetets museum	13 819	14 008
Summa	233 937	234 574

Avgiftsinkomsterna för de centrala museerna (stiftelser) uppgick 2008 till ca 150 miljoner kronor.

Tabell 10.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2007	2008
Nordiska museet	24 490	24 007
Skansen	92 590	99 256
Tekniska museet	20 992	21 408
Arbetets museum	5 819	5 318
Summa	143 891	149 989

¹ I stiftelsernas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	233 937	233 937	233 937
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 194	6 838	7 801
Beslut	-7 557	-7 515	-7 545
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³			
Förslag/beräknat anslag	234 574	233 260	234 193

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskar med 3 557 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen beräknar att Skansen tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2010 för renovering av Sollidensscenen. I enlighet med beräkningar i tidigare budgetpropositioner minskar fr.o.m. 2010 det belopp som regeringen 2009 tillförde Skansen för renoveringar och miljöarbete med 5 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 234 574 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 233 260 000 kronor respektive 234 193 000 kronor.

10.6.3 8:3 Bidrag till regionala museer

Tabell 10.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	155 004	Anslags- sparande	471
2009	Anslag	157 243 ¹	Utgifts- prognos	153 906
2010	Förslag	164 209		
2011	Beräknat	165 349 ²		
2012	Beräknat	166 522 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 164 209 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 164 209 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regionala museer. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget ska ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kultur- miljöarbetet.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) ska en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Anslaget används även för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Tabell 10.14 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:3 Bidrag till regionala museer

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	157 243	157 243	157 243
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 966	8 106	9 279
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	164 209	165 349	166 522

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 164 209 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till regionala museer* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 165 349 000 kronor respektive 166 522 000 kronor.

10.6.4 8:4 Bidrag till vissa museer

Tabell 10.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Beräknat	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	Utfall	55 521		0
2009	Anslag	52 440 ¹		52 440
2010	Förslag	42 947		
2011	Beräknat	42 268 ²		
2012	Beräknat	41 959 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 42 443 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 41 947 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten.

Tabell 10.16 Sammanställning över medelstillelningen

Tusental kronor		
	2009	2010 ¹
Dansmuseet	10 240	9 612
Drottningholms teatermuseum	7 383	0
Millesgården	3 755	3 807
Thielska galleriet	2 793	2 832
Föremålsvård i Kiruna	12 677	12 864
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	6 508	2 748
Röhsska museet	1 002	1 002
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	602	602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Åtte, Svenskt fjäll- och samemuseum	–	500
Riksförbundet Sveriges museer	–	1 500
Till regeringens disposition	1 000	1 000
Summa	52 440	42 947

¹ Medelstillelningen för 2010 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:4 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	52 440	52 440	52 440
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 782	1 559	1 797
Beslut	-3 578	-4 065	-4 579
Överföring till/från andra anslag	-7 697	-7 665	-7 699
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 947	42 268	41 959

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 578 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1,5 miljoner kronor som ska utgöra bidrag till Riksförbundet Sveriges museer.

När uppdraget om en mötesplats för form och design förs över till Arkitekturmuseet minskar bidraget till Svensk Form med 4 miljoner kronor.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 500 000 kronor till följd av en omprioritering av en del av bidraget till Dansmuseet. För åren 2011 och 2012 beräknas bidraget till Dansmuseet att minska med ytterligare 500 000 kronor per år.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 7 697 000 kronor, när det anslag som tidigare gått till Drottningholms teatermuseum förs över till Statens musiksamlingar och Drottningholms slottsteater.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 42 947 000 kronor anvisas under anslaget 8.4 *Bidrag till vissa museer* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 42 268 000 kronor respektive 41 959 000 kronor.

10.6.5 8:5 Riksutställningar

Tabell 10.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	50 807	Anslags-sparande	9 885
2009	Anslag	53 803 ¹	Utgifts-prognos	51 556
2010	Förslag	47 143		
2011	Beräknat	43 214 ²		
2012	Beräknat	44 285 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 42 894 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 727 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Riksutställningars förvaltningskostnader. Riksutställningar har till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Regeringens överväganden

Tabell 10.19 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:5 Riksutställningar

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	53 803	53 803	53 803
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 880	2 296	2 590
Beslut	-6 745	-11 795	-11 857
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-1 795	-1 089	-251
Förslag/beräknat anslag	47 143	43 214	44 285

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskas med 745 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. I enlighet med beräkningar i tidigare budgetproposition upphör det tillskott om 6 miljoner kronor som regeringen tillförde engångsvis för 2009 för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 5 miljoner kr fr.o.m. 2011 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 47 143 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Riksställningar* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 43 214 000 kronor respektive 44 285 000 kronor.

10.6.6 8:6 Forum för levande historia

Tabell 10.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	43 604	Anslags-sparande	-1 257
2009	Anslag	44 090	Utgifts-prognos	42 086
2010	Förslag	45 060		
2011	Beräknat	45 237		
2012	Beräknat	45 466		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 45 060 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 060 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Forum för levande historia. Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Verksamheten ska syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad ska verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.21 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:6 Forum för levande historia

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	44 090	44 090	44 090
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	970	1 147	1 376
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 060	45 237	45 466

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 45 060 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Forum för levande historia* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 45 237 000 kronor respektive 45 466 000 kronor.

10.6.7 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 10.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2008	Utfall	Anslags-sparande	80
2009	Anslag	80	Utgifts-prognos 78
2010	Förslag	80	
2011	Beräknat	80	
2012	Beräknat	80	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används till inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

Tabell 10.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 8:7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

<i>Tusental kronor</i>	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	80	80	80

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:7 *Statliga utställningsgarantier* och inköp av vissa kulturföremål för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Trossamfund</i>	4	5	4	5	5	5
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund						
9:2 Stöd till trossamfund	50	50	50	50	50	50
Summa Trossamfund	55	55	55	55	55	55

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

Dessutom har riksdagen antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45):

Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

11.4 Resultatredovisning

Resultat

Statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) fördelade under året ca 50 miljoner kronor som stöd till 22 trossamfund och samverkansorgan.

Antalet personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick den 31 december 2007 till ca 754 000 personer.

Regeringens råd för kontakt med trossamfunden har fortsatt haft sammanträden under året och belyst aktuella frågor med koppling till trossamfunden.

SST fick i regleringsbrevet för 2008 i uppdrag att inom myndighetens ansvarsområde följa upp trossamfundens användning av beviljade statsbidrag under de senaste åren. SST har i januari 2009 inkommit med en åiterrapportering till regeringen (Ku2009/37/KT). Resultatet har analyserats i förhållande till de förutsättningar för stödet som framgår av lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Enligt SST:s bedömning innebär inte analysen något direkt förslag till förändring av förordningen men SST har lämnat förslag till modifiering av reglerna för användning av stödet i vissa delar.

SST är en av de myndigheter som får projektmedel av regeringen för att motverka hedersrelaterat våld och hot om våld. SST för dialoger

kring samhällets grundläggande värderingar med de i myndigheten representerade trossamfunden.

Analys och slutsatser

Genom samverkan mellan SST och trossamfunden behandlas angelägna frågeställningar kring bl.a. värderingar, respekt och tolerans. Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfunden och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har inneburit att SST i fortsatt omfattning är remissinstans när det gäller bl.a. utredningsförslag.

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen är mycket viktig och från 2008 är uppgiften om att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning inskrivet i myndighetens instruktion.

Statens stöd till trossamfund bidrar till att främja den religiösa mångfalden i samhället. Stödet används i enlighet med målen.

11.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende myndigheten inom verksamhetsområdet.

11.6 Budgetförslag

11.6.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	4 439	Anslags-sparande	-39
2009	Anslag	4 788 ¹	Utgifts-prognos	4 367
2010	Förslag	4 884		
2011	Beräknat	4 986 ²		
2012	Beräknat	5 087 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 884 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 884 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Nämnden för statligt stöd till trossamfund. Nämnden har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag till trossamfund samt ska handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapsamordning och ha kontakt med och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund.

Regeringens överväganden

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	4 788	4 788	4 788
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	170	274	376
Beslut	-74	-76	-77
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 884	4 986	5 087

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 74 000 kronor till följd av en generell neddragning på 1,5 procent i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar inom kulturområdet. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 884 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 4 986 000 kronor respektive 5 087 000 kronor.

11.6.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slags	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	Utfall	50 390		1 143
2009	Anslag	50 232 ¹		50 134
2010	Förslag	50 232		
2011	Beräknat	50 232		
2012	Beräknat	50 232		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till trossamfund. Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundens att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Förutsättningarna för att ett trossamfund ska få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

Under anslaget beräknas även medel till Skatteverket för kostnader för avgiftshjälp (se prop. 1998/99:124 s. 69 f.).

Regeringens överväganden

Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	50 232	50 232	50 232
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 232	50 232	50 232

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 50 232 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 50 232 000 kronor respektive 50 232 000 kronor.

12 Film

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd på filmområdet: stöd till filmproduktion och filmkulturella åtgärder samt Konstnärsnämndens filmstöd.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Film</i>						
10:1 Filmstöd	309	309	302	311	309	309
Summa film	309	309	302	311	309	309

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

12.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen som omfattar filmområdet framgår av avsnitt 2.3.

12.4 Resultatredovisning

Film

Statens insatser på filmområdet syftar till att främja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra filmarvet, liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden. Insatser som främjar ett brett utbud av film i hela landet, samt insatser riktade till barn och ungdomar, är särskilt prioriterade. Insatserna sker främst genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Visst stöd fördelas även genom Konstnärsnämnden.

Resultat

Stöd till värdefull svensk produktion och vissa stöd till distribution och visning av film i hela landet finansieras och regleras i 2006 års filmavtal mellan staten, filmbranschen och flera TV-företag. Vid sidan av avtalet ges även statligt stöd till olika filmkulturella insatser.

Antalet biobesök var 2008 tillbaka i nivå med tidigare år, drygt 15,2 miljoner besök, efter en tillfällig minskning 2007. Besöken på svensk film minskade dock med ca 4 procent och den svenska marknadsandelen föll till 20,2 procent. Det är emellertid en nivå som i ett internationellt perspektiv fortfarande är att betrakta som en hög inhemsk marknadsandel.

Filminstitutet fördelade 15,9 miljoner kronor till 19 regionala resurscentrum för film och video. Därutöver fördelas också medel till fyra regionala produktionscentrum inom ramen för filmavtalet.

Det långsiktiga resultatet av Filminstitutets arbete med skolbio är att många kommuner själva tagit över ansvaret. Filminstitutet har därmed kunnat ändra huvudinriktning från att endast bidra till att initiera verksamheten, till att också utveckla skolbioverksamheten. Under läs-

året 2007/2008 bedrevs organiserad skolbioverksamhet i 176 av landets 290 kommuner, en siffra som står sig sedan året innan. Visningarna hade nästan en halv miljon besökare.

Filminstitutet har i uppdrag att främja distribution och visning av värdefull film. Under 2008 fördelades stöd till import och lansering av 23 utländska kvalitetsfilmer. Därutöver fördelades projektstöd för långsiktigt arbete med kvalitetsfilm till tre distributörer. Stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm fördelas i samma omfattning som 2007, men numera framför allt i form av projektstöd. Det är mindre vanligt med stöd till enstaka titlar. Stöd fördelades till tio projekt under året. Filminstitutet fördelade också stöd till sju visningsorganisationer och nio filmfestivaler.

För att tillgängliggöra svensk film för syn- och hörselskadade fördelar Filminstitutet medel till syntolkning och textning av biofilm och videogram. Under 2008 gavs stöd till textning på svenska till 11 biofilmer. I princip alla filmer på dvd svensktextas numera. Stöd gavs under året till 96 syntolkningar, varav 90 på biograf och de resterande 6 på dvd.

Filminstitutets filmarkiv har det nationella ansvaret att bevara film på filmbas, i huvudsak professionell spelfilm och dokumentärfilm avsedd för offentlig visning. Efter en nedgång i verksamheten, på grund av tillfälliga besparingar 2007, när mängden omkopierad film det uppsatta målet och arkivets nyttjande har ökat under året.

Cinemateket är Filminstitutets visningsverksamhet som har till uppdrag att hålla filmhistorien levande. Det är främst via dessa visningar som Filminstitutets arkivfilmer görs tillgängliga. På senare år har verksamheten tappat besökare, främst beroende på att många äldre filmer nu också finns tillgängliga på dvd. Förhoppningen är dock att det allt större intresset för äldre film också kommer att öka intresset för att se filmerna i originalformat på biograf.

Filminstitutet är huvudman för filmarkivet i Grängesberg, som har till uppgift att bevara icke-fiktiv film som upptagits på celluloid men som inte är avsedd för biografvisning. Under 2008 inkom totalt 249 samlingar till arkivet.

Filminstitutet medverkar till att svensk film kan visas på internationella festivaler. Under 2008 visades svensk långfilm på ca 220 filmfestivaler, dokumentärfilm på ca 80 festivaler och

svensk kortfilm på ca 250 festivaler över hela världen. De mest betydelsefulla filmfestivalerna är Berlin, Cannes och Toronto. Under 2008 har ett ökat intresse för svensk film syns i bl.a. USA och Frankrike. Till dessa länder såldes under året fyra svenska filmer, att jämföra med ett snitt om en film per år, de senaste fem åren.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området bidrar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet och att stimulera filmkulturen i landet.

Filminstitutet presenterade i slutet av 2007 en handlingsplan för visningsområdet. Denna har under 2008 lett till förändringar av distributions- och visningsstöden för att bättre nå målen. Hur resultatet utfaller kommer att synas i nästa års redovisning.

Under 2007 och 2008 har Filminstitutet ökat nivåerna på produktionsstöden till enskilda filmer i syfte att höja kvaliteten. Detta har emellertid medfört att Filminstitutet tvingats minska antalet produktioner som får stöd, från 21 år 2006 till 14 stycken 2008. Filminstitutets utvärdering visar att långfilmernas budgetar har ökat, liksom stödintensiteten. Utvärderingen visar också att 2008 års filmer har uppnått högre recensionsbetyg, fler besök per film samt ett större internationellt intresse.

Europeiska unionen

Resultat

MEDIA 2007 ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Det omfattar stöd till utveckling, distribution och marknadsföring av europeisk film. Den totala budgeten för perioden 2007–2013 är 755 miljoner euro, varav 680 miljoner euro utgör stöd. Under 2008 fördelades ca 103,8 miljoner euro i stöd från programmet, varav svenska projekt erhöll ca 40 miljoner kronor – den högsta summa som Sverige har tilldelats sedan 2004.

Analys och slutsatser

Sverige fortsätter att hävda sig väl vad gäller resultaten i MEDIA 2007. För femte året i rad ökade stödsumman som tilldelats svenska sökanden.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 12.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	309 381	Anslags-sparande	70
2008	Utfall	309 381		
2009	Anslag	309 324 ¹	Utgifts-prognos	301 924
2010	Förslag	310 824		
2011	Beräknat	309 324		
2012	Beräknat	309 324		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt 2006 års filmavtal samt stöd till filmkulturella åtgärder utanför avtalets ram. Syftet med filmstödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film, samt bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse. Syftet är också att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för Konstnärsnämndens filmstöd.

Regeringens överväganden

Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	309 324	309 324	309 324
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 500		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	310 824	309 324	309 324

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget ökar med 1 500 000 kronor för att finansiera verksamheten vid Filmarkivet i Grängesberg.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 310 824 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 309 324 000 kronor respektive 309 324 000 kronor.

13 Medier

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och unga mot skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB,

Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB. (Budgetförslagen avseende Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV redovisas under utgiftsområde 1).

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Medier</i>						
11:1 Statens biografbyrå	9	11	11	10	11	11
11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	20	22	21	22	23	23
11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete	0	0	0	0	0	0
11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2	2	2	2	2	2
Summa Medier	32	35	35	34	36	37

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

13.3 Mål

Målet för området är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/2009:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09: KrU1, skr 2008/09:92).

13.4 Resultatredovisning

Verksamheten i programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet och programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programföretagen ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningssyttringar. Hänsyn ska tas till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

13.4.1 Radio och TV i allmänhetens tjänst

Resultat

Den nuvarande tillståndsperioden för Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) gäller till och med 2009. Programföretagen följer varje år upp hur uppdraget genomförts i redovisningar, som lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och Granskningsnämnden för radio och TV.

Regeringen har den 4 juni 2009 överlämnat propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195) till riksdagen. I propositionen läggs förslag till villkor och riktlinjer som ska gälla under kommande tillståndsperiod för radio- och tv-verksamheten i allmänhetens tjänst. Därvid har programföretagens redovisningar för 2008 beaktats.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och TV har i uppdrag att granska programföretagens redovisningar och bedöma hur företagen har uppfyllt uppdraget i allmänhetens tjänst. Granskningsnämndens rapporter inkom till Regeringskansliet den 9 juni 2009. Granskningsnämndens helhetsbedömning är att SR, SVT och UR, enligt redovisningarna, har uppfyllt sina uppdrag under 2008. När det gäller SR konstaterar nämnden att företaget inte har haft någon nyhetsverksamhet för barn under 12 år, varför nämndens slutsats är att SR inte har uppfyllt sitt uppdrag i det avseendet. Avseende SVT har nämnden på vissa områden funnit att ett enskilt villkor inte är uppfyllt eller att redovisningen inte ger ett tillräckligt underlag för att nämnden ska kunna dra slutsatsen att det är uppfyllt. Dessa områden är barn och unga inom språkliga minoriteter och tecken- och språksverksamheten för barn och unga, samt nyheter och samhällsbevakning. I övrigt efterlyser nämnden klargöranden när det gäller vissa delar av redovisningen från alla tre programföretagen.

Analys och slutsatser

Radio- och tv-verksamheten i allmänhetens tjänst har som nämnts ovan behandlats i propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195). Utifrån Granskningsnämndens rapporter bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Regeringen kommer noga att följa utvecklingen när det gäller de områden där nämnden har pekat på brister.

13.4.2 Kommersiell radio

Kommersiell radio bidrar till mångfald och konkurrens på radioområdet.

Resultat

I slutet av 2008 redovisade utredningen om kommersiell radio sitt slutbetänkande Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96). En utgångspunkt för utredningens

arbete var att en livskraftig kommersiell radio är viktig för mångfald och konkurrens på hela radioområdet. För att uppnå detta behöver den kommersiella radion förutsättningar som kan bidra till att branschen kan utvecklas av egen kraft och vara ett attraktivt publik- och annonsmedium.

Betänkandet innehåller förslag om ett nytt regelverk för tillståndsgivning för analoga kommersiella radiosändningar.

Analys och slutsatser

Förslagen i betänkandet har remissbehandlats och utgör underlag för arbetet med den nya radio- och tv-lagen. Regeringen har för avsikt att återkomma med en proposition under mandatperioden.

13.4.3 Lokal icke-kommersiell radio och tv

Lokal icke-kommersiell radio och tv bidrar till yttrandefrihet och mångfald inom medieområdet genom att möjliggöra för olika intressen och åsikter att göra sig hörda i samhällsdebatten.

Resultat

Närradion är de lokala ideella föreningarnas radio och idag finns det ca 900 föreningar som har sändningstillstånd. Dessa fördelas på 149 sändningsorter som i de flesta fall omfattar en kommun. Det finns 28 förordnade lokala kabelsändarföretag i Sverige.

Radio- och TV-verket fick 2007 i uppdrag att kartlägga och dokumentera dagens situation för icke-kommersiell radio och tv. Verket skulle också analysera framtidsförutsättningarna för dessa medier samt lämna förslag till eventuella förändringar. I november 2007 lämnade Radio- och TV-verket rapporten Närradio och när-tv i fokus till Kulturdepartementet. Den innehåller bland annat förslag om att avskaffa det s.k. riksförbudet, vilket ger möjlighet för närradiostationerna att sända vad de önskar, oavsett om det är fråga om egenproducerade program eller centralproducerade program. Vidare föreslås att det ska bli lättare att få utvidgade sändningsområden för närradion, vilket är en anpassning till föreningslivets alltmer kommunöverskridande

organisering. Förslagen i rapporten har remissbehandlats under våren 2008.

Analys och slutsatser

Förslagen i Radio- och TV-verkets rapport har remissbehandlats och utgör underlag för arbetet med den nya radio- och tv-lagen. Regeringen har för avsikt att återkomma med en proposition under mandatperioden.

13.4.4 Digital radio

Utvecklingen av digitala sändningstekniker för ljudradio skapar möjlighet att förbättra tillgängligheten och öka mångfalden i programutbudet.

Resultat

Under tre år har Radio- och TV-verket följt utvecklingen av digital radio och i dialog med branschen tagit fram underlag för att bedöma olika tekniker. Myndigheten redovisade i juni 2008 rapporten Framtidens radio – slutrapport, i vilket arbetet redovisas. Verket konstaterar i rapporten att radiomediet behöver utvecklas för att möta konsumenternas önskemål om ett större utbud av radiokanaler över hela landet. Utvecklingsmöjligheterna i FM-bandet är begränsade och en omplanering av FM-frekvensanvändningen skulle bli kostsam och endast marginellt öka utrymmet för nya kanaler och tjänster. Ytterligare sändningsmöjligheter skapas enklast och snabbast i det frekvensutrymme som är avsatt för digital radio.

I november 2008 lämnades betänkandet Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96). Där föreslås ett nytt regelverk för digital kommersiell radio.

Analys och slutsatser

Förslagen i betänkandet har remissbehandlats och utgör underlag för arbetet med den nya radio- och tv-lagen. Regeringen har för avsikt att återkomma med en proposition under mandatperioden.

13.4.5 Presstödet

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden.

Resultat

Presstödet, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, har under 2008 uppgått till totalt 502,8 miljoner kronor, vilket motsvarar 2,7 procent av dagspressens totala utgivningskostnader. Driftsstödet har uppgått till 432,5 miljoner kronor och betalats ut till 78 tidningar, varav 23 är hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) och 55 lågfrekventa (1–2 nr/vecka). I distributionsstöd har 70,3 miljoner kronor utbetalats till 139 tidningar, varav 102 är hög- och medelfrekventa och 37 lågfrekventa.

Det totala antalet dagstidningar och dess sammanlagda upplaga har minskat under den senaste femårsperioden. Antalet tidningar som får driftsstöd har dock ökat något. Ökningen har skett inom gruppen endagstidningar.

Utgifterna för presstödet har minskat mellan 2007 och 2008, vilket beror dels på att det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning har upphört, dels på att kostnaderna för distributionsstödet har minskat på grund av sjunkande tidningsupplagor.

Analys och slutsatser

Den samlade effekten av driftsstödet och av det samarbete som bedrivs på flera orter mellan första- och andratidningar är att andratidningarnas ekonomiska ställning har förbättrats, vilket är en viktig orsak till att den redaktionella mångfalden har kunnat bevaras.

Efter ett antal mycket goda år försämrades dagspressens ekonomiska situation under de sista månaderna 2008, som en följd av konjunktur nedgången. I detta läge är driftsstödet av stor betydelse för många tidningar.

Riksdagen beslutade i juni 2006 om nya villkor för driftsstödet till dagstidningarna (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2009. Europeiska kommissionen genomför för närvarande en granskning av driftsstödets förenlighet med statsstödsreglerna.

13.4.6 Taltidningar

Syftet med stödet till radio- och kassettidningar, s.k. taltidningar, är att ge synskadade och andra som inte kan läsa en tryckt tidning möjlighet att ta del av dagstidningarnas innehåll.

Resultat

Kostnaderna för taltidningsverksamheten uppgick under 2008 till 132,4 miljoner kronor. Vid utgången av året utgavs sammanlagt 96 taltidningar. Av dessa är 82 taltidningar i inläst version (67 radiotidningar, 10 kassettidningar och 5 CD-tidningar) och 19 är talsyntestidningar. Fyra tidningar kom ut som både radio- och talsyntestidning och en tidning gavs ut som både radio- och kassettidning. Under året har en taltidning startats och en lagts ned.

Antalet taltidningsabonnemang uppgick i slutet av 2008 till 8 772, varav 7 359 avsåg radiotidningar, 357 kassettidningar, 202 CD-tidningar och 854 talsyntestidningar. Det totala antalet taltidningsabonnenter har ökat under 2008. Ökningen gäller radio- och talsyntestidningarna, medan övriga har minskat.

Könsfördelningen bland abonnenterna är totalt sett relativt jämn, även om talsyntesabonnenterna till större delen utgörs av män.

Den regionala spridningen av taltidningar bedöms av Taltidningsnämnden vara god. Mer än hälften av landets alla dagstidningar ges i dag ut även som taltidningar.

Under 2006–2008 höjdes anslaget för stöd till radio- och kassettidningar tillfälligt med 25 miljoner kronor för att genomföra ett utbyte till nya radiotidningsmottagare. Under 2008 levererades 1 929 nya mottagare som samtliga är förberedda för Internetdistribution. Vid ingången av 2009 återstod endast ett fåtal äldre radiotidningsmottagare bland abonnenterna.

Taltidningsnämnden påbörjade 2006 ett utbyte av de datorer som använts för att lyssna på talsyntestidningen mot nya mottagare i form av mobiltelefoner. I slutet av 2008 hade mobiltelefoner levererats till i stort sett samtliga abonnenter.

Taltidningsnämnden fick den 31 januari 2008 i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av taltidningsverksamheten och att i samarbete med Talboks- och punktskriftsbiblioteket identifiera möjligheterna för ökad samverkan mellan

myndigheterna. Myndigheterna redovisade sina uppdrag till Kulturdepartementet den 12 november 2008 genom rapporterna Framtida inriktning för taltidningsverksamheten i Sverige och Samverkan för ökad tillgänglighet. Myndigheterna föreslår bl.a. att staten ska upphöra att ge bidrag till inläsning och redigering av taltidningar, och fortsättningsvis endast stödja taltidningar som produceras med talsyntes. Ett annat förslag är att post- och radiodistributionen ska upphöra, och att taltidningar och talböcker i stället ska distribueras via Internet i ett samordnat distributionssystem.

Analys och slutsatser

Stödet till radio- och kassettidningar fyller en viktig funktion i samhället genom att garantera utgivning av och tillgång till taltidningar. Efter flera års minskning har antalet taltidningsabonnenter ökat både under 2007 och 2008. En viktig förklaring till vändningen är sannolikt det utbyte av äldre radiotidningsmottagare som Taltidningsnämnden inledde 2006. Även övergången till mobiltelefoner istället för datorer för mottagning av talsyntestidningar har lett till ett ökat antal abonnenter.

De rapporter som Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket lämnade i november 2008 är viktiga underlag i arbetet med att utforma statens framtida engagemang inom taltidnings- och talboksverksamheterna.

Regeringen avser att återkomma i frågan under mandatperioden.

13.4.7 Barn och unga i mediasamhället

Medier har stor genomslagskraft, vilket är särskilt viktigt att uppmärksamma när det gäller barn och unga. Utgångspunkten för regeringens arbete med att skydda barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan är FN:s barnkonvention som föreskriver att barn ska ha en generell rätt till yttrande- och informationsfrihet, men samtidigt skyddas mot information och material som är till skada för deras välfärd. För olika medier gäller olika regelverk och system för skydd av barn och unga.

Resultat

Statens biografbyrå granskar filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning samt fastställer åldersgränser för de filmer som granskas enligt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram. Åldersgränserna sätts utifrån en bedömning av om filmerna kan vålla barn i olika åldersgrupper psykisk skada. Av de långfilmer som granskades under 2008 blev 23 procent helt barntillåtna medan 46 procent av filmerna blev förbjudna att visas för barn under 15 år. Under de senaste tre åren har både andelen filmer som blivit barntillåtna och andelen filmer med åldersgräns från 15 år hållit sig på ungefär samma nivå.

Medierådet (U 1990:03, Rådet mot skadliga våldsskildringar) arbetar med att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga i enlighet med de tilläggsdirektiv som rådet fick i juni 2003 (dir. 2003:75). Under 2008 drev Medierådet sitt tredje EU-finansierade projekt med syfte att skapa en säkrare användning av Internet bland barn och unga. Arbetet genomförs tillsammans med BRIS, och i samverkan med Internetbranschen samt andra myndigheter och organisationer.

Medierådet har även fortsatt att under 2008 driva kampanjen Det unga Internet, med ett stort antal regionala seminarier på olika orter i Sverige. Denna gång har seminarierna riktats mot personal från socialtjänst och elevhälsovård samt mot skolledare och rektorer.

Medierådet arrangerar i februari varje år Safer Internet Day, i samverkan med Internetbranschen och övriga EU-länder. Målet är att uppmärksamma det europeiska samarbetet och visa på metoder för att skapa ett säkrare Internet inom Europa.

Under 2008 har Medierådet tagit fram elva nya verktyg för informationsspridning, samt omarbetat och uppgraderat sin webbplats, som utgör en viktig kanal för spridning av informationsmaterial. Medierådet har också publicerat den kvantitativa studien Ungar & Medier 2008. I undersökningen, som är en uppföljning av 2006 års studie, intervjuas 2 000 barn och unga i åldern 9–16 år samt 2 000 föräldrar med barn i samma åldersgrupp. En nyhet var att 2008 års studie innehåller frågor kring hur allmänheten uppfattar graden av självreglering inom mediebranschen.

Enligt radio- och tv-lagen (1996:844) får inte tv-program, som innehåller verklighetstroget våld eller pornografiska bilder, sändas vid vissa tider och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se dem. Granskningsnämnden för radio och TV har i uppdrag att i efterhand granska programinslag utifrån både lagstiftningen och sändningstillståndens bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft. Fyra av de ärenden som Granskningsnämnden behandlade under 2008 fälldes med hänvisning till bestämmelserna om mediets genomslagskraft.

Inom EU finns det gemensamma åldersmärkningssystemet PEGI (Pan-European Game Information) som utvecklats av spelbranschen med stöd av EU sedan 2003. Den svenska branschen är ansluten till PEGI-systemet. En PEGI-märkning för online-spel kom 2007. I märkningsprocessen utgår utgivarna från ett formulär med frågor om spelets innehåll ur såväl rättslig aspekt som med hänsyn till förekomst av våld, sex och annat känsligt bild- eller ljudinnehåll. Beroende på svaren tilldelas spelet automatiskt en åldersmärkning och symboler för det innehåll, som renderar spelet en viss klassificering. Branschorganisationen ISFE (Interactive Software Federation of Europe) äger och förvaltar systemet, och utfärdar licenser till utgivare. Organisationen har flera hjälpkommittéer knutna till sig, till exempel en rådgivande kommitté där flera deltagande länder, bland annat Sverige, är representerade med experter. Inom EU-samarbetet har expertkonferensen För en kreativ generation genomförts i Göteborg i juli 2009. Mötet syftade till att öka kunskapen om hur man på politisk nivå och genom utbyte av goda exempel bl.a. kan öka kännedomen om ungas medievernor.

Analys och slutsatser

Med utgångspunkt i nuvarande lagstiftning bedömer regeringen att Statens biografbyrås arbete med filmgranskning, innebärande att alla biograffilmer som visas offentligt har prövade åldersgränser, uppnår målen.

Medierådets verksamhet bidrar till en ökad kunskap om barns och ungas mediesituation. Regeringen bedömer att den ökade kunskapen och insatserna för att stärka självregleringen

inom området, minskar riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga.

Med utgångspunkt i Granskningsnämndens efterhandsprövning gör regeringen bedömningen att programbolagen har god kunskap om och efterlever gällande bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft.

PEGI-märkningen för on-linespel, som kom 2007, minskar risken att barn och unga kommer i kontakt med olämpliga online-spel.

Regeringen beslutade i maj 2008 om en översyn av lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram och skyddet av barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan. Utgångspunkten för den särskilda utredaren var att nuvarande lagstiftning och insatser ska anpassas till utvecklingen av nya medier och nya medievernor. Uppdraget redovisades i juni 2009 genom betänkandet Avskaffande av filmcensuren för vuxna – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan (SOU 2009:51). Betänkandet har remitterats och bereds vidare i Regeringskansliet.

13.4.8 Uppföljning av medieutvecklingen

Information om utvecklingen inom medieområdet gör det möjligt att bland annat följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen.

Resultat

Flera aktörer arbetar med att ta fram information om utvecklingen inom medieområdet. Radio- och TV-verket har i uppdrag att löpande förse Kulturdepartementet med information om utvecklingen inom medieområdet, samt publicera statistik och annan information beträffande ägande- och branschstrukturer, teknik samt ekonomi. Myndigheten publicerar bl.a. den årliga rapporten Medieutveckling.

Granskningsnämnden för radio och TV lämnar varje år minst en rapport om radio- och tv-företagens programverksamhet. Under 2008 har två rapporter publicerats: Svenskt TV-utbud 2007, som på nämndens uppdrag har genomförts av institutionen för journalistik och masskommunikation vid Göteborgs Universitet (JMG), samt Kommersiell lokalradio – en kartläggning till och med 2007, med fokus på åren 2001–2007

då tillstånd enligt gamla och nya regler har funnits parallellt.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet informerar om forskningsresultat på medieområdet. Nordicom tar också fram mediestatistik, bl.a. genom skriften *Mediebarometern*, som belyser medieanvändning i Sverige. Sedan början av 2000-talet utarbetas även en särskild *Internetbarometer*. Därutöver kartlägger Nordicom mediemarknaden och analyserar aktuella trender inom medieområdet.

Presstödsnämnden publicerar årligen skriften *Dagspressens ekonomi*, som beskriver utvecklingen på dagspressmarknaden.

Medierådet publicerar årligen statistik och rapporter om barns och ungas medievanor.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett organ knutet till Europarådet, till vilket Sverige årligen bidrar med medel. Observatoriet arbetar med jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Analys och slutsatser

Behovet av kunskap om massmediernas roll i samhället blir större i samband med att den tekniska utvecklingen leder till en ständig förändring av mediemarknaden. Regeringen bedömer att den uppföljning av medieutvecklingen som sker på myndigheterna och institutionerna är viktig bl.a. för att kunna följa resultaten i förhållande till de mediepolitiska målen och ge ett underlag för regeringens ställningstaganden på området. Tillgång till kvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen skapar förutsättningar för beslut som syftar till en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

13.4.9 Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Resultat

Diskussionerna om Europeiska kommissionens strategi för kreativt innehåll via Internet har fortsatt under året. Det franska och det tjeckiska ordförandeskapet har inbjudit till konferenser där olika aspekter av frågorna har diskuterats.

Rådsslutsatser antogs under hösten 2008, i vilka rådet välkomnar kommissionens arbete på området.

I januari 2009 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till nytt treårigt gemenskapsprogram, *Media Mundus*. Programmet syftar till att främja nätverksbyggande mellan den audiovisuella branschen i EU/EFTA och tredje land. Avsikten med det föreslagna programmet är att det ska komplettera EU:s interna stödprogram *MEDIA 2007*.

Programmet har välkomnats av rådet och parlamentet och behandlats mycket skyndsamt av båda institutionerna. En uppgörelse om programmets innehåll med en budget om 15 miljoner euro nåddes mellan rådet och parlamentet i maj 2009. Det nya programmet kommer därmed att löpa från 2011 t.o.m. 2013.

Arbetet inom *MEDIA 2007*-programmet beskrivs i avsnitt 12 Film.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att det nya stödprogrammet *Media Mundus* på ett förtjänstfullt sätt kommer att komplettera det program som redan finns på området. Den fortsatta diskussionen på europeisk nivå om kreativt innehåll via Internet välkomnas och kommer följas noga av regeringen, eftersom den innehåller viktiga framtidsfrågor för de kulturella näringarna.

Europarådet

Resultat

Europarådets arbete inom medieområdet är inriktat på att främja yttrandefrihet, fria medier och mediemångfald inom Europa. Medieområdet diskuteras främst inom styrkommittén för massmediefrågor och de nya medierna (CDMC). Sverige deltar aktivt i styrkommitténs arbete. Under 2008 har CDMC, liksom tidigare år, arbetat brett med att se över befintliga regelverk samt att analysera behovet av nya regelverk och rekommendationer på medieområdet bl.a. med anledning av den snabba tekniska utvecklingen. Arbetet utgår i allt högre utsträckning från de krav som de nya medierna ställer på de gemensamma regelverken.

Ministerrådet har givit CDMC i uppdrag att fortsätta arbetet med att ta fram praktiska förslag om hur en ny mekanism för övervakning av

yttrande- och åsiktsfrihet inom Europarådet ska kunna utvecklas.

I maj 2009 hölls en ministerkonferens i Reykjavik med temat En ny uppfattning om media. Vid konferensen antogs den arbetsplan som ska utgöra grunden för arbetet på medieområdet de närmaste fyra åren.

Analys och slutsatser

De konventioner och rekommendationer som arbetas fram inom Europarådet bidrar till att garantera yttrandefrihet och ett fritt europeiskt åsiktsutbyte, som ger plats för olika perspektiv. Regeringen bedömer därför att arbetet fyller ett viktigt syfte bl.a. att främja en demokratisk utveckling och stabilitet i Sveriges närområde.

Unesco

Resultat

Inför den så kallade sexårsstrategin och programmet för 2008–2009 har Unesco genomfört ett mer genomgripande förändringsarbete vad gäller såväl strategiska målformuleringar som aktiviteter och resultatuppföljning. Unesco söker fokusera på insatser i syfte att nå ett kunskapssamhälle för alla, utifrån övergripande principer om yttrandefrihet, pressfrihet, fri tillgång till information, pluralism och oberoende medier samt kulturell mångfald.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att arbetet på medieområdet inom Unesco är viktigt och ligger i linje med svenska prioriteringar för området.

13.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för myndigheterna inom verksamhetsområdet.

13.6 Budgetförslag

13.6.1 11:1 Statens biografbyrå

Tabell 13.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	9 477	Anslags-sparande	53
2009	Anslag	10 892 ¹	Utgifts-prognos	10 847
2010	Förslag	9 840		
2011	Beräknat	10 765 ²		
2012	Beräknat	10 980 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 530 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 530 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statens biografbyrås förvaltningskostnader. Statens biografbyrå ska granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer åldersgränser för de filmer som granskas. Vidare kan byrån besluta om att klipp görs i filmer samt om visningsförbud.

Biografbyrån utövar tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån ska, enligt brottsbalken, yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring, samt ge medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 13.3 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	9 443	0		
Prognos 2009	9 400	0		
Budget 2010	9 400	0		

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrån ut avgifter. Intäkterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522. Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera in-

täkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för granskningsverksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 13.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:1 Statens biografbyrå

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	9 692	9 692	9 692
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	330	554	759
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-182	519	529
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 840	10 765	10 980

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen satsar under perioden 2008–2010 på förebyggande insatser för att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Satsningen finansieras genom att medel lösgörs från Statens Biografbyrå. Anslaget minskas därmed med 700 000 kronor för 2010.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 9 840 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 Statens biografbyrå för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 10 765 000 kronor respektive 10 980 000 kronor.

13.6.2 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 13.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	20 289	Anslags-sparande	742
2008	Utfall	20 289	Anslags-sparande	742
2009	Anslag	21 767 ¹	Utgifts-prognos	21 242
2010	Förslag	21 963		
2011	Beräknat	22 504 ²		
2012	Beräknat	22 954 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 963 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 963 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera kostnader för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, kostnader för distribution av en finsk programkanal i Sverige och övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige.

Det svenskfinska tv-utbytet bedrivs i enlighet med en princip om ömsesidighet. Finland svarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt svarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Inför övergången till enbart digitala sändningar i marknätet i Sverige 2007 skedde vissa förändringar i den svenska delen av utbytet. Från och med 2007 har anslaget fördelats mellan två parter, Sveriges Television AB och Sverigefinska Riksförbundet. Sveriges Television tilldelas medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland. Sverigefinska Riksförbundet tilldelas medel för distribution av den finska programkanalen i Sverige och för övriga kostnader som uppstår i samband med denna. I huvudsak baserar sig det sistnämnda på en överenskommelse mellan riksförbundet och organisationen Copyswede som företräder vissa rättighetshavarorganisationer.

Utsändningen av finska tv-program i Sverige sker med stöd av radio- och tv-lagen (1996:844). I samband med den lagändring som trädde i kraft den 1 februari 2008 har tillståndsgivningen övergått från regeringen till Radio- och TV-verket. Sverigefinska Riksförbundet sökte och beviljades den 27 mars 2008 sändningstillstånd för den finska kanalen TVFinland för perioden 1 april 2008 till 31 mars 2014. Sändningsområdet omfattar tre storsändare och täcker Storstockholm inklusive Uppsala och Västerås. TVFinland finns också tillgänglig i Com Hems analoga grundutbud i hela sändningsområdet. Kanalen finns också som en tilläggskanal i Com Hems samtliga kabelnät.

Regeringens överväganden

Tabell 13.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	21 767	21 767	21 767
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	196	737	1 187
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 963	22 504	22 954

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 21 963 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 22 504 000 kronor respektive 22 954 000 kronor.

13.6.3 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tabell 13.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2008	Utfall	339		141
2009	Anslag	466 ¹	Utgifts-prognos	455
2010	Förslag	466		
2011	Beräknat	466 ²		
2012	Beräknat	466 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera svensk medverkan i Europeiska Audiovisuella Observatoriet, som är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om utvecklingen inom film, television, videogram och nya medier. Observatoriet arbetar också med att ta fram jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Regeringens överväganden

Tabell 13.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	466	466	466
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	466	466	466

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 466 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 466 000 kronor respektive 466 000 kronor.

13.6.4 11:4 Forskning och dokumentation om medietutvecklingen

Tabell 13.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2008	Utfall	2 047		0
2009	Anslag	2 070 ¹	Utgifts-prognos	2 070
2010	Förslag	2 162		
2011	Beräknat	2 210 ²		
2012	Beräknat	2 254 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 162 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 162 tkr i 2010 års prisnivå..

Anslaget används för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för utarbetande av mediestatistik och information om forskningsresultat, bl.a. genom Mediebarometern. Mediebarometern är en årlig räckviddsundersökning som belyser hur stor andel av den svenska befolkningen som en

genomsnittlig dag under respektive år tagit del av olika medier.

Regeringens överväganden

Tabell 13.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	2 070	2 070	2 070
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	92	140	184
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 162	2 210	2 254

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 2 162 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 2 210 000 kronor respektive 2 254 000 kronor.

13.6.5 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) (inklusive dotterbolagen) finansieras i huvudsak med tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis med tv-avgiftsmedel.

Medelsberäkning för 2010

Tabell 13.11 Medelsberäkning för 2010

Milljoner kronor

Sveriges Television	3 875,4	57,73 %
Sveriges Radio	2 518,7	37,52 %
Sveriges Utbildningsradio	318,9	4,75 %
Totalt	6 713,0	100 %
Särskild tilldelning till Sveriges Radio	5,0	

För 2010 föreslås att de tre programföretagen tilldelas sammanlagt 6 718 000 000 kronor från rundradiokontot. Detta innebär att medelstillelningen har räknats upp med tre procent i förhållande till 2009 samt att SR får en särskild tilldelning om 5 miljoner kronor i enlighet med regeringens förslag i propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195).

I nämnda proposition har regeringen föreslagit att den nuvarande fördelningsnyckeln, 57,73 procent till SVT, 37,52 procent till SR och 4,75 procent till UR, utöver den särskilda tilldelningen till SR ska användas även under den kommande tillståndsperioden. Regeringen föreslår därför att de samlade medlen för 2010, utöver den särskilda tilldelningen till SR, fördelas med 3 875 400 000 kronor till SVT, med 2 518 700 000 kronor till SR och med 318 900 000 kronor till UR.

Som framgår nedan avser regeringen att efter riksdagens bemyndigande, utöver medlen från rundradiokontot, tilldela SVT och UR medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för tv-distribution.

Medel från rundradiokontot används för att delfinansiera granskningsverksamheten vid Granskningsnämnden för radio och TV. Detta sker genom att en bestämd summa från rundradiokontot redovisas mot inkomsttitel. Regeringens förslag till medelstillelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*. Nämndens totala anslag för 2010 föreslås uppgå till 11 660 000 kronor. Regeringen föreslår att 7 570 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 000 000 000 kronor.

Till distributionskontot överförs för 2010 520 000 000 kronor från rundradiokontot.

Regeringen bemyndigas att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2010 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot. Tilldelningen sker med beaktande av att skulden på distributionskontot ska vara återbetald 2013.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden inleddes under 2008 då övergången från analog till digital tv var helt genomförd. Betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är återbetald. Enligt den plan som tidigare redovisats ska detta ske senast 2013.

Tabell 13:12 Distributionskontots utveckling 2006–2008 samt prognos för 2009

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009
Medel från rundradiokontot	480,2	490,0	500,0	510,0
Medel till SVT och UR	480,0	490,0	260,0	255,0
Årligt resultat	0,2	0	240,0	255,0
Räntekostnader	27,3	44,0	49,3	48,0 ¹
Utgående skuld	1 234	1 278	1 087	880

¹ För beräkning av räntekostnaden för 2009 har räntesatsen 5 procent använts.

Tabell 13:12 redovisar distributionskontots utveckling under perioden 2006–2008 samt en prognos för utvecklingen 2009. Utfallet fram till 2008 ligger väl i linje med den bedömning av kontots utveckling som gjordes i samband med att kontot inrättades. Resultatet uppgick vid utgången av 2008 till minus 1 087 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 520 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot för 2010.

När det gäller medel från distributionskontot till SVT och UR har riksdagen fram till 2007 beslutat om tilldelningen, men för 2008 och 2009 gavs regeringen ett bemyndigande att fatta beslut i samband med anslagsvillkoren till företagen. Anledningen var att en upphandlingsprocess pågick gällande distributionstjänster i marknätet. Upphandlingen är nu avslutad och avtal har ingåtts, men det finns fortfarande osäkerhetsfaktorer när det gäller tillämpningen av avtalet. Därför föreslås att riksdagen även för 2010 bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor tilldela SVT och UR medel för distributionskostnader från distributionskontot. Tilldelningen ska ske med beaktande av att skulden på distributionskontot ska vara återbetald 2013 enligt den plan som tidigare redovisats.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2010. Eftersom beslut om tilldelning av medel från distributionskontot till SVT och UR föreslås fattas av regeringen efter riksdagens bemyndigande, enligt vad som beskrivits ovan, innehåller tabell 13:12 inte

någon prognos för 2010. Regeringen bedömer emellertid att det föreslagna beloppet om 1 000 000 000 kronor ger ett låneutrymme som täcker en eventuellt högre räntenivå än 5 procent, vilket är den räntesats som används vid bedömningar av utvecklingen på kontot.

14 Ungdomspolitik

14.1 Omfattning

Arbetet med ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

Ambitionen i arbetet med ungdomspolitiken är att ge en helhetsbild av ungdomars levnadsvillkor och samordna regeringens verksamhet inom berörda verksamhetsområden.

Arbetet med ungdomspolitiken förutsätter insatser på såväl nationell, regional som lokal nivå. Till området hör myndigheten Ungdomsstyrelsen.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14:1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Ungdomspolitik</i>						
12.1 Ungdomsstyrelsen	23	29	29	27	27	28
12.2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	91	87	85	101	250	250
Summa Ungdomspolitik	114	116	114	128	278	278

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

14.3 Mål

Riksdagen beslutade i december 2007 (prop. 2007/08:1, utg.omr. 17, bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58) om nya övergripande mål för den nationella ungdomspolitiken, vilka har gällt fr.o.m. 2008. De övergripande målen som beslutats för ungdomspolitiken är att

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och att
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

I samband med beslutet om målen beslutade riksdagen att analys, samordning och redovisning för att uppnå de övergripande målen ska ske inom följande fem huvudområden:

1. Utbildning och lärande
2. Arbete och försörjning
3. Hälsa och utsatthet
4. Inflytande och representation
5. Kultur och fritid.

14.4 Resultatredovisning

14.4.1 Resultat

Den främsta målgruppen för regeringens arbete på ungdomsområdet är ungdomar mellan 13 och 25 år. Samtidigt gäller att de åldersgrupper som är intressanta att utgå ifrån varierar mellan olika huvudområden.

Nationell ungdomspolitik

Utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor följs upp genom ett antal indikatorer, vilka tillsammans belyser utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. I slutet av 2008 fick 15 myndigheter i uppdrag att följa upp utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor utifrån ett antal indikatorer som tidigare har identifierats i samarbete med Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen ställer årligen samman de olika myndigheternas uppföljning av indikatorer för utvecklingen av ungdomars villkor. Den senaste uppföljningen Ung i dag 2009 – En beskrivning av ungdomars villkor (Ungdomssty-

relsens skrifter 2009:6) som redovisades i juni 2009 visar att ungdomars levnadsförhållanden utvecklats väl bl.a. vad gäller andelen ungdomar som når de nationellt uppsatta målen i grundskolans årskurs 9 samt att fler företag startas av unga och att fler ungdomar upplever att det finns möjligheter att föra fram idéer till kommunala beslutsfattare. Negativa tendenser i utvecklingen av ungdomars levnadsförhållanden är att arbetslösheten bland ungdomar har ökat kraftigt, andelen ungdomar med låg ekonomisk standard har ökat och fler ansökningar om betalningsföreläggande gäller ungdomar. Vidare har ungdomars engagemang i föreningslivet minskat liksom ungdomars eget kulturutövande.

Ungdomsstyrelsen genomför även, på regeringens uppdrag, attityd- och värderingsstudier bland ungdomar i syfte att komplettera beskrivningen av ungdomars levnadsvillkor. Den fjärde studien redovisades 2007.

Varje år får Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en tematisk analys på ett tema som anges i budgetpropositionen. Hösten 2007 fick Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor i ett antal utanförskapsområden med inriktning på utbildning och arbete. Hösten 2008 fick Ungdomsstyrelsen i uppdrag att fördjupa den tematiska analysen om ungdomars situation i utanförskapsområden i syfte att lyfta fram goda exempel från andra EU-länder på insatser som främjar ungdomars levnadsvillkor och som motverkar ungdomars utanförskap. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2009.

I Ungdomsstyrelsens uppdrag ingår även att verka för att kommunerna utvecklar en kunskapsbaserad ungdomspolitik. Under 2008 fanns en ungdomspolitisk handlingsplan i 29 procent av kommunerna jämfört med i 32 procent av kommunerna under 2007 och i 28 procent av kommunerna 2006.

Utbildning och lärande

Grundskolans huvuduppdrag är att förmedla kunskap och främja flickors och pojkars lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Andelen elever som avslutade grundskolan utan att nå kunskapsmålen i ett eller flera ämnen var 23,4 procent för läsåret 2007/08. Denna andel har minskat sedan läsåret 2004/05. Bland elever med svensk bakgrund var det 20,8

procent som inte nådde målen i ett eller flera ämnen jämfört med 39,0 procent bland eleverna med utländsk bakgrund. Vidare var det 20,7 procent bland flickor som inte nådde målen och 27,0 procent bland pojkar.

Det genomsnittliga meritvärdet ökade mellan läsåren 2006/07 och 2007/08. Våren 2008 uppgick det genomsnittliga meritvärdet till 209,3 jämfört med 207,3 föregående år, vilket är det högsta genomsnittliga meritvärdet sedan det målrelaterade betygssystemet infördes. Föräldrarnas utbildning är den bakgrundsfaktor som i störst utsträckning påverkar skolresultatet. Elever med högskoleutbildade föräldrar uppnådde ett genomsnittligt meritvärde på 231,2 jämfört med 193,5 för elever vars föräldrar som hade högst gymnasieutbildning. Flickorna hade likasom tidigare läsår ett högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna (220,6 respektive 198,5). Elever med svensk bakgrund hade ett genomsnittligt meritvärde på 212,0 jämfört med att elever som invandrat efter sju års ålder hade ett genomsnittligt meritvärde på 165,0.

Statens skolverks statistik visar att studiereultatet i mycket hög grad skiljer sig åt mellan grundskolorna. Det genomsnittliga meritvärdet bland avgångseleverna varierade våren 2008 från 134,1 till 286,8. På de fristående skolorna var det genomsnittliga meritvärdet 227,2 jämfört med 207,5 på de kommunala skolorna.

Av de elever som började i gymnasieskolan hösten 2003 fullföljde totalt 68,9 procent utbildningen inom tre år, 75,1 procent inom fyra år och 76,2 procent inom fem år.

Den genomsnittliga betygspoängen i gymnasieskolans slutbetyg har varit i det närmaste konstant under de senaste fem åren. För elever som fick slutbetyg läsåret 2007/08 var den genomsnittliga betygspoängen 14,0. Kvinnor hade högre poäng än män (14,7 respektive 13,3). Bland elever med utländsk bakgrund hade kvinnor 13,8 poäng och män 12,6 poäng.

Av elever med slutbetyg från gymnasieskolan våren 2008 uppnådde 88,9 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Antalet personer som börjar studera vid svenska universitet och högskolor har ökat fram till läsåret 2003/04 och därefter minskat. Av samtliga elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2003/04 var det 42,0 procent som hade påbörjat högskolestudier tre år senare (övergångsfrekvensen). Bland kvinnorna var

denna andel 47,2 procent och bland männen 36,8 procent. Elever med utländsk bakgrund som avslutat gymnasieskolan med slutbetyg fortsätter oftare till högskola än elever med svensk bakgrund. Även bland elever med utländsk bakgrund är det en högre andel bland kvinnorna som fortsätter till högskola.

Sedan den 1 juli 2005 finns en bestämmelse i skollagen (1985:1100) om att kommunerna har ett informationsansvar för ungdomar. Kommunerna ska hålla sig informerade om hur ungdomar upp till 20 år, som inte går eller har fullföljt en gymnasieutbildning är sysselsatta. Syftet är att kunna erbjuda ungdomarna lämpliga individuella åtgärder.

Arbete och försörjning

Sysselsättnings- och arbetslöshetsstatistiken i detta avsnitt bygger på de nya definitionerna i Statistiska Centralbyråns Arbetskraftsundersökningar (AKU) och redogör för ungdomar i åldern 15–24 år.

Under 2007 ökade antalet sysselsatta ungdomar samtidigt som arbetslösheten bland ungdomar minskade och färre ungdomar deltog i arbetsmarknadspolitiska program. Denna positiva utveckling fortsatte under det första halvåret av 2008 då sysselsättningsgraden bland ungdomar ökade mer än bland befolkningen som helhet.

Ungdomars situation på arbetsmarknaden försämrades till följd av den finansiella kris som uppstod i slutet av 2008. Arbetslösheten bland ungdomar ökade kraftigt under slutet av 2008 och i början av 2009. Enligt AKU uppgick under det andra kvartalet 2009 den relativa arbetslösheten bland ungdomar i åldern 15–24 år till 29,0 procent jämfört med 9,1 procent i åldersgruppen 15–74 år.

De ungdomar som har särskilt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden är de som saknar gymnasieutbildning eller som har en utbildning som inte efterfrågas av arbetsgivare. Även ungdomar med funktionsnedsättning och utrikes födda ungdomar kan ha det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Ungdomar i åldern 16–29 utgjorde under 4:e kvartalet 2008 15,3 procent av alla sysselsatta personer med funktionsnedsättning i åldern 16–64 år och ungdomar utgjorde 18,8 procent av alla personer med funktionsnedsättning i åldern 16–64 år.

Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2008, på uppdrag av regeringen, en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor och upplevelse av sin situation i ett antal utanförskapsområden med inriktning på utbildning och arbete (Fokus08 – En analys av ungas utanförskap). I rapporten har Ungdomsstyrelsen studerat fyra bostadsområden; Araby i Växjö, Hjällbo i Göteborg, Husby i Stockholm samt Rosengård i Malmö. Gemensamt för områdena är att de har en ung befolkning och att andelen ungdomar som varken arbetar eller studerar är betydligt större i dessa områden än i riket i övrigt. Inkomstnivån bland de boende är låg och en stor andel boende har varit beroende av försörjningsstöd. Ungdomsstyrelsen konstaterar dock att de flesta ungdomar trivs i sina bostadsområden och att de har svårt att identifiera sig med omvärldens bild av området där de bor.

Unga personer är mer positiva till att bli företagare än äldre och andelen ungdomar som vill bli företagare har ökat. I åldersgruppen 18–30 år kunde 74 procent tänka sig att bli företagare 2008 (Entreprenörskapsbarometern 2008, Nutek). En större andel unga män än unga kvinnor (81 procent respektive 67 procent) kan tänka sig att bli egna företagare. Skillnaden är mycket liten mellan ungdomar födda i Sverige och ungdomar födda utomlands. Andelen ungdomar som kan tänka sig att bli företagare är störst i Stockholm (81 procent). Därefter följer Jämtlands län och Hallands län med 78 procent. De ungdomar som fått en uppfattning om och uppmuntran till att bli företagare i skolan är mer positiva till företagande.

En betydligt större andel bland ungdomar har låg ekonomisk standard jämfört med övriga i befolkningen. Av ungdomar i åldern 20–29 år beräknas 23 procent under 2009 ha en disponibel inkomst under medianen för samtliga, medan motsvarande beräknas gälla för 14 procent bland samtliga personer. Under 2008 gällde att 12 procent av ungdomar i åldern 20–29 år hade låg ekonomisk standard jämfört med 9 procent av samtliga (Försäkringskassan, HEK, uppgifterna för 2009 är framskrivna med FASIT).

Det är vanligare att ungdomar får ekonomiskt bistånd jämfört med befolkningen i stort. Biståndsmottagare i åldern 16–24 år utgjorde 30 procent av det totala antalet biståndsmottagare 2007 medan denna åldersgrupp utgjorde 11 procent av landets befolkning. (Ekonomiskt bistånd årsstatistik år 2007, Statistik Socialtjänst 2007:8,

Socialstyrelsen). Under 2007 var det 7 procent av ungdomar i åldern 16–19 år och 9 procent av ungdomar i åldern 20–24 år som tagit emot ekonomiskt bistånd.

Ungdomar är en grupp som drabbas hårt av bostadsbristen. Närmare hälften av landets kommuner (139 stycken) uppgav 2009 att det rådde brist på bostäder som ungdomar efterfrågar (Boverkets Bostadsmarknadsenkät för 2009). År 2008 var det 142 kommuner som uppgav att de hade brist på bostäder för ungdomar. I november 2008 överlämnade Boverket ett kunskapsunderlag till regeringen om ungdomars behov av bostäder i storstadsregionerna under perioden 2008–2012 (Fi2008/6694). I rapporten framför Boverket att den förväntade ökningen av antalet ungdomar i åldern 20–24 fram till 2012 kommer att sätta ytterligare press på bostadsmarknaderna i storstadsregionerna samt i de större högskoleorterna. År 2007 var 43 procent av ungdomar i åldern 20–23 år kvarboende i föräldrahemmet i Stockholmregionen och 35 procent i Göteborgsregionen (Ungdomars boende, Boverket 2007). Kvarboendet är högre bland män än bland kvinnor.

Hälsa och utsatthet

Ungdomar har sedan slutet av 1980-talet haft en sämre hälsoutveckling än den övriga befolkningen, särskilt gäller detta den psykiska hälsan. I ULF-undersökningen från 2007 uppgav 33 procent av kvinnor i ålder 16–24 år att de hade lätta eller svåra besvär av ångslan, oro eller ångest. Bland män i denna åldersgrupp uppgav 12 procent att de hade sådana besvär.

Även ungdomars fysiska hälsa har försämrats under de senaste decennierna. Många ungdomar har dåliga kostvanor vilket kan leda till trötthet, vällevnadssjukdomar m.m. Andelen ungdomar med fetma eller övervikt ökade från slutet av 1980-talet och femton år framåt. Därefter verkar ökningen ha avstannat. Den Nationella folkhälsoenkäten, som Statens folkhälsoinstitut (FHI) genomför visar att under 2008 förekom övervikt bland 14 procent av kvinnor i åldern 16–24 år och bland 15 procent av männen i denna ålder. Under 2007 förekom övervikt bland 10 procent av de unga kvinnorna och 16 procent av de unga männen.

Ungdomsstyrelsen redovisade 2007 en tematisk analys om ungdomars hälsa Fokus07 – En

analys av ungas hälsa och utsatthet (Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:14). I analysen konstateras att den faktor som påverkar ungdomars hälsa mest är om man under den senaste tiden blivit utsatt för mobbning, hot, misshandel eller sexuellt våld och utnyttjande. Vidare har levnadsvanor, främst kost och motion, stora effekter på ungdomars hälsa. Även ungdomars självförtroende och självtillit påverkar hälsotillståndet i hög grad.

Utvecklingen av ungdomars ohälsa i arbetslivet har inte minskat som för befolkningen i sin helhet. Ohälsotalet är ett mått på de samlade ersatta dagarna för sjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning. Det genomsnittliga antalet dagar 2008 med sjukpenning, rehabiliteringspenning eller aktivitetsersättning har minskat bland samtliga från 38,3 dagar 2007 till 35,8 dagar 2008. Men bland ungdomar i åldern 16–19 år har det genomsnittliga antalet dagar ökat från 1,6 under 2007 till 1,7 under 2008. Bland ungdomar i åldern 20–24 år har ohälsotalet minskat från 10,8 till 10,7.

Ungdomsmottagningarna fyller en viktig funktion för ungdomar i deras behov av råd och stöd i frågor som rör reproduktiv hälsa och relationer. Ungdomsmottagningar finns inte i alla kommuner och det kan också finnas behov av att kunna ställa frågor anonymt för vissa ungdomar. Regeringen såg behov av kompletterande insatser för att stödja ungdomars hälsa och gav därför sommaren 2007 Socialstyrelsen i uppdrag att stödja utvecklandet av en virtuell ungdomsmottagning. Uppdraget ledde till att Sjukvårdsrådgivningen i november 2008 lanserade en ny nationell webbplats för unga om sex, hälsa och relationer benämnd UMO.se. Syftet med den nya tjänsten är att stärka unga kvinnors och unga mäns identitetsutveckling och förbättra deras hälsosituation genom lättillgänglig kunskap på områden som kan vara känsliga och svåra att ta upp i reguljära kontakter med hälso- och sjukvården. UMO.se har sedan starten i november 2008 haft över en miljon besök.

Regeringen har vidare prioriterat insatser inriktade på stöd till barn och ungdomar i en otrygg familjemiljö. Ur ett folkhälsoperspektiv tillhör dessa barn en riskgrupp för fysisk och psykisk ohälsa, utanförskap och i vissa fall eget missbruk. Utvecklingsmedel tillförs kommunerna och åtgärder har vidtagits i syfte att stödja och utveckla verksamheter som riktas till dessa barn och ungdomar. Skolan är vidare en viktig arena

för det alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksförebyggande arbetet. Det är viktigt att det finns ett väl fungerande stöd för ett brett, aktivt och evidensbaserat folkhälsoarbete i skolan. Regeringen har därför gett FHI i uppdrag att, i samråd med flera andra aktörer, aktivt sprida metoder som i grund- och gymnasieskolan kan förebygga och reducera elevers bruk av alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak.

Ungdomars alkoholkonsumtion förefaller ha ökat under andra halvan av 1990-talet men har sedan minskat under 2000-talet. Enligt Centralförbundets för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN:s) årliga undersökning bland elever i grundskolans årskurs 9 ökade andelen som anger att de inte dricker alkohol från runt 20 procent under 1990-talet till över 30 procent under de tre senaste åren. Totalt 63 procent av pojkarna och 66 procent av flickorna ansåg sig vara konsumenter av alkohol enligt 2008 års undersökning. I gymnasieundersökningen framkommer att unga män dricker betydligt mer än unga kvinnor. Könsskillnaderna är störst i åldern 20–25 år, då männens konsumtion är mer än dubbelt så stor som kvinnornas. Hos männen minskar sedan konsumtionen med stigande ålder medan kvinnornas konsumtion stabiliseras på den lägre nivån.

CAN:s undersökningar visar vidare att andelen som prövat narkotika ökade under 1990-talet och i början av 2000-talet bland såväl elever i årskurs 9 som mönstrande 18-åriga män. Som högst uppgick andelen som prövat narkotika till 10 procent av pojkarna och 9 procent av flickorna i årskurs 9. Därefter har denna andel minskat och 2008 svarade 7 procent av pojkarna och 5 procent av flickorna i årskurs 9 att de prövat narkotika. Motsvarande andel i gymnasieskolans andra år var 17 procent bland pojkarna och 15 procent bland flickorna.

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik för 2008 har antalet personer misstänkta för brott ökat i samtliga åldersgrupper, men mest i åldersgruppen 18–20 år, där antalet brottsmisstänkta ökade med 10 procent mellan 2007 och 2008. För brottsmisstänkta i åldersgruppen 15–20 år var stöldbrott det vanligaste brottet 2008 (36 procent). För åldersgruppen 21 år och äldre var trafikbrott det vanligaste brottet, (30 procent).

Enligt den nationella trygghetsundersökning (NTU) som årligen genomförs av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) utsätts ungdomar i större utsträckning än andra åldersgrupper för hot,

misshandel och personrån. I åldersgruppen 16–19 år uppgav 7,2 procent att de under 2007 blev hotade på ett sådant sätt att de blev rädda. I åldersgruppen 20–24 år uppgav 7,9 procent att de utsatts för hot. Män och kvinnor uppgav att de utsatts för hot i ungefär lika stor utsträckning. Ungdomar i åldersgrupperna 16–19 år och 20–24 år uppgav dubbelt så ofta (8,8 respektive 8,3 procent) att de blivit misshandlade som personer i åldersgruppen 25–34 år (4,0 procent). Den grupp som i högst grad uppgav att de utsatts för misshandel under år 2007 är unga män i åldern 16–24 år, av vilka 11,9 procent sade sig ha drabbats.

Inflytande och representation

Den tidigare nedåtgående trenden vad gäller valdeltagande vände i valet 2006. Bland förstagångsväljarna ökade valdeltagandet mer än för andra åldersgrupper enligt SCB:s valdeltagandeundersökning. I riksdagsvalet 2006 deltog 75,6 procent av förstagångsväljarna (18–22 år) jämfört med 70,3 procent av förstagångsväljarna vid valet 2002.

Ungdomar är i mindre grad aktiva i politiken än den övriga befolkningen. Under 2005 var 3,4 procent av ungdomarna i åldern 16–24 år medlemmar i politiska organisationer jämfört med 5,6 procent av samtliga i åldern 16–84 år (SCB:s ULF-undersökning 2006). Bland ungdomar är en högre andel män än kvinnor medlemmar i politiska partier. Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie från 2007 visar dock att 44 procent av de tillfrågade 16–29-åringarna kan tänka sig att bli medlemmar i ett politiskt parti.

I riksdagen var andelen invalda ledamöter mellan 18 och 24 år stabilt 0,5 procent efter 2002 och 2006 års val. Andelen invalda ledamöter i samma ålder i landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige har ökat något mellan 2002 och 2006 års val, från 1 procent till 1,3 procent i landstingsfullmäktige och från 2,1 procent till 2,5 procent i kommunfullmäktige.

I skolvalet 2006, som Ungdomsstyrelsen fick i uppdrag att genomföra, deltog totalt 405 000 elever i 1 400 skolor. Valdeltagandet 2006 var 87 procent vid de aktuella skolorna.

Ungdomar är underrepresenterade i statliga styrelser och kommittéer. Andelen ledamöter under 30 år i statens myndighetsstyrelser har uppgått till cirka 1 procent under en femårspe-

riod (2003–2007). Vidare uppgår andelen kommittéledamöter under 30 år till knappt 1 procent.

Bland ungdomar i åldern 16–25 år upplevde 2007 hälften att de hade små eller inga möjligheter att föra fram idéer till beslutsfattare i kommunen.

En av Ungdomsstyrelsens uppgifter är att stödja kommuner i deras ungdomspolitiska arbete. Ungdomsstyrelsen har redovisat att under 2008 hade 54 procent av kommunerna någon form av inflytandeforum för ungdomar, i syfte att ungdomar kan lämna synpunkter till tjänstemän, vara rådgivande i förhållande till de förtroendevalda samt driva egna frågor.

En levande demokrati bygger på att människor i ett samhälle har kunskap om och delar de värderingar som är grundläggande i samhället; demokrati och mänskliga rättigheter. Ett sätt att stärka människors relation till demokrati och mänskliga rättigheter är dialog. Regeringen tog därför under 2008 initiativ till en satsning på dialog för en förstärkt gemensam värdegrund. En särskilt viktig målgrupp för dessa dialoger är unga människor. En viktig aktör för att initiera dialoger är föreningslivet. Ungdomsstyrelsen har därför fått i uppdrag att förvalta www.dialogvärdegrund.nu, en webbaserad mötesplats som sprider information om erfarenheter och aktiviteter.

Kultur och fritid

Hösten 2006 redovisade Ungdomsstyrelsen en tematisk analys på området i rapporten Fokus06 – En analys av ungas kultur och fritid (Ungdomsstyrelsens skrifter 2006:4). Rapporten visade bl.a. att 25 procent av ungdomar i grundskolans årskurs 7–9 och 38 procent av ungdomar i gymnasieskolan ansåg att det finns ganska lite eller väldigt lite att göra på fritiden. Ungdomarna upplevde sig framförallt sakna mötesplatser, idrottsanläggningar och idrottsaktiviteter. Ungdomar i gymnasieskolan sade sig även sakna kulturaktiviteter. En slutsats i analysen är att kultur- och fritidsaktiviteter kan attrahera ungdomar när idéerna kommer ifrån och genomförs av ungdomar och professionella vuxna varit lyhörda och visat hur idéerna kan förverkligas.

Enligt en kartläggning som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gjorde 2006 fanns det omkring 1 500 fritidsgårdar, ungdomens hus och musikhus i Sverige 2006. Det är en liten ökning

jämfört med år 2000, men en minskning med omkring 10 procent sedan kartläggningen 1990. Antalet idrottshallar har dock ökat med nästan 350 anläggningar sedan 1990.

I Medierådets undersökning av barns och ungdomars medievanor Ungar och medier 2008 svarade 97 procent av ungdomar mellan 12 och 16 år att de använder Internet på sin fritid och 62 procent svarade att de gör det varje dag. Vidare uppgav 78 procent av ungdomarna att de ser på TV varje dag. Att träffa kompisar är dock viktigare än medier enligt undersökningen. Nästan alla, 96 procent, av ungdomarna i studien uppgav att de har en egen mobiltelefon.

Enligt Sveriges musik- och kulturskoleråd deltog 360 000 barn och ungdomar under 2007 i den musik- och kulturskoleverksamhet som erbjuds i 283 av landets 290 kommuner.

Under 2008 inledde regeringen satsningen Skapande skola. Satsningen syftar till att öka ungdomars tillgång till kultur och stärka en långsiktig samverkan mellan skolan och kulturlivet. Landets kommuner och skolor har visat ett stort intresse för stimulansbidraget som har sökts av 83 procent av kommunerna och en tredjedel av friskolorna. Ansökningarna omfattar alla konstuptryck samt insatser som i förlängningen även ska stärka elevers språkutveckling. Majoriteten av ansökningarna är inriktade på elevers egna skapande. I den handlingsplan som ska bifogas ansökan visar kommunerna hur de arbetar med kultur för att långsiktigt stärka kulturens roll i lärandet. Kravet på att eleverna ska vara delaktiga när planen tas fram har visat att större kommuner ofta saknat strategier för att ge ungdomar inflytande. Detta krav kan därför leda till att ett viktigt utvecklingsarbete inleds.

Ungdomar deltar i folkrörelser och föreningar i lägre grad än vuxna. Under åren 2004–2005 var 63,6 procent av ungdomarna i åldern 16–25 år medlemmar i någon förening jämfört med 88,4 procent bland personer i åldern 35–74 år.

Statens bidrag till ungdomars organisering i föreningslivet innebär att ungdomars egen organisering stimuleras, vilket ger ungdomar i hela landet möjlighet till en meningsfull fritid och deltagande i demokratiskt uppbyggd verksamhet.

För år 2008 fördelade Ungdomsstyrelsen statsbidrag i form av struktur-, utvecklings- eller etableringsbidrag till 65 ungdomsorganisationer jämfört med 59 ungdomsorganisationer år 2007. Det totala antalet medlemmar i åldern 7–25 år

som dessa organisationer redovisade inför bidragsåret 2008 var 465 705 medlemmar, varav 47 procent var flickor/unga kvinnor. Inför 2007 uppgick antalet redovisade medlemmar till 480 762 medlemmar och inför år 2006 till 576 944 medlemmar. Antalet medlemmar i åldrarna 7–15 år har minskat medan antalet medlemmar i åldrarna 16–25 år har ökat.

Ungdomsstyrelsen fördelade vidare under 2008 särskilt bidrag till 38 organisationer samt projektstöd till 36 organisationer.

Under 2008 fördelade Ungdomsstyrelsen 72 miljoner kronor som statsbidrag till ungdomsorganisationerna. Därtill fick Ungdomsstyrelsen under 2007 totalt 153,9 miljoner kronor av AB Svenska Spels överskott att fördela till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet under 2008.

Ungdomsstyrelsen fick 2006 i uppdrag att genomföra en satsning på förebyggande och främjande verksamhet för ungdomar i riskmiljöer. Syftet var att minska risken för ungdomar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap och att bidra till utvecklingen av drogfria mötesplatser för ungdomar. Uppdraget, som totalt omfattade 125 miljoner kronor, slutredovisades i november 2008. Ungdomsstyrelsen fördelade cirka 113 miljoner kronor i projektstöd till 229 projekt. Satsningen innebär att över 4 000 ungdomsarbetare har deltagit i fortbildningsinsatser samt att 60 fritidsgårdar har tagit fram system för uppföljning av verksamhetens betydelse för målgruppen. Genom stöd till mellankommunala samverkansprojekt har också sju regioner (106 kommuner) utvecklat verksamhet för samverkan kring ungdomsfrågor. Totalt har mer än hälften av landets kommuner berörts av satsningen, tillsammans med ett stort antal ideella föreningar.

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och även Sveriges största ungdomsrörelse. I 2007 års redovisning av det lokala aktivitetsstödet rapporterades cirka 33,5 miljoner deltagartillfällen för ungdomar i åldern 13–20 år, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2006. Bland ungdomar i åldern 15–19 år var det under 2008 41 procent som tränade och tävlade i idrott och i åldern 20–29 år uppgick motsvarande andel del 21 procent.

Internationellt samarbete

Under året har Sverige medverkat i EU-samarbetet på det ungdomspolitiska området inom EU:s rådsarbetsgrupp för ungdomsfrågor. Sverige har vidare deltagit i Europarådets styrkommitté för ungdomsfrågor, Nordiska barn- och ungdomskommittén inom Nordiska ministerrådet samt Östersjöstaternas råd och Barentsrådets arbetsgrupper för ungdomsfrågor. Sverige har även bidragit till finansieringen av Östersjöstaternas råd respektive Barentsrådets sekretariat för ungdomsfrågor med placering i Kiel respektive Murmansk.

Under 2008 har det ungdomspolitiska samarbetet sedan 2001 utvärderats i samtliga EU:s medlemsstater. I rådslutssatser från EU:s ungdomsministrar den 11 maj 2009 konstateras bl.a. att det har lagts en god grund för samarbete på ungdomsområdet, att utvecklingen av den nationella ungdomspolitiken i EU:s medlemsländer har stärkts och att ungdomar och ungdomspolitiken har blivit mer synliga. Vidare har samarbetet lett till bättre kunskaper om ungdomars livsvillkor, värderingar och attityder genom ett ökat informations- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstater och att en strukturerad dialog med ungdomar har tagit form. Medlemsstaterna är eniga om att den europeiska ungdomspakten har bidragit till genomförandet av målen i Lissabonstrategin, och förstärkt integreringen av ungdomsfrågor på andra politikområden. I november 2008 antog EU:s ministerråd en rådsrekommendation om mobilitet för unga volontärer i Europa.

Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) har beviljats 500 000 kronor under 2008 och 1 000 000 kronor under 2009 för ett projekt med syftet att stärka EU-kunskaperna och arbetet bland sina medlemsorganisationer inför det svenska ordförandeskapet 2009 samt att öka valdeltagandet bland unga i valet till Europaparlamentet den 7 juni 2009.

Under hösten 2008 deltog Sverige vid Europarådets ministerkonferens för ungdomsfrågor i Kiev, Ukraina. Syftet med konferensen var att samla representanter från alla medlemsländer för att enas kring en ny ungdomsstrategi, Agenda 2020. Strategin är inriktad på Europarådets kärnområden; att värna om mänskliga rättigheter, demokratisk mångfald och rättsstatens principer.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2008 har Sverige bedrivit ett aktivt arbete i Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK). NORDBUK har under året genomfört konferenser och seminarier för att öka barns och ungdomars kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati samt för att stödja utveckling och spridning av nya metoder för barns och ungdomars deltagande i olika demokratiska processer.

14.4.2 Analys och slutsatser

Nationell ungdomspolitik

Ungdomspolitiken har utvecklats under de senaste åren, vilket innebär att riktlinjerna från den förra ungdomspolitiska propositionen Makt att bestämma – rätt till välfärd (2004/05:2) behöver följas upp. Regeringen avser därför att för riksdagen redovisa en ungdomspolitisk strategi. Syftet med strategin är att redovisa den nuvarande inriktningen av ungdomspolitiken samt ett handlingsprogram med åtgärder inom ungdomspolitikens prioriterade områden.

Regeringen har för avsikt att uppdraga åt Ungdomsstyrelsen att under 2010 genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor inom ett eller flera huvudområden. Den närmare inriktningen på den tematiska analysen anges i den ungdomspolitiska strategin.

Utbildning och lärande

På skolans område har det genomsnittliga meritvärdet i grundskolan ökat och fler elever uppnår de uppsatta kunskapsmålen för årskurs 9. Samtidigt uppnår var femte elev inte dessa mål. Under 2008 minskade också andelen behöriga till gymnasieskolan något, vilket kan förklaras med att fler elever inte når betyget godkänt i matematik.

Ungdomsstyrelsen tematiska analys av ungdomars situation i ett antal utanförskapsområde har visat att det finns betydande skillnader i förutsättningar, skolresultat och arbetsmiljö mellan skolor i olika delar av landet (Fokus08 – En analys av ungas utanförskap, Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:09). Statens skolverk har studerat resursfördelningen till skolverksamheterna och konstaterade i sin rapport att kommunerna behöver stöd av forsknings- och utvärderingsre-

sultat så att de kan grunda sin fördelning på kunskap om vilka kompensatoriska insatser som kan ha betydelse (Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov?, Skolverket, Rapport 330, 2009).

Arbete och försörjning

De flesta ungdomar etablerar sig på arbetsmarknaden efter tillfälliga anställningar. De ungdomar som inte har fullgången gymnasieutbildning och som heller inte har arbetslivserfarenhet kan ha svårare att träda in och etablera sig på arbetsmarknaden.

Ungdomar har sämre ekonomisk standard och har haft en betydligt sämre ekonomisk utveckling under de 15 senaste åren jämfört med alla andra grupper i samhället.

Den ekonomiska krisen och den kraftiga konjunkturedgången ledde till en ökad arbetslöshet bland den arbetsföra befolkningen totalt och i synnerhet bland ungdomar.

Andelen fattiga bland unga vuxna (20–29 år) har nästan fördubblats under de senaste 15 åren. År 2006 hade drygt 12 procent av de unga vuxna, eller omkring 121 000 personer, inkomster som understeg gränsen för fattigdom, jämfört med 6,5 procent år 1991. Bland ungdomar i åldern 20–24 år var 22 procent fattiga 2006, vilket var dubbelt så många jämfört med i början av 1990-talet (Folkhälsa och sociala förhållanden – Lägesrapport 2007, Socialstyrelsen 2008).

Regeringen har sedan den tillträdde vidtagit en rad åtgärder för att underlätta för ungdomar att komma i arbete. Genom en halvering av socialavgifterna för ungdomar under 26 år har det blivit billigare att anställa en ungdom och förändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd har gjort det enklare att anställa för en viss tid. Dessa åtgärder kommer alla ungdomar till del.

Till följd av det försämrade arbetsmarknadsläget presenterade regeringen i januari 2009 ett åtgärdepaket med ytterligare satsningar inom bl.a. arbetsmarknadspolitik. Detta innebär att ungdomar under 2009–2011 kan ta del av en förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher tidigt i en arbetslöshetsperiod. Ungdomar mellan 20–25 år, som drabbats av arbetslöshet kan få stöd genom nystartsjobb. Nystartsjobb innebär att arbetsgivare som anställer ungdomar som varit arbetslösa under minst sex månader får ekonomisk kompensation motsva-

rande arbetsgivaravgiften. Den 3 december 2007 infördes jobbgarantin för ungdomar, vilken vänder sig till ungdomar som fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslösa och inskrivna vid Arbetsförmedlingen under en period om tre sammanhängande månader. Syftet med jobbgarantin är att erbjuda arbetslösa ungdomar aktiviteter så att de så snabbt som möjligt ska få arbete, alternativt påbörja eller återgå till en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. Fokus i jobbgarantin ligger på jobbsökaraktiviteter, eftersom forskning samt erfarenheter från andra länder visar att dessa aktiviteter är ett effektivt sätt att få ungdomar i arbete. Jobbsökaraktiviteterna kan därefter kombineras med arbetspraktik och utbildning.

Hälsa och utsatthet

Av den tematiska analys, Fokus07 – En analys av ungas hälsa och utsatthet, som Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2007 framgick att hela 40 procent av ungdomar angivit anger att de har ont i magen, huvudvärk eller problem med sömnen flera gånger i veckan. Unga kvinnor mår betydligt sämre än unga män och ungdomar som är homosexuella, bisexuella eller transpersoner mår betydligt sämre än andra ungdomar. En av de viktigaste orsakerna till att ungdomar mår dåligt är att de har utsatts för mobbning, hot misshandel eller sexuellt våld och utnyttjande.

Regeringen har tagit initiativ till en rad insatser som dels syftar till att förebygga psykisk ohälsa hos barn och ungdomar, dels ska erbjuda snabbare och anpassade åtgärder då barn och ungdomar drabbas av psykisk ohälsa. Regeringen har beslutat om en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd, som ska kunna erbjudas alla föräldrar under barnets hela uppväxt (0–17 år). Folkhälsoinstitutet har fått i uppdrag att under 2009 fördela 70 miljoner kronor i stimulationsbidrag till ett urval av kommuner för att ett föräldrastöd ska utvecklas i enlighet med strategin.

Regeringen anser att det är särskilt viktigt att så tidigt som möjligt identifiera och hantera psykisk ohälsa hos barn och ungdomar. Regeringen har därför ingått en överenskommelse med SKL för att ta fram ett antal modeller för samarbete inom första linjens vård och omsorg. Under 2009 har 14 modellområden valts ut och erfarenheterna från arbetet i modellområdena ska spri-

das. Satsningen omfattar 30,5 miljoner kronor årligen under 2009 och 2010.

Regeringen anser också att tillgängligheten till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin måste förbättras. Regeringen och SKL har därför ingått en överenskommelse om att fortsätta stödja landstingens arbete med att förbättra tillgängligheten och att nå målet om en förstärkt vårdgaranti inom barn- och ungdomspsykiatrin under 2011. Satsningen omfattar 214 miljoner kronor årligen 2009–2011.

I propositionen (2008/09:193) Vissa psykiatrirfrågor m.m. har regeringen lämnat flera lagförslag som syftar till att stärka patientens eller brukarens ställning. I propositionen föreslås barn få en starkare ställning genom att personal inom vården blir skyldiga att särskilt beakta det behov av information, råd och stöd som barn till föräldrar med bl.a. psykisk funktionsnedsättning har. I propositionen lämnar regeringen också förslag som syftar till att förtydliga det ansvar som kommuner och landsting har att samverka enligt hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen (2001:453). Landsting och kommuner föreslås bli skyldiga att ingå överenskommelser samt vid behov upprätta individuella planer om sitt samarbete när det gäller personer med behov av insatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Brottsförebyggande rådets statistik visar att brottsligheten bland ungdomar har ökat. Att arbeta brottsförebyggande är särskilt viktigt när det gäller unga människor. Åtgärder för att förhindra att unga fastnar i kriminalitet måste vara tydliga och vidtas på ett tidigt stadium. Den tidigare beskrivna satsningen på föräldrastöd antas kunna ha vissa brottsförebyggande effekter genom att föräldrar stärks i sitt föräldraskap vilket förbättrar relationen mellan föräldrar och barn. Därigenom förbättras barns möjligheter till god hälsa och ett gott liv.

Inflytande och representation

Ungdomars inflytande i samhället har utvecklats i såväl positiv som negativ riktning. Positivt är att ungdomars valdeltagande ökade i det senaste riksdagsvalet. Samtidigt står ungdomar utanför den demokratiska processen genom att unga kvinnor och män i mycket låg utsträckning är ledamöter i riksdag, kommunal- och landstingsfullmäktige. Ungdomars deltagande i förenings-

livet är även lägre än bland den vuxna befolkningen och har minskat under de senaste åren.

En stor del av de beslut som rör ungdomars livssituation fattas på lokal nivå. Ett sätt att involvera ungdomar i kommunerna är att skapa inflytandeforum och upprätta handlingsplaner för ungdomars inflytande. Ungdomsstyrelsen redovisade i april 2009 ett uppdrag från regeringen om att främja lokalt ungdomsinflytande genom att kartlägga och sprida goda exempel på detta (Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande (IJ2009/898/UF). Redovisningen visar att många kommuner prioriterar ungdomsgruppen i arbetet med att främja inflytande. Metoderna för att främja ungdomars inflytande och delaktighet har förnyats och utvecklats genom informations- och kommunikationsteknologin. Det är dock få kommuner som har ett könsperspektiv på ungdomars inflytande och det finns inte många exempel på verksamheter som söker inkludera de ungdomar som vanligtvis inte deltar i den demokratiska processen.

Regeringen verkar för att förbättra för människor i landsbygder att göra sin röst hörd och ta till vara deras erfarenheter i arbetet med att stärka landsbygdernas förutsättningar. En strategisk fråga i sammanhanget är hur ungdomars engagemang, intressen och kunskaper kan tas till vara.

Kultur och fritid

Det är angeläget att stimulera ungdomars deltagande i föreningslivet. Statens stöd till ungdomsorganisationen tillsammans med de medel som tillförs genom överskottet från AB Svenska Spel ger ungdomsorganisationerna möjligheter att växa och att utveckla sina verksamheter på såväl central som lokal nivå.

I april 2009 lämnade Utredningen om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. sitt slutbetänkande Fritid på egna villkor (SOU 2009:29). Betänkandet har remissbehandlats under sommaren 2009 och därefter kommer förslagen i betänkandet att beredas vidare inom Regeringskansliet. Avsikten är bl.a. att bidragssystemet ska utvecklas så att det blir mer förutsebart och likvärdigt för ungdomsorganisationerna.

I maj 2009 beslutade riksdagen om propositionen Statens Stöd till idrotten (2008/09:126,

bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2009/09:243) vilket innebär att målet för statens stöd till idrotten utvidgas. Målet innefattar fr.o.m. 2010 att statsbidrag ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv och att stöd även kan lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövarers internationella konkurrenskraft. Förändringen innebär att stödet i högre grad ska inriktas på sådan barn- och ungdomsverksamhet som bygger på allas möjlighet att delta utifrån sina egna förutsättningar.

Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet på det ungdomspolitiska området är omfattande och sker inom ramen för EU, Europarådet, Nordiska ministerrådet, Östersjöstaternas råd och Barentsrådet.

EU-samarbetet på det ungdomspolitiska området har under 2009 fokuserat på den utvärdering av hela det ungdomspolitiska samarbetet i EU sedan 2001, som skett i samtliga EU:s medlemsstater under 2008. Utvärderingarna tillsammans med konsultationer med unga, ungdomsorganisationer och personer som på olika sätt arbetar med unga ligger till grund för det meddelande från EU-kommissionen, En EU-strategi för ungdomar – Satsa på ungdomars egna möjligheter, en förnyad öppen samordning för ungdomsfrågor, KOM (2009) 200 slutlig, som presenterades i april 2009. I meddelandet föreslår kommissionen mål, prioriteringar och metoder för ett nytt ramverk för det ungdomspolitiska samarbetet från 2010. Beslut om ett nytt ramverk ska fattas under Sveriges ordförandeskap i EU under hösten 2009.

Inom EU-samarbetet har expertkonferensen Promoting a creative generation in the new cultural and media landscape genomförts i Göteborg den 29–30 juli. Mötet syftade till att öka kunskapen om hur man på politisk nivå och genom utbyte av goda exempel kan stärka barns och ungas rätt till kultur och öka kännedomen om ungdomars medievanor.

Under 2009 initierade EU-kommissionen samtal med medlemsländerna om entreprenörskap inom utbildningsområdet. Sverige var tillsammans med kommissionen värd för ett av mötena. Samtalen syftar till att utbyta information och erfarenheter om bl.a. implementeringen av nationella entreprenörskapsstrategier.

Ungdomsstyrelsen är nationellt kontor för EU-programmet Ung och aktiv i Europa och ansvarar också för informationsnätverket Eurodesk. EU-programmet har gett ett stort antal ungdomar möjlighet att delta i internationella samarbetsprojekt, vilket stärkt deras interkulturella förståelse och delaktighet i samhället. Under 2008 deltog totalt 2 777 ungdomar i åldern 13–30 år i olika aktiviteter inom ramen för EU-programmet.

Ungdomsstyrelsen har fått vidgade uppgifter på det internationella området. I regleringsbrevet för budgetåret 2009 avseende Ungdomsstyrelsen gavs myndigheten i uppdrag att vara Sveriges representant vid förhandlingar och möten inom arbetsgrupperna för ungdomsfrågor i Barentsrådet och Östersjöstaternas råd.

Inom Barentsrådet genomförs en ministerkonferens på ungdomsområdet i september 2009. Huvudsakliga teman för diskussionerna vid konferensen är interkulturell förståelse bland unga, regionens utveckling ur ett ungdomspolitiskt perspektiv och ungas aktiva deltagande. Sverige tar över ordförandeskapet i arbetsgruppen för ungdomspolitiska frågor inom Barentsrådet i oktober 2009 och innehar därefter ordförandeskapsposten under två år.

14.5 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i sin revisionsberättelse för Ungdomsstyrelsen avseende räkenskapsåret 2008.

Riksrevisionen har under 2008 och 2009 som ett led i den årliga revisionen av Ungdomsstyrelsen granskat den interna styrningen och kontrollen avseende bidragrutinen inom integrations-, jämställdhets, folkrörelse- och minoritetsfrågor. Riksrevisionen noterade vissa brister vad gäller den interna styrningen av denna bidragshantering. Riksrevisionen rekommenderade Ungdomsstyrelsen att se över och tydliggöra hur bidragsbesluten kontrolleras, dokumenteras och följs upp. Ett utvecklingsarbete pågår på Ungdomsstyrelsen, inom vilket Riksrevisionens rekommendationer beaktas.

14.6 Politikens inriktning

Regeringen har för avsikt att redovisa en ungdomspolitisk strategi för riksdagen. Utgångspunkten är att målen för regeringens politik på ungdomsområdet även fortsättningsvis ska vara att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande. För att uppnå dessa mål är det viktigt att det finns ett ungdomsperspektiv i politik och verksamheter som har betydelse för ungdomars levnadsvillkor. Regeringen angav i den ungdomspolitiska propositionen Makt att bestämma - rätt till välfärd (prop. 2004/05:2, bet. 2004/05:KrU2, rskr. 2004/05:94) fyra perspektiv som bör utgöra utgångspunkter för utformningen av alla offentliga verksamheter för ungdomar. Dessa är resursperspektivet, rättighetsperspektivet, självständighetsperspektivet samt mångfaldsperspektivet. Dessa utvecklas och förtydligas i den ungdomspolitiska strategin.

Det är vidare nödvändigt med en sektorsövergripande ungdomspolitik som dels kan samordna politik och insatser inom olika områden, dels samlat följa upp och analysera ungdomars levnadsvillkor.

I den ungdomspolitiska strategin kommer även ett antal strategiska utmaningar inom ramen för de fem huvudområdena att beskrivas som identifierats som centrala för att uppnå målen för ungdomspolitiken.

En av de mest prioriterade frågorna som regeringen arbetar med är att bryta utanförskapet i samhället och särskilt angeläget är att barn och ungdomar inte ska växa upp i utanförskap. Arbetet som syftar till att bryta barns och ungdomars utanförskap ställer krav på kunskaper om ungdomars situation och om hur insatser kan utformas i syfte att stärka ungdomars levnadsvillkor. Regeringen gav därför Ungdomsstyrelsen hösten 2007 i uppdrag att närmare analysera ungdomars situation i ett antal utanförskapsområden, vilka skulle väljas ut bland de stadsdelar, som omfattas av statens erbjudande till kommuner att teckna lokala utvecklingsavtal. Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2008 ungdomars situation med avseende på utbildning och arbete i ett antal områden bland de stadsdelar som omfattas av statens erbjudande till kommuner att teckna lokala utvecklingsavtal. Ungdomsstyrelsen fick som en uppföljning av denna analys i uppdrag att under 2009 lyfta fram goda exempel från ett urval av EU-länderna när

det gäller insatser och arbetssätt som främjar ungdomars levnadsvillkor.

Att ungdomar får eller skapar arbete utgör de viktigaste förutsättningarna när det gäller att motverka såväl nutida som framtida utanförskap. Regeringen har arbetat konsekvent för att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden, antingen genom anställning eller eget företagande.

En halvering av de sociala avgifterna för ungdomar under 26 år har gjort det billigare att anställa en ungdom och förändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd har gjort det enklare att anställa för en viss tid. Arbetslösa ungdomar i åldern 20–25 år kan få nystartsjobb efter sex månaders arbetslöshet. Ungdomar i åldern 16–24 år, som varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen som arbetslösa i tre månader, får stöd genom jobbgarantin för ungdomar. Under perioden 2009–2011 kan ungdomar också ta del av en förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher tidigt i en arbetslöshetsperiod. Regeringen följer noga utvecklingen av ungdomars situation på arbetsmarknaden. För en mer detaljerad beskrivning av utvecklingen på arbetsmarknadsområdet hänvisas till den del i denna proposition som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

För att främja entreprenörskap bland ungdomar presenterade regeringen i maj 2009 en strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet. Strategin ska ligga till grund för det fortsatta arbetet och syftar till att entreprenörskap ska genomsyra hela utbildningssystemet. Regeringen avser att löpande följa strategins genomförande.

En av de viktigaste förutsättningarna för att ungdomar ska få arbete är att de har fullföljd utbildning på minst gymnasienivå. Nästan alla ungdomar påbörjar en gymnasieutbildning. Det är dock en relativt stor andel av eleverna som inte fullföljer den. Var fjärde nybörjarelev i gymnasiet hösten 2004 hade inte slutfört gymnasiet fyra år senare. Denna grupp ungdomar tillsammans med de ungdomar som aldrig påbörjat en gymnasieutbildning har sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har bl.a. givit Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genom en studie med fokus på kommuner med lokala utvecklingsavtal belysa metoder för hur kommuner, i samverkan med andra aktörer, kan stödja ungdomar mellan 16 och 25 år som varken arbetar eller studerar att komma in på arbets-

marknaden eller påbörja vidare studier (IJ 2009/1243/IU).

Regeringen anser därför att det är viktigt att skolans kvalitet förstärks så att fler elever kan fullfölja en gymnasieutbildning. Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att skärpa kunskapskraven i skolan parallellt med att elevernas möjligheter att få en bra utbildning förbättras genom bl.a. höjda krav på lärarnas kompetens. Den nya gymnasieskola som regeringen föreslagit i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199) innebär stärkt kvalitet på yrkesprogrammen genom mer tid för yrkesämnen och även möjlighet till lärlingsutbildning samtidigt som de som går på yrkesprogram ska ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning. Regeringens intention är att den nya gymnasieskolan ska införas fr.o.m. höstterminen 2011. För en utförligare beskrivning av utbildningens område hänvisas till den del i denna proposition som behandlar utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Regeringen har genom den nya diskrimineringslagen (2008:567) samt genom inrättandet av en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, skapat förutsättningar för att diskrimineringen i samhället ska bekämpas mer effektivt. Arbetet med att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund prioriteras. En fråga som övervägs är inom vilka områden det bör införas ett skydd mot diskriminering p.g.a. ålder.

Regeringen prioriterar åtgärder som syftar till att främja trygga levnadsvillkor. Inom detta område är det angeläget att bekämpa mäns våld mot kvinnor, vari ingår åtgärder i syfte att bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Regeringen bedriver en rad olika insatser i syfte att förebygga mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har bl.a. gett Ungdomsstyrelsen ett antal olika uppdrag med syftet att förebygga dels mäns våld mot flickor och unga kvinnor, dels hedersrelaterat våld. Ungdomsstyrelsen redovisade våren 2009 uppdragen som gällt insatser för att utveckla tjejjourernas medarbetare och verksamhet. Ungdomsstyrelsens slutsats är att en av de största vinsterna med uppdragen är att de i hög grad bidragit till att tjejjourerna har utvecklat en nationell samverkan.

Under 2008 fick Ungdomsstyrelsen, som en del i regeringens arbete för att öka kunskapen kring hedersrelaterat våld och förtryck, i upp-

drag att kartlägga förekomsten av arrangerade äktenskap mot en parts vilja i Sverige. Ungdomsstyrelsens studie visar att cirka fem procent av ungdomar mellan 16 och 25 år i Sverige (70 000 ungdomar) upplever att de har ett begränsat eller villkorat val i förhållande till äktenskap och val av partner. Regeringen följer utvecklingen inom denna fråga och överväger eventuella åtgärder på området.

Att främja ungdomars inflytande i samhället är ett viktigt led i att motverka utanförskap bland ungdomar. Det statliga stödet till ungdomsorganisationerna tillsammans med de medel som har fördelats av AB Svenska Spels överskott har bidragit till att öka ungdomars möjligheter till ett aktivt föreningsliv.

Genom riksdagens beslut om propositionen Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU:8, rskr. 2008/09:243) kommer det överskott från AB Svenska Spel som fördelas till idrottsrörelsens och ungdomsorganisationernas lokala verksamheter att ersättas av stabila och förutsägbara anslag. Detta innebär att såväl idrottsrörelsens som ungdomsorganisationernas lokala verksamheter kommer att få bättre möjligheter att planera och utveckla verksamheten vilket stärker ungdomars möjligheter till inflytande. Genom denna förändring upphör det vinstdelningssystem som baseras på AB Svenska Spels samlade överskott och som infördes 2004.

I slutbetänkandet Fritid på egna villkor (SOU 2009:29) föreslås en ny förordning för statsbidraget till ungdomsorganisationer i syfte att reglerna för statsbidraget ska bli tydligare och att de ska utgöra ett uttalat stöd för vad Ungdomsstyrelsens bedömningar ska grundas i. Det föreslås även att regler för fördelningen av bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamheter ska inordnas i den nya förordningen, vilket ytterligare kan stärka ungdomsorganisationernas planeringsförutsättningar. Efter remissbehandlingen under sommaren 2009 bereds betänkandet vidare inom Regeringskansliet.

Regeringen ser det som angeläget att ungdomars inflytande även kan stärkas på lokal nivå. Ungdomsstyrelsen redovisade våren 2009 ett uppdrag med syftet att främja lokalt ungdomsinflytande. Ungdomsstyrelsen konstaterar i rapporten Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande att det är få kommuner som låter ungdomarna utöva inflytande genom traditionella vägar. I stället är det många kommuner som etablerar alternativa och paral-

lleva till nya strukturer för ungdomars inflytande. Det finns anledning att överväga nya insatser i syfte att utveckla ungdomars lokala inflytande. Även skolan har en viktig roll i utveckling av kunskaper om demokrati.

Under EU-ordförandeskapet planeras ett arbete som får stor betydelse för det framtida samarbetet på ungdomsområdet. Avsikten är att ett nytt ramverk ska beslutas under hösten 2009. EU-kommissionen har under våren presenterat förslag på mål, prioriteringar och metoder för ett nytt ramverk som ska gälla för det ungdomspolitiska samarbetet från och med 2010.

14.7 Budgetförslag

14.7.1 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 14.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	23 219	696	
2009	Anslag	29 066 ¹	28 593
2010	Förslag	26 703	
2011	Beräknat	27 099 ²	
2012	Beräknat	27 669 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 26 531 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 26 558 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Ungdomsstyrelsens förvaltningskostnader.

Ungdomsstyrelsen är den centrala myndigheten för politiken på ungdomsområdet och har uppgiften att verka för att målen för detta område uppnås. Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. den 1 juli 2007 fått till uppgift att hantera bidrag som fördelas till organisationer som främjar integration och för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering och rasism. Ungdomsstyrelsen ansvarar även för att hantera bidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt bidrag till organisationer som företräder de nationella minoriteterna. Vidare hanterar myndigheten bidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt.

Regeringens överväganden

Tabell 14.3 Härledning av anslagsnivån 2010-2012 för 12:1 Ungdomsstyrelsen

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	29 066	29 066	29 066
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	972	1 616	2 229
Beslut	-1 343	-1 400	-1 400
Överföring till/från andra anslag	-1 992	-2 183	-2 226
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	26 703	27 099	27 669

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Ungdomsstyrelsen får årligen i uppdrag att genomföra en tematisk analys inom ett eller flera av ungdomspolitikens huvudområden i syfte att fördjupa kunskapen av ungdomars levnadsvillkor. Regeringen har årligen genom regeringsbeslut tillfört Ungdomsstyrelsen ca 350 000 kronor för analysens genomförande. Ungdomsstyrelsen har vidare sedan 2008 i uppdrag att vara nationell koordinator för informationstjänsten Eurodesk, för vilket myndigheten årligen tillförts 360 000 kronor genom regeringsbeslut. Eftersom dessa båda uppgifter utförs inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet och har kontinuerlig karaktär anser regeringen att 710 000 kronor för uppgifternas genomförande bör föras från sakanslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* till förvaltningsanslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen*.

Vidare förs från anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* 1 300 000 kronor till anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*. Dessa medel används under 2010 och 2011 för uppföljning av regeringens dialog med den ideella sektorn och bör tillföras detta nya anslag som förs upp på statsbudgeten 2010.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag för Ungdomsstyrelsen om 26 703 000 kronor för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 27 099 000 kronor och för 2012 till 27 669 000 kronor.

14.7.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 14.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	90 761	Anslags- sparande	477
2009	Anslag	87 355 ¹	Utgifts- prognos	85 148
2010	Förslag	101 360		
2011	Beräknat	250 440		
2012	Beräknat	250 440		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 14.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 12.2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	87 355	87 355	87 355
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	14 715	163 795	163 795
Överföring till/från andra anslag	-710	-710	-710
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	101 360	250 440	250 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Riksdagen beslutade våren 2009 om propositionen Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2009/09:243), vilket innebär att det bidrag till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet, som beräknas som en andel av det totala överskottet från AB Svenska Spel, upphör och ersätts av ett stabilt och förutsägbart bidrag inom ramen för ett förhöjt statsanslag. Överskottet från AB Svenska Spel har i hög grad varierat under senare år och det bidrag som tillfaller ungdomsorganisationernas lokala verksamheter har därför varit svårt att förutse vilket inneburit svårigheter för ungdomsorganisationerna att planera sin barn- och ungdomsverksamhet. Genom att detta bidrag i

stället ingår i anslag på statsbudgeten skapas ökad tydlighet och öppenhet i fråga om statsutgifternas omfattning och inriktning. Regeringen anser att anslaget ska beräknas enligt denna modell från och med 2011. Anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* beräknas därför öka med 165 000 000 kronor fr.o.m. 2011. De medel som Ungdomsstyrelsen under 2009 har tillförts av AB Svenska Spels överskott från 2008 kommer att fördelas till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamheter under 2010.

Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, i vilken föreslås att det fr.o.m. 2010 genomförs ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället (se avsnitt 15.4.3.) För att bidra till finansieringen av forskningsprogrammet föreslås att anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* minskas med 385 000 kronor för att tillföras anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*.

Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 15 100 000 kronor 2010 för genomförandet av 22nd Scout Jamboree i Sverige 2011.

Regeringen föreslår även att det från anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* förs över 710 000 kronor till anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* för Ungdomsstyrelsens utförande av årligen återkommande uppgifter (se avsnitt 14.7.1 om anslag 12:1 *Ungdomsstyrelsen*.)

Genom att anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* kommer att utökas fr.o.m. 2011 genom införlivandet av bidraget till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet, beräknas att anslaget minskas med ytterligare 820 000 kronor fr.o.m. 2011 för att tillföras anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för finansiering av forskningsprogrammet om det civila samhället.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 101 360 000 kronor för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 250 440 000 kronor och för 2012 till 250 440 000 kronor.

15 Folkrörelsepolitik

15.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar sektorsövergripande frågor som rör människors möjligheter att organisera sig i folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar samt villkoren och förutsättningarna för dessa sammanslutningar. Dessutom ingår regeringens och dess förvaltningsmyndigheters samlade dialog och samverkan med föreningslivet samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och den ideella sektorn.

Regeringen avser att senare i höst överlämna en proposition till riksdagen om politiken för

den ideella sektorn i vilken ingår riktlinjerna för genomförandet av ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället. Mot denna bakgrund förs anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* upp på statsbudgeten.

Idrottsfrågorna utgör en specifik del av folkrörelsepolitiken. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och bidrar samtidigt till en förbättrad folkhälsa.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare stöd till allmänna samlingslokaler, kvinnors organisering, friluftorganisationer samt riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Folkrörelsepolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
<i>Folkrörelsepolitik</i>						
13:1 Stöd till idrotten	446	446	435	1 205	1 205	1 205
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	32	32	35	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	31	28	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	25	25	25	25	25	25
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn		0		23	24	23
Summa Folkrörelsepolitik	549	546	538	1 328	1 329	1 328

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

15.3 Mål

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:91). Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

Folkrörelsepolitiken kan delas in i fyra huvudområden:

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och ideella föreningar,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och ideella föreningar,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet, samt
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och dess verksamhet.

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till idrott genom beslutet om propositionen Statens stöd till idrotten (2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2009/09:243). Nu gällande mål och syften med bidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Statsbidraget för barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv och stöd kan även lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

15.4 Folkrörelsepolitik

15.4.1 Resultatredovisning

Folkrörelsepolitiken och dess framtida inriktning har setts över av utredningen om den statliga folkrörelsepolitiken i framtiden. Genom tilläggsdirektiv fick utredaren i uppdrag att även utreda effekterna av villkorade statsbidrag inom folkrörelsepolitiken och undersöka om det är möjligt att öka andelen villkorlösa statsbidrag, minska antalet villkor för statsbidragen eller

revidera de villkor som ställs (dir. 2007:7). Uppdraget redovisades i september 2007 i betänkandet Rörelser i tiden (SOU 2007:66). Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Avsikten är att en proposition om mål och inriktning för den framtida politiken för den ideella sektorn ska lämnas till riksdagen under hösten 2009.

15.4.1.1 Resultat

Uppföljning av målet

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) var cirka 90 procent (6,2 miljoner) av den vuxna befolkningen i åldrarna 16–84 år medlemmar i någon förening år 2000. Bland männen var 92 procent medlemmar, och bland kvinnorna var denna andel 89 procent. De flesta av de personer som var med i någon förening (4,2 miljoner) var medlemmar i en fackförening. Även om det saknas aktuell statistik över föreningsmedlemskap, finns det skäl att anta att den andel av befolkningen som är medlem i någon förening har minskat sedan dess. Det är bl.a. klarlagt att de fackliga organisationerna och de politiska partierna har tappat många medlemmar under 2000-talet. Ny statistik på området tas fram av SCB under 2009.

Det ideella engagemanget kommer i stället till uttryck i friare och mer tillfälliga relationer i föreningar, rörelser och nätverk. 53 procent av männen och 49 procent av kvinnorna gör frivilliga insatser, dvs. insatser som utförs på frivillig grund, oavlönat eller mot ett symboliskt arvode, och på fritiden. I genomsnitt satsar de aktiva 3,5 timmar i veckan på sådana insatser och de allra flesta insatserna görs inom idrottsrörelsen. I slutet på 1990-talet låg motsvarande insats på 3 timmar (enligt en undersökning som genomförts av Ersta Sköndal högskola, 2005). I detta avseende kan det alltså sägas att det ideella engagemanget har ökat. Personer som är födda utanför Sverige gör i något lägre grad insatser än de svenskfödda. Personer i åldrarna 30–45 år är både de mest aktiva och verkar ha mest inflytande över organisationerna medan yngre och äldre åldersgrupper är mindre aktiva. Bland dem som gör frivilliga insatser uppgår andelen som är medlemmar i den organisation de aktiverar sig

till cirka 70 procent vilket är en internationellt sett hög siffra.

En annan studie som genomförts av Ersta Sköndal högskola (2007) visar att det finns tydliga samband mellan bl.a. låg inkomst och låg utbildningsnivå å ena sidan och en låg grad av engagemang i föreningslivet å den andra. Skillnader mellan graden av engagemang i föreningslivet tycks framför allt hänga samman med socioekonomiska faktorer. Studien visar också att de som är aktiva i föreningslivet har bättre självskattad hälsa, deltar i högre grad i riksdagsval och känner en högre grad av tillit till andra människor än de som inte är engagerade i föreningslivet.

Föreningslivet har också varit en särskilt viktig aktör i regeringens arbete med dialog för en förstärkt gemensam värdegrund som påbörjades under 2008. Med detta arbete har regeringen för avsikt att stärka människors relation till frågor om demokrati och mänskliga rättigheter.

Dialog och överenskommelse med idéburna organisationer

Regeringen har tagit initiativ till dialog med idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i syfte att bl.a. stödja framväxten av nya utförare på viktiga samhällsområden. Regeringens intention var att inleda dialogen med den ideella sektorn inom det sociala området för att därefter behandla andra områden. Avsikten är att dialogen ska leda fram till överenskommelser, i vilka de olika parternas åtaganden preciseras. Dialogen och överenskommelserna ska successivt följas upp och ge underlag för fortsatta initiativ och utveckling.

Dialog inom det sociala området

Regeringen beslutade i september 2007 att starta en dialog med den ideella sektorn inom det sociala området som skulle kunna ligga till grund för en överenskommelse om hur relationerna mellan staten och den ideella sektorn kan utvecklas. I beslutet angavs att en eventuell överenskommelse skulle tydliggöra de ideella aktörernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dem att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer inom området. Ett viktigt syfte var att stödja framväxten av en större mångfald av utförare och leverantörer inom t.ex. hälso- och sjukvården och omsorgen. Ytterligare en central

fråga var hur organisationerna, parallellt med att vara producenter och aktörer på en marknad, också fortsatt skulle kunna fungera som röstbärare och opinionsbildare, inte minst för människor som befinner sig i utanförskap.

Inom ramen för dialogen om det sociala området genomfördes möten med sammanlagt ett 90-tal idéburna organisationer samt med SKL under perioden november 2007 t.o.m. mars 2008. Som ett resultat av dialogen presenterades i mars 2008 ett förslag till överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och SKL. Efter att synpunkter på förslaget inhämtats beslutade regeringen i oktober 2008 att underteckna överenskommelsen. SKL och ett stort antal organisationer har därefter beslutat att ansluta sig till denna överenskommelse.

I överenskommelsen framhåller de tre parterna gemensamt att de idéburna organisationerna utgör både en förutsättning och ett uttryck för varje öppet och demokratiskt samhälle. Möjligheterna att driva idéburen verksamhet inom vård och omsorg bör utvecklas och de idéburna organisationernas roll som röstbärare och opinionsbildare bör uppmuntras. I överenskommelsen ingår även principer som ska ligga till grund för relationerna och tydliggöra rollerna parterna emellan. De sex principerna handlar om självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald.

Överenskommelsen innehåller vidare ett antal åtaganden som varje part ska följa och genomföra. För att följa upp arbetet har en partsgemensam arbetsgrupp bildats. En organisation har valts för att under det första året administrera uppföljningen, som består av årliga konferenser, uppföljningsrapporter och tematiska studier.

Dialogen och överenskommelsen inom det sociala området har i juni 2009 redovisats i en skrivelse till riksdagen (skr. 2008/09:207).

Dialog inom integrationsområdet

I januari 2009 beslutade regeringen att bjuda in idéburna organisationer som verkar inom integrationsområdet till en dialog om hur relationerna mellan regeringen och de idéburna organisationerna kan utvecklas vidare. Fokus för denna dialog ligger på frågor om nyanländas etablering. Arbetet bedrivs av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet, som bl.a. tar fram ett förslag till en åtgärds- och tidsplan.

Dialogen syftar till att tydliggöra relationerna mellan staten och den ideella sektorn i arbetet för nyanländas etablering och förbättrad integration i övrigt, att utveckla fler former och metoder för de idéburna organisationernas medverkan i introduktionsinsatser samt andra insatser som syftar till att stödja en snabbare etablering bland nyanlända i Sverige. Dialogen kan komma att ligga till grund för en överenskommelse. Ett åttiotal organisationer som arbetar med nyanlända eller gör andra insatser för att skapa bättre förutsättningar för en eventuell framtida etablering i Sverige har deltagit i dialogen.

Även SKL har deltagit i processen och särskilda dialogmöten har genomförts med kommunala företrädare. Berörda myndigheter, såsom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen, har inbjudits till integrationsdialogen. Arbetet fortsätter under hösten 2009 och våren 2010.

Kunskapsutveckling

Det är viktigt för den sektorsövergripande folk rörelsepolitiken att det finns en samlad bild av människors villkor och förutsättningar för engagemang i ideella organisationer. Ersta Sköndal högskola har 1992, 1998 och 2004 undersökt befolkningens ideella och informella insatser, dvs. sådant arbete som utförs på frivillig grund, oavlönat och på fritiden. Studierna visar att det ideella engagemanget under perioden 1992–2004 var fortsatt högt, trots att andra undersökningar visar att den andel av befolkningen som deltar i ideella organisationer genom medlemskap sjunker. I december 2008 fick Ersta Sköndal högskola i uppgift att genomföra en uppföljning av de tidigare studierna, som ska omfatta frivilligt arbete, informella hjälpinsatser och aktivitet i nätverk. Utifrån en jämförelse med de tidigare studierna ska förändringar studeras och analyseras. Studien ska även ta upp nya former för organisering inom den ideella sektorn, framför allt ungdomars engagemang och aktiviteter. Tidigare studier tyder på att det framför allt är de som är väletablerade i samhällslivet som deltar i ideell sektor medan de som befinner sig i utanförskap även står utanför det ideella engagemanget. Resultatet av den nya studien ska redovisas under hösten 2009.

Under 2009 genomför SCB en medborgarundersökning, vilken gör det möjligt att följa

utvecklingen av befolkningens medlemskap i ideella organisationer.

Internationellt arbete

Under det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté 2008 genomfördes ett rundabordsamtal om de ideella organisationernas deltagande i samhällets beslutsprocesser. Mötet arrangerades av organisationen Forum för frivilligt socialt arbete och var ett led i arbetet med en kod för de ideella organisationernas deltagande i samhällets beslutsprocesser. En uppmaning att utarbeta en sådan kod uttalades i rekommendationerna från Europarådets demokratiforum, Forum for the Future of Democracy, i Sigtuna 2007.

Det internationella organet Financial Action Task Force (FATF) utvärderade 2006 hur Sverige uppfyller FATF:s rekommendationer, bl.a. avseende risken att ideella organisationer missbrukas för finansiering av terrorism. Under 2009 har Sverige redovisat ett svar på denna utvärdering. Svaret vad gäller FATF:s rekommendation om den ideella sektorn byggde bl.a. på en kartläggning av svenska lagar och regler på området som slutfördes under sommaren 2008.

Stöd genom svenska civilsamhällesorganisationers utvecklingssamarbete inom biståndsområdet sker genom Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Bidragsgivning

Staten och kommunerna ger ekonomiskt stöd till ideella organisationer i form av olika typer av bidrag. De statliga bidragen fördelas i huvudsak inom respektive sektor. Inom ramen för den generella folk rörelsepolitiken följs hur villkoren för statligt stöd till den ideella sektorn utvecklas på ett övergripande plan. Vidare omfattar folk rörelsepolitiken bidragen inom några särskilda områden, nämligen bidrag till kvinnoorganisationer, bidrag till allmänna samlingslokaler, stöd till idrotten och stöd till friluftorganisationer.

Ungdomsstyrelsen fick i februari 2008 i uppdrag att ansvara för hanteringen av statsbidraget för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Under 2008 fördelade Ungdomsstyrelsen totalt cirka 26,8 miljoner kronor för kvinnors organisering. Av dessa avsåg 12,3 miljoner kro-

nor organisationsbidrag, 1,5 miljoner kronor etableringsbidrag och 12,7 miljoner kronor verksamhetsbidrag. De flesta organisationer som mottog bidrag var rikstäckande eller riksförbund. Regeringen fördelade även 15 miljoner kronor till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer för 2008.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelade i maj 2008 årets tillgängliga medel om 27,8 miljoner kronor för investeringsbidrag ur anslaget 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler. Samtliga län fanns representerade vid fördelningen och 89 olika projekt beviljades bidrag. De flesta beviljade projekt avsåg olika former av standardhöjande reparationer och tillgänglighetskapande åtgärder för personer med funktionsnedsättning. Även ett flertal projekt för om- och tillbyggnader tilldelades bidrag, medan endast ett projekt avsåg inköp av en ny samlingslokal.

Från och med 2007 är det även möjligt att hos Boverket söka bidrag till verksamhetsutveckling för att utveckla föreningsdrivna samlingslokaler. Bidraget kan användas för att anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Under 2008 fördelade Boverkets samlingslokaldelegation cirka 4,8 miljoner kronor till utveckling av ungdomsverksamhet. Anslaget fördelades till totalt 20 projekt vilket innebär att cirka 57 procent av antalet ansökningar beviljades.

En viktig förutsättning för en levande dialog mellan offentliga aktörer och landsbygdernas invånare är att det finns aktiva organisationer som kan föra landsbygdernas talan. Den kunskap om, och förståelse för, landsbygdens förutsättningar som sådana organisationer kan tillföra i exempelvis olika planerings- och beslutsprocesser är av stor betydelse för att säkerställa ett heltäckande och fullgott beslutsunderlag. Riksorganisationen Hela Sverige ska leva har därför beviljats bidrag om totalt 41 miljoner kronor under tre år (2008–2010). Bidraget ska bl.a. användas till insatser som stimulerar lokal mobilisering, lokal utveckling och lokala servicelösningar. Även bidraget till Skärgårdarnas Riksförbund syftar till att stimulera den lokala utvecklingen i skärgården. Skärgårdarnas Riksförbund beviljades bidrag om 1 250 000 kronor för 2008 och har för 2009 beviljats ett bidrag om 1 500 000 kronor.

15.4.1.2 Analys och slutsatser

Arbetet med de övergripande folkrörelsefrågorna är inriktat på att stödja människors organisering i föreningar och liknande sammanslutningar respektive bidra till goda förutsättningar för dessa föreningar att bedriva verksamhet. Här hanteras således generella frågor som rör alla typer av folkrörelser och ideella föreningar, bl.a. den statliga bidragsgivningen till föreningslivet. Ett av syftena för arbetet med de övergripande folkrörelsefrågorna är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida när det gäller såväl relationerna till folkrörelser och föreningar av olika slag som villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet. Ett annat syfte är att synliggöra den betydelse föreningslivet har för den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle. Den ideella sektorns självständighet och oberoende, samt dess förmåga att utifrån denna självständighet kritiskt granska den offentliga sektorn och bevaka olika gruppers intressen, utgör ett värde som är fundamentalt för demokratin.

Som tidigare beskrivits har regeringen under 2007 och 2008 genomfört en dialog med ideellerna organisationer på det sociala området som resulterade i en överenskommelse hösten 2008. Under 2009 har en ny dialog avseende integrationsområdet, särskilt frågor om nyanländas etablering, påbörjats. Dialogarbetet är bl.a. ett uttryck för den ideella sektorns allt viktigare roll som leverantör av tjänster, främst inom välfärdsområdet. Denna utveckling illustreras även av statistik om i vilken omfattning kommuner och landsting köper tjänster av ideella organisationer. Regeringen vill genom dialogarbetet stimulera till en större mångfald av utförare av olika typer av service och tjänster, bl.a. med tanke på den demografiska utvecklingen, som kommer att ställa krav på fler och mer varierade välfärdstjänster. Hinder för att den ideella sektorn ska kunna utvecklas som utförare bör därför identifieras och undanröjas.

Statistiken om den ideella sektorn på sektornivå är bristfällig, men forskning tyder på att den ideella sektorns omsättning ökat betydligt från början av 1990-talet och framåt. Statistik från Stiftelsen för Insamlingskontroll (SFI) visar också att omfattningen på försäljningen av varor har ökat från 571 miljoner kronor 1998 till knappt 1,2 miljarder kronor 2007 för ideella organisationer med s.k. 90-konton. Även insam-

lingen av gåvor har ökat kraftigt i omfattning under denna period. Trots att bidragsgivningen från offentlig sektor till ideella organisationer är betydande så är den svenska ideella sektorn självfinansierad till över 60 procent. Det innebär att en större andel av sektorns finansiering kommer från medlemsavgifter, försäljning m.m. än vad som är fallet i många andra europeiska länder. Den ideella sektorn har således stor betydelse för utvecklingen av människors entreprenörskap, sysselsättning och möjligheter att aktivt medverka till samhällsutvecklingen, t.ex. genom att utforma tjänster efter en grupps särskilda behov eller önskemål.

Statistiken från 1990-talet och framåt visar att en minskad andel människor är medlemmar i föreningar, samtidigt som det frivilliga deltagandet i stort ligger på en hög och stabil nivå. Människor väljer att genomföra ideella insatser på andra sätt än tidigare, t.ex. genom tillfälliga och enfrågeinriktade insatser samt genom nätverk snarare än genom medlemskap i föreningar. Inom politiken för den ideella sektorn behöver deltagandets förändrade karaktär beaktas och insatserna rikta sig till en bredare krets av aktörer. Samtidigt är det angeläget att de organisationer som är demokratiskt uppbyggda och därigenom representerar sina medlemmar även fortsatt kan vara röstbärande och opinionsbildare. Det självständiga och demokratiskt organiserade föreningslivet är av stor betydelse för demokratin, varför ideella organisationer även fortsättningsvis bör ha möjlighet till statligt stöd för sin verksamhet utan en alltför hög grad av styrning eller detaljerade villkor.

15.4.2 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2008 avseende verksamheterna inom folkrörelsepolitikens områden. Riksrevisionen har dock i en rapport rekommenderat Ungdomsstyrelsen att se över och tydliggöra hur bidragsbesluten avseende bl.a. statsbidraget för kvinnors organisering kontrolleras, dokumenteras och följs upp (Revisionsrapport – Intern styrning och kontroll i bidragsrutinen inom politikområde integration, jämställdhet, folkrörelse och minoritet, Riksrevisionen, dnr. 32-2008-0720). Riksrevisionens rekommendationer har omhändertagits i Ungdomsstyrelsens arbete för utveckling av bidrags-

hanteringen (se avsnitt 14.5 om ungdomspolitik).

15.4.3 Politikens inriktning

Regeringens avsikt är att utveckla folkrörelsepolitiken till en politik för den ideella sektorn, som tydligare omfattar den ideella sektorns hela bredd av aktörer och former av engagemang. Utredningen om den generella folkrörelsepolitiken överlämnade sitt betänkande Rörelser i tiden (SOU 2007:66) i september 2007. Betänkandet har remissbehandlats och beredning av utredningens förslag pågår inom Regeringskansliet. Regeringen avser att överlämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, den tidigare folkrörelsepolitiken, under hösten 2009. I propositionen kommer regeringen att föreslå ett nytt mål för politiken för den ideella sektorn. Utgångspunkten för det nya mål som föreslås är den ideella sektorns centrala roll i demokratin. Propositionen kommer också att beskriva ett system för uppföljning av politiken och den ideella sektorns villkor. Den kommer också att behandla ett antal områden som är av särskild vikt för sektorn, bl.a. inrättandet av ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället samt utveckling av statistiken om den ideella sektorn.

En mångfacetterad ideell sektor

Politiken för den ideella sektorn är inriktad på folkrörelserna och föreningslivet och deras förutsättningar och villkor att verka samt på individens möjligheter att bilda och delta i föreningar. Inom politiken för den ideella sektorn kommer föreningslivet även fortsättningsvis att ha en särskild roll genom att det organiserar människor i demokratiska former och därmed kan sägas representera människor och grupper. Inom föreningslivet skolas också många människor i demokratiska former för samverkan och beslutsfattande. På grund av den variation som det ideella engagemanget uppvisar är det dock angeläget att det framtida arbetet på området utgår ifrån hela den ideella sektorns bredd och förutsättningar. För att kunna ta tillvara den ideella sektorns hela potential behöver politiken utgå från såväl hela sektorns och dess aktörers förutsättningar och villkor som individers möjligheter att verka inom ideell verksamhet. Det

ideella deltagandet ändrar karaktär och tar varierande former. Mindre traditionellt organiserade rörelser tar t.ex. ofta en aktiv roll i opinionsbildningen, och många gör ideella insatser utan att för den skull vara medlemmar i någon organisation. Politiken för den ideella sektorn bör se till och erkänna alla former av ideellt engagemang, t.ex. inom ideella föreningar, trossamfund, kooperativ och andra ekonomiska föreningar, sociala företag, stiftelser och aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Det är också viktigt för boende i olika landsbygder att det finns möjligheter att engagera sig i organisationer som kan föra deras talan i olika sammanhang.

Den ideella sektorns entreprenörskap

Den ideella sektorn är en arena där människor kan förverkliga sina idéer om hur samhället kan utvecklas. Drivkraften för den ideella sektorns verksamhet är allmän- eller medlemsnytta snarare än egen vinning. Ideella organisationer bedriver dock omfattande näringsverksamhet i syfte att skapa resurser för sina ändamål, dvs. utan att vinst delas ut till medlemmar, ägare eller andra personer. De ideella organisationerna genomför också i en ökande omfattning uppdrag mot ersättning från stat, kommun och landsting. För många människor innebär det ett särskilt värde att en tjänst, t.ex. inom vården eller omsorgen, utförs av en ideell organisation. Den ideella sektorns möjligheter att öka mångfalden i utbudet av välfärdstjänster innebär också en viktig tillgång i ett samhälle med en åldrande och alltmer diversifierad befolkning. Vidare är sammanslutningarna inom den ideella sektorn, t.ex. de sociala företagen, viktiga som en väg till delaktighet och sysselsättning för människor som står långt från arbetsmarknaden. För att den ideella sektorns entreprenörskap bättre ska kunna tas tillvara och utvecklas vidare behövs ökad kunskap, både om den ideella sektorn, dess sammansättning och funktionssätt och om möjligheter och former för samverkan mellan den offentliga och den ideella sektorn. Det kan t.ex. handla om information och utbildning för offentliga aktörer om hur uppdrag kan ges till ideella organisationer. Föreningslagsutredningen (Ju 2008:10) gör för närvarande en översyn av lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (se delbetänkandet Enklare beslutsfattande i eko-

nomiska föreningar, SOU 2009:37). Översynen ska vara klar den 1 november 2010.

Dialog

Under hösten 2007 bjöd regeringen in idéburna organisationer verksamma inom det sociala området till en dialog i syfte att utveckla relationen mellan staten och den ideella sektorn. Dialogen resulterade i att en överenskommelse kunde slutas mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting i oktober 2008 (IJ2008/2110/UF). Denna överenskommelse, som innehåller centrala principer, åtaganden och åtgärder som vardera part ska genomföra, är ett viktigt första steg mot ett närmare partnerskap mellan den offentliga och den ideella sektorn. I ett sådant partnerskap är den ideella sektorns självständighet central, samtidigt som vägar för ett bättre tillvaratagande av kunskapen och engagemanget inom den ideella sektorn kan utvecklas. En partssammansatt arbetsgrupp har skapats för att följa upp överenskommelsen och genomförandet av de åtgärder som formulerats där. Uppföljningsarbetet kommer bl.a. att omfatta årliga dialogkonferenser, uppföljningsrapporter och tematiska studier. I januari 2009 inledde regeringen en ny dialog med idéburna organisationer, denna gång inom integrationsområdet (IJ2009/60/UF). Arbetet fortsätter under hösten 2009 och våren 2010.

Mångfald

Genom sin förmåga att skapa möten mellan människor och delaktighet i samhället har den ideella sektorn stor potential att bidra till att samhällets mångfald bättre ska kunna tas tillvara. Den ideella sektorn engagerar i dag främst människor som är väletablerade i samhällslivet och när inte alla delar av befolkningen i samma utsträckning. Människor som är arbetslösa eller har låg inkomst är t.ex. inte engagerade i den ideella sektorn i samma utsträckning som de som har arbete. Personer som nyligen anlant till Sverige är ett annat exempel på en grupp som ofta har ett intresse av föreningslivet och den ideella sektorn men som samtidigt saknar både kontakter inom sektorn och kunskap om vilket utbud av aktiviteter som finns. Det är sannolikt

att fler människor skulle vilja engagera sig inom den ideella sektorn om ideella organisationer mer aktivt kunde söka upp människor inom olika områden och delar av befolkningen. Vidare är det angeläget att den ideella sektorn stimuleras att mer aktivt arbeta för ökad mångfald inom sina egna verksamheter och organ.

Kunskapsutveckling

Mot bakgrund av de förändringar som välfärdsstaten och det civila samhället genomgår är det angeläget att det finns aktuell kunskap om den ideella sektorns utveckling, sammansättning och roll i samhällslivet. Angelägna frågor om den ideella sektorn är bl.a. dess roll i den framtida demokratin, det ideella engagemangets utveckling och de ideella organisationernas roll i välfärdsstaten och för integrationen. Som en bas och förutsättning för denna kunskap behöver även statistiken om den ideella sektorn förbättras. Utredningen om den generella folkrörelsepolitiken har i sitt betänkande *Rörelser i tiden* (SOU 2007:66) lämnat förslag om kunskapsutveckling och statistik.

Regeringen anser mot bakgrund av förslagen i betänkandet att ett forskningsprogram om det civila samhället bör inrättas under 2010 i syfte att utveckla kunskapen om de ideella organisationernas och det civila samhällets roll och villkor. Programmet bör pågå under 10 år. Insatser för att underlätta mer tillämpade forskningsbaserade studier och spridning av forskningsbaserad kunskap planeras också. Vidare föreslås att insatser vidtas i syfte att utveckla statistiken om den ideella sektorn. Förslaget om inrättandet av ovanstående forskningsprogram och insatser för att förbättra statistiken om den ideella sektorn kommer att utvecklas i den proposition om politiken för den ideella sektorn som regeringen avser att överlämna till riksdagen senare i höst.

Bidragsfrågor

Liksom folkrörelsepolitiken kommer politiken för den ideella sektorn att omfatta generella frågor kring bidrag till ideella organisationer. Grundläggande värden inom detta område är de ideella organisationernas självständighet och oberoende, såväl gentemot den offentliga sektorn som gentemot det privata näringslivet.

Samtidigt är det viktigt att säkerställa att skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt. Bidragssystemen bör vara transparenta, stabila och ge goda möjligheter för ideella organisationer att agera både som röstbärare för sina medlemmar och som utförare av verksamhet, t.ex. samhällstjänster. Under 2009 har en kartläggning genomförts inom Regeringskansliet med syftet att skapa en bättre helhetsbild av de statliga bidragen till ideella organisationer, bl.a. vilka bidragstyper som används och vilka villkor som ställs. Mot bakgrund av kartläggningen bedömer regeringen att det är viktigt att tillse att fler bidrag grundas på förordningar så att förutsägbarheten i bidragssystemen ökar. Vidare är det angeläget att verka för att projektbidragens andel av de totala bidragen inte fortsätter att öka på de mer generella organisationsbidragens bekostnad. Villkoren för organisationsbidrag och andra mer generella bidragstyper bör också på sikt bli mer enhetliga.

Kvinnorganisationer som är anslutna till de politiska partierna kan inte såsom andra kvinnoorganisationer få stöd enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering. Riksdagspartiernas kvinnoorganisationer har därför tilldelats stöd i särskild ordning under perioden 2006 t.o.m. 2009. Genom budgetpropositionen för 2008 inrättades ett särskilt statsbidrag för stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 17, bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58) dock utan att stödets fördelning fick en långsiktig lösning. Regeringen anser att det är väsentligt att främja kvinnors deltagande i den demokratiska beslutsprocessen och att stärka kvinnors ställning i det politiska beslutsfattandet och avser därför att långsiktigt avsätta medel för detta ändamål. Regeringen planerar att under våren 2010 överlämna en proposition till riksdagen med förslag till lag om fördelning av stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Allmänna samlingslokaler

En viktig förutsättning för möten och en utveckling av föreningslivet och den ideella sektorn är att det finns samlingslokaler där människor kan komma samman och bedriva ideell verksamhet. Genom statens stöd till de allmänna samlingslokalerna, som fördelas av Boverket, erbjuds människor mötesplatser för att delta i

kulturarrangemang, utöva sin tro, förkovra sig tillsammans med andra, utveckla sin ort och bygd eller utöva sina fritidsintressen. De allmänna samlingslokalerna finns över hela landet.

Internationellt arbete

Under Sveriges ordförandeskap i EU kommer organisationen Forum för frivilligt socialt arbete att anordna en konferens för ett stort antal ideella organisationer från EU:s medlemsstater. Regeringskansliet kommer att delta i konferensen, som kommer att behandla frågor om deltagande, demokrati och ett aktivt medborgarskap i EU-samarbetet. Under Sveriges ordförandeskap kommer även kommissionens förslag om att utse 2011 till Europeiska året för volontärarbete att behandlas av ministerrådet.

15.5 Idrottsfrågor

15.5.1 Resultatredovisning

15.5.1.1 Mål

Riksdagen har i maj 2009 antagit mål för statens stöd till idrott (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syften med bidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Statsbidraget för barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv och stöd kan även lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

15.5.1.2 Resultat

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är en viktig del av vårt samhälle. Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen är cirka 3,1 miljoner varav flickor och kvinnor utgör 46 procent och pojkar och män 54 procent. Cirka 2,2 miljoner människor av dessa är aktiva medlem-

mar. Antalet elitidrottare uppskattas till cirka 7 000 personer.

Under 2009 uppgår det samlade statliga stödet till idrotten till 1 783 miljoner kronor, varav 445 miljoner kronor fördelas över statsbudgeten och 1 338 miljoner kronor utgör bidrag från AB Svenska Spel.

Barn- och ungdomsverksamhet

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet uppgick 2008 till 700 miljoner kronor vilket var en ökning med 44 miljoner kronor jämfört med 2007. Antalet deltagartillfällen uppgick 2008 till cirka 56,6 miljoner fördelade på 40 procent flickor och 60 procent pojkar. Antalet deltagartillfällen har minskat med en procent jämfört med 2007.

Den särskilda satsningen på svensk idrott, Idrottslyftet, uppgår till 500 miljoner kronor som utbetalas årligen under mandatperioden. Satsningens främsta syfte är att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar samt att utveckla verksamheten så att de väljer att idrotta högre upp i åldern. Allt arbete ska utgå från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Prioriterade områden är att utveckla förbund och föreningar, öka tillgängligheten till anläggningar och idrottsmiljöer, rekrytera och utveckla ledare samt att samverka med skolorna.

Under det första verksamhetsåret har 280 miljoner kronor betalats ut som föreningsstöd, 90 miljoner kronor till speciella insatser och 122 miljoner kronor till förbundsutvecklingsstöd främst i form av utbildning och insatser för att utveckla den interna demokratin. Resterande 8 miljoner kronor har avsatts för rådgivning, utvärdering m.m.

Samtliga specialidrottsförbund och distrikt har deltagit i Idrottslyftet. Drygt 8 600 föreningar har genomfört nära 12 700 satsningar som totalt har inneburit över fem miljoner deltagartillfällen varav flickor har svarat för 51 procent och pojkar för 49 procent. Cirka 2 500 föreningar har kunnat utbilda idrottsledare i samarbete med SISU Idrottsutbildarna.

Närmare 50 miljoner kronor ur Idrottslyftet har använts till 177 olika insatser för ökad tillgänglighet. Bidrag har i första hand getts till nya och befintliga idrottsanläggningar. Dessa bidrag har medverkat till att kommuner och privata

finansiärer har skjutit till mer än sju gånger så stora belopp för samma ändamål.

Gemensam administration och centrala idrottsorganisationer

Det statliga stödet över anslaget till idrottens gemensamma administration, centrala idrottsorganisationer m.m. uppgick 2008 till 323 miljoner kronor vilket är samma belopp som 2007. Utöver dessa medel tillförs Sveriges Riksidrottsförbund årligen 60 miljoner kronor som ett särskilt bidrag från AB Svenska Spel.

Distriktsförbunden företräder på regional nivå den samlade idrotten gentemot landsting, kommuner, myndigheter och andra organisationer. Stödet till distriktsförbunden och Gotland/Nordkalottstödet uppgick 2008 till 27,7 miljoner kronor vilket är samma belopp som för 2007.

En samlad elitsatsning

Regeringen beslutade i januari 2009 att Riksidrottsförbundet av idrottens andel av överskottet från AB Svenska Spels verksamhet under 2007 får disponera högst 134 miljoner kronor till en flerårig samlad förbundsövergripande och behovsprövad elitsatsning inom svensk idrott med syfte att stärka idrottsutövares internationella konkurrenskraft. RF har i juni 2009 meddelat att förbundet tillsammans med Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté enats om en modell för ett samlat elitidrottsstöd. Sammanlagt 26 miljoner kronor har i ett första steg betalats ut till specialidrottsförbundens elitverksamhet.

Idrottens forskning

Bidraget till idrottsforskning ges främst till Centrum för idrottsforskning som har till uppgift att initiera, samordna, stödja och informera om forskning inom idrottens område. Budgeten för 2008 var 20 miljoner kronor, varav 13 miljoner kronor från anslaget 13:1 Stöd till idrotten vilket var samma belopp som 2007. Till största delen har resurserna använts för att stödja idrottsrelaterad forskning och tjänster. Stöd har betalats ut till 99 projekt under 2008. RF bedri-

ver även egen utvecklingsverksamhet och har under 2008 publicerat nio rapporter.

Specialidrott inom gymnasieskolan

Det statliga stödet 2008 till specialidrott inom gymnasieskolan uppgick till 39 miljoner kronor vilket är samma belopp som 2007. Under 2008 bedrevs verksamhet vid 62 riksidrottsgymnasier för 37 specialidrottsförbund. Antalet elevplatser uppgår till 1 297 stycken. Statens stöd har gjort det möjligt för elitidrottande flickor och pojkar att kombinera idrottslig utveckling med studier vid riksrekryterande idrottsgymnasier. Eleverna erbjuds kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö inför en framtida elitkarriär.

Anläggningsstöd

RF betalar ut ca 20 miljoner kronor per år i anläggningsbidrag. Bidraget kan sökas av idrottsföreningar anslutna till RF. Under 2008 har 181 föreningar fått bidrag för investeringar i sina idrottsanläggningar. Bidrag kan beviljas för uppförande, om- och tillbyggnad av anläggning för idrotts- och friluftsliv (även s.k. näridrottsplats). Bidrag prioriteras för bl.a. investeringar som främjar föreningens möjlighet till utveckling av barns och ungdomars verksamhet, jämställdhetsskapande åtgärder, tillgänglighet för funktionshindrade, miljöförbättringar och energieffektivitet samt idrott i närmiljön.

Nationella insatser mot dopning

Dopning inom idrotten ska aktivt motverkas. Statsbidraget för detta ändamål uppgick 2008 till 23 miljoner kronor, vilket var samma belopp som 2007. Antalet provtagningar under 2008 uppgick till drygt 3 600 tester inklusive blodprov och epo-analyser varav 65 procent var utom tävling. Kontrollerna utfördes av 175 särskilt utbildade kontrollanter. Totalt ledde 23 prover till anmälan och bestraffning varav sex stycken avsåg elitidrottare.

Internationellt samarbete

Internationella insatser mot dopning

Den av Unescos generalkonferens antagna globala konventionen mot dopning inom idrotten som trädde i kraft den 1 februari 2007 utgör ett viktigt steg i det utökade internationella arbetet mot dopning inom idrotten. Ett stort antal stater, varav Sverige var först, har anslutit sig till konventionen. Sverige har även bidragit till finansieringen av verksamheten inom WADA, den av regeringar och den olympiska rörelsen gemensamt instiftade Världsantidopningsbyrån. WADA har under många år framgångsrikt utvecklat arbetet mot dopning. Arbetet var under 2008 inriktat på den nya världsantidopningskod som trädde i kraft den 1 januari 2009. Arne Ljungqvist, representerande Internationella Olympiska Kommittén, har under 2008 varit vice ordförande i WADA. De europeiska regeringarnas samordning i WADA-frågor hanteras inom en ad hoc-kommitté under Europarådet. Kommittén var under svenskt ordförandeskap mellan 2003 och 2008. Inom Europarådets antidopningskonvention bedrivs även ett omfattande övervakningsarbete av staternas efterlevnad av sina åtaganden i konventionen.

Europarådet

Sverige anslöt sig den 1 januari 2008 till Europarådets vidgade partiella avtal om idrott, EPAS. EPAS förberedde det formella idrottsministermötet i Aten i december 2008. Temat för mötet var idrottens etik och självständighet.

Europeiska unionen

Inom EU har arbetet fortsatt med handlingsplanen som benämns Pierre de Coubertin. Planen har fogats till den av Europeiska kommissionen under 2007 beslutade vitboken om idrott. Under det franska ordförandeskapet anordnades ett informellt idrottsministermöte där särskilt frågor om idrottens rättsliga ställning inför EG-rätten togs upp.

Idrottens studieförbund

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna bedriver studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet och utbildar ledare för idrottens behov. SISU är huvudman för idrottsfolkshögskolan Bosön. SISU Idrottsutbildarna erhöll 2008 142,4 miljoner kronor från anslaget 25:13 Statligt stöd till

vuxenutbildningen vilket var 2,4 miljoner kronor mer än 2007.

15.5.1.3 Analys och slutsatser

Regeringen anser att de medel som ställts till idrottens förfogande från AB Svenska Spel tillsammans med statsanslaget har gett idrottsrörelsen goda möjligheter att utvecklas och även nå nya grupper av flickor och pojkar. Genom de ökade resurser som tillförts idrottsrörelsen under flera år har stödet kunnat ökas såväl för idrottens centrala organisationer som för den lokala föreningsverksamheten för barn och ungdomar. Idrottsrörelsen har getts stor frihet att under eget ansvar disponera statens stöd.

Sveriges engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten är betydande. Riksidrottsförbundets arbete med att utveckla det nationella arbetet bedöms vara framgångsrikt. Förbundets aktiva deltagande i samarbete med regeringen i det internationella arbetet mot dopning bedöms främja elitidrottarens möjligheter att tävla i en dopningsfri idrott.

I och med EPAS kan den verksamhet som tidigare bedrivits inom Europarådets ordinarie program och budget vidareutvecklas i nya former som öppnar för anslutning av länder utanför Europarådets medlemskrets samt ett närmare samarbete med idrottsrörelsen.

15.5.2 Bidrag till idrottsrörelsen från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2010 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2009 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. Bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2010 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 500 000 000 kronor till den särskilda satsningen

Idrottslyftet att fördelas till idrottsrörelsen enligt de närmare anvisningar för bidraget som kan komma att beslutas av regeringen.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels ordinarie bolagsstämma 2010 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott för 2009 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål att fördelas till ifrågavarande ändamål enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen.

15.5.3 Politikens inriktning

Politikens inriktning för idrottsfrågorna återfinns i avsnitt 2.

15.6 Friluftspolitik

15.6.1 Resultatredovisning

15.6.1.1 Resultat

Naturvårdsverket har ansvar för friluftslivsfrågor. Naturvårdsverket finansierar forskningsprogrammet ”Friluftsliv i förändring” med en budget på totalt 17 miljoner kronor under 2006–2009.

Fram till och med den 30 juni 2009 har inom Naturvårdsverket funnits ett råd för friluftsliv, Friluftsrådet. Rådets uppgift har varit att skapa bevara och utveckla förutsättningar för friluftslivet samt att tydliggöra friluftslivets samhällsnytta. Rådet har bistått och samverkat med myndigheter, forskare och organisationer som har anknytning till friluftslivet. Sedan 2004 har Friluftsrådet fördelat statsbidrag till olika friluftsanslagställen. Under 2008 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftsrådet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund samt till Svenska Livräddnings-sällskapet. Endast organisationsbidrag har lämnats till Cykelfrämjandet, Svenska Botaniska Föreningen, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Svenska Båtunionen, Svenskt Friluftsliv, Svenska Frisksportförbundet, Sveriges Ornitologiska Förening, Svenska Folksportförbundet och Naturskoleföreningen. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Svenska Naturskyddsföre-

ningen, Svenska Scoutrådet, Svenska turistföreningen, Fältbiologerna, Riksförbundet 4H, Svenska Klätterförbundet, Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Kanotförbundet och Förbundet Skog och ungdom. Organisationsbidragen ger nödvändig grund för friluftsanslagställen att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. Friluftsrådets bidrag utgör för många en stor del av omsättningen och är en förutsättning för verksamheten. Under 2008 hade Friluftsrådet integration, barn och ungdomar, äldre och funktionshindrade, tätortsnära natur och nya metoder för att utveckla friluftslivet, som prioriterade områden för verksamhetsbidragen. De organisationer som fått verksamhetsbidrag har till stor del fokuserat på barn och ungdomar samt integration. Bl.a. har över 100 000 barn och vuxna deltagit i kampanjen ”Sätt Sverige i rörelse”, 10 000 skolbarn har deltagit i aktivitetsdagar med fiske och friluftsliv, ”Klassdraget” över 600 simlärare/badvakter har utbildats, 400 personer har blivit utbildade i mångfaldsfrågor inom Scoutrörelsen och 156 lärare har lärt sig mer om utomhuspedagogik i projektet ”Bevara barnens skogar”.

Våren 2009 anordnade Friluftsrådet tillsammans med Naturvårdsverket en tankesmedja om friluftsliv, tätortsnära natur och stränder.

I februari 2009 överlämnade regeringen propositionen Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (prop. 2008/09:119) till riksdagen. Riksdagen har antagit förslaget (bet. 2008/09: MJU13, rskr. 2008/09:227). De nya bestämmelserna lyfter fram strandskyddets värden och syften, samtidigt som de också öppnar för ökade möjligheter till större regionalt och lokalt ansvar och inflytande. Stränder har mycket stor betydelse för friluftsliv och naturupplevelser. I syfte att skapa förutsättningar för en ökad insyn i tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna utvidgas rätten att överklaga kommunernas eller länsstyrelsernas beslut om undantag från strandskyddet till att även omfatta friluftsanslagställen.

I Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214) redovisar regeringen åtgärder för att utveckla arbetet med skydd av naturområden bl.a. i den tätortsnära naturen där skyddet av stränder är av stor betydelse. Se vidare utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik avsnitt 4.4.1.1 och utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård avsnitt 3.5.16.

Länsstyrelserna i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Skåne tog 2003 på regeringens uppdrag fram var sitt program för bevarande av tätortsnära natur. Programmen togs fram i samverkan med kommunerna och andra aktörer och avser skydd av ett antal naturområden genom bildande av såväl statliga som kommunala naturreservat. Genom programmen kommer viktiga tätortsnära naturområden att få ett långsiktigt skydd i storstadsområdena, där konkurrensen om mark är som störst. Länsstyrelserna lämnade i september 2008 på regeringens uppdrag en lägesrapport om arbetet enligt programmen för skydd av tätortsnära natur. Arbetet med genomförande av programmen har påbörjats i alla tre län men nått olika långt. I Stockholms län har en knapp tredjedel av programmets föreslagna områden blivit skyddade, i övriga län en mindre andel.

I utredningen Myndighet för miljön – en granskning av Naturvårdsverket (SOU 2008:62) föreslås bl.a. att nuvarande reglering av ett antal råd vid Naturvårdsverket, där ibland Friluftsrådet, bör tas bort ur Naturvårdsverkets instruktion. Utredningen har remissbehandlats och frågan om den framtida hanteringen av ansvaret för fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftorganisationer bereds nu inom Regeringskansliet. Då förordnandet av ledamöter inom Friluftsrådet upphörde per den 1 juli 2009 hanteras fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftorganisationer tills vidare av Naturvårdsverket i avvaktan på regeringsbeslut om eventuellt ändrat ansvar.

15.6.1.2 Analys och slutsatser

Friluftorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl barn och ungdomar som vuxna att utöva friluftaktiviteter. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att utveckla utomhuspedagogikens betydelse i skolan. Det är av stor betydelse att det finns tillräckligt med attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar till detta. Sammanfattningsvis konstaterar regeringen, liksom tidigare år, att de sätt som bidragen använts till under 2008 uppfyller bidragens syften och har i många fall inne-

burit att föreningarna lyckats bättre än sina uppsatta mål. Se även utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård avsnitt 3.5.12 .

15.6.2 Politikens inriktning

En rik tillgång på natur och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv. Sveriges skogar, fjäll och sjöar skapar stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv. Det finns många positiva effekter av friluftsliv, såsom hälsa och välbefinnande, ökad kunskap om natur och miljö samt social gemenskap. Regeringen ser positivt på att det finns en mångfald av möjligheter att utöva friluftsliv, på egen hand eller i organiserade former. Skolor och förskolor har också stor betydelse för att öka intresset för och kunskapen kring friluftsliv. Inte minst har ur- och skurpedagogiken hos flera förskolor bidragit till att öka intresset för att vara ute i naturen bland många barn.

Regeringen anser att allemansrätten är viktig för friluftslivet. Rätten att röra sig fritt i skog och mark samt att plocka bär och svamp är något unikt för Sverige och som vi ska värna. Allemansrätten bygger på sedvanerätt och har ett långt historiskt ursprung. I dag har den fria rätten att vistas i skog och mark stor betydelse för friluftsliv och turism. Samtidigt måste hänsyn tas till markägaren och till naturens villkor. Det är viktigt att skador på naturen inte uppstår.

Strändernas naturvärden ska långsiktigt skyddas. De nya strandskyddsbestämmelserna kommer att stärka skyddet i många områden med hög exploatering samtidigt som den öppnar för utveckling av landsbygden genom att strandnära bebyggelse blir möjlig i särskilt utpekade områden. De nya reglerna säkrar allmänhetens rätt till tillträde till stränderna och bevarandet av goda livsvillkor för djur och växter. Även fortsättningsvis kommer det finnas goda möjligheter till friluftsliv i strandområden. Se även under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

De ideella organisationerna och det personliga engagemanget bidrar starkt till att upprätthålla och utveckla intresset för och utövandet av friluftaktiviteter. Friluftorganisationernas verksamhet är mycket viktig för samhället. Regeringen betonar vikten av att friluftorganisationerna fortsätter att verka i nya och gamla former, och att det även framöver finns en mångfald av

friluftsvksamheter som är lättillgängliga för alla grupper i samhället.

15.7 Budgetförslag

15.7.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 15.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	445 520	Anslags- sparande	93
2009	Anslag	445 551 ¹	Utgifts- prognos	434 794
2010	Förslag	1 204 851		
2011	Beräknat	1 204 851		
2012	Beräknat	1 204 851		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till idrotten huvudsakligen enligt förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet för sådan verksamhet som avses i lagen (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund.

Anslaget finansierar bl.a. idrottens barn- och ungdomsverksamhet, idrottens gemensamma verksamhet, antidopning samt olympisk och paralympisk verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 15.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13.1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	445 551	445 551	445 551
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	760 000	760 000	760 000
Överföring till/från andra anslag	-700	-700	-700
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 204 851	1 204 851	1 204 851

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen har fått riksdagens godkännande att skapa ett stabilt finansieringssystem för stödet till idrotten. Den finansiering som tidigare erhöles i form av bidrag från AB Svenska Spel med undantag av Idrottslyftet upphör och

ersätts av ett förhöjt statsanslag med 760 000 000 kronor. Från anslaget föreslås 700 000 kronor föras över till utgiftsområde 1 anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* för att finansiera kampsportsdelegationen inom Länsstyrelsen i Örebro län.

Regeringen föreslår att 1 204 851 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 204 851 000 kronor respektive 1 204 851 000 kronor.

15.7.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	32 199	Anslags- sparande	43 876
2009	Anslag	32 326 ¹	Utgifts- prognos	35 418
2010	Förslag	32 164		
2011	Beräknat	32 164		
2012	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget disponeras i enlighet med förordningen (1995:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler för statsbidrag till köp, ny- eller tillbyggnad, ombyggnad eller standardhöjande reparationer av allmänna samlingslokaler och för handikappanpassning samt bidrag för verksamhetsutveckling. Det sistnämnda bidraget avser stöd för att anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet eller stimulera sådan verksamhet och för utveckling av ungdomars mötesformer inom kultur- och fritidsområdet. Boverkets samlingslokaldelegation fördelar medel enligt förordningen.

Regeringens överväganden

Tabell 15.5 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	32 326	32 326	32 326
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-162	-162	-162
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, i vilken föreslås att det fr.o.m. 2010 genomförs ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället (se avsnitt 15.4.3.) För att bidra till finansieringen av detta forskningsprogram föreslås att anslaget minskas med 162 000 kronor för att föras till anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*.

Regeringen föreslår att 32 164 000 kronor anvisas under anslaget för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till samma belopp.

15.7.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 15.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2008	30 759		1 569
2009	30 759 ¹	27 622	
2010	Förslag	28 163	
2011	Beräknat	28 163	
2012	Beräknat	28 163	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget disponeras i enlighet med förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering.

Regeringens överväganden

Tabell 15.7 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	28 305	28 305	28 305
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-142	-142	-142
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 163	28 163	28 163

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, i vilken föreslås att det fr.o.m. 2010 genomförs ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället (se avsnitt 15.4.3.) För att bidra till finansieringen av detta forskningsprogram föreslås att anslaget minskas med 142 000 kronor för att föras till anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*.

Regeringen föreslår att 28 163 000 kronor anvisas under anslaget för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till samma belopp.

15.7.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 15.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2008	25 091		31
2009	24 910 ¹	24 910	
2010	Förslag	24 785	
2011	Beräknat	24 785	
2012	Beräknat	24 785	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till friluftorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 15.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:4 Stöd till friluftsgesamheter

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	24 910	24 910	24 910
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-125	-125	-125
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 785	24 785	24 785

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, i vilken föreslås att det fr.o.m. 2010 genomförs ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället (se avsnitt 15.4.3.) För att bidra till finansieringen av detta forskningsprogram föreslås att anslaget minskas med 125 000 kronor för att föras till anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*.

Regeringen föreslår att 24 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftsgesamheter* under 2010. För 2011 beräknas anslaget till 24 785 000 kronor och för 2012 beräknas anslaget till 24 785 000 kronor. Anslaget har för perioden 2010–2012 beräknats enligt vad som anges i tabellen ovan.

15.7.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 15.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	Utfall	15 000	0
2009	Anslag	15 000 ¹	15 000
2010	Förslag	15 000	
2011	Beräknat	15 000	
2012	Beräknat	15 000	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget får användas för bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 15.11 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	15 000	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		15 000	15 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen anser att det är väsentligt att främja kvinnors deltagande i den demokratiska beslutsprocessen och att stärka kvinnors ställning i det politiska beslutsfattandet. Regeringen föreslår därför att bidraget till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer tillförs långsiktigt. Bidraget finansieras genom medel inom ramen för regeringens jämställdhetssatsning.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till samma belopp.

15.7.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 15.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	Utfall		
2009	Anslag		
2010	Förslag	23 238	
2011	Beräknat	24 058	
2012	Beräknat	22 758	

Ett nytt anslag föreslås föras upp på statsbudgeten för den ideella sektorn. Anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* disponeras för kunskapsutveckling, uppföljning och vissa andra initiativ som syftar till att främja den ideella sektorn. Anslaget kan även användas för sådana administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 15.13 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009			
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	23 238	24 058	22 758
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 238	24 058	22 758

Regeringen avser att senare i höst lämna en proposition till riksdagen om politiken för den ideella sektorn. En viktig del av propositionen utgörs av den närmare planeringen av ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället som avses inrättas under 2010. Forskningssatsningen avses även omfatta insatser för tillämpade forskningsbaserade studier och spridning av forskningsbaserad kunskap, liksom insatser för att förbättra statistiken om den ideella sektorn. Regeringen föreslår att forskningssatsningen finansieras genom att cirka 22 miljoner kronor avsätts från anslag för bidrag riktade till ideella organisationer inom ett antal berörda utgiftsområden. Vilka anslag som berörs framgår under respektive utgiftsområde.

Vidare förs 1 300 000 kronor över från anslaget 12:2 *Ungdomsstyrelsen* till anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för uppföljning av regeringens dialog med idéburna organisationer på det sociala området. Denna förstärkning beräknas även för 2011.

Regeringen föreslår att 23 238 000 kronor anvisas under anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 24 058 000 kronor och för 2012 till 22 758 000 kronor.

16 Vuxenutbildning under utgiftsområde 17

16.1 Budgetförslag

Verksamheten presenteras under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 6 Vuxenutbildning.

16.1.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 16.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	Utfall	3 106 957		0
2009	Anslag	3 166 290 ¹		3 166 290
2010	Förslag	3 260 013		
2011	Beräknat	3 352 924 ²		
2012	Beräknat	3 419 982 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 260 013 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 260 013 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget används vidare för Folkbildningsrådets förvaltningskostnader och utgifter för Folkbildningsnätet.

Anslaget används även för bidrag till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition om politiken för den ideella sektorn, i vilken föreslås att det fr.o.m. 2010 genomförs ett tioårigt forskningsprogram om det civila samhället (se utgiftsområde 17, avsnitt 15.4.3.) För att bidra till finansieringen av de förslag som kommer att lämnas i propositionen minskas detta anslag med 15 831 000 kronor

fr.o.m. 2010 för att tillföras anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn*.

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 6 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 3 260 013 000 kronor för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 3 352 924 000 kronor respektive 3 419 982 000 kronor.

Tabell 16.2 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	3 166 290	3 166 290	3 166 290
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	109 554	202 916	270 300
Beslut	-15 831	-16 282	-16 608
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 260 013	3 352 924	3 419 982

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

16.1.2 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 16.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	Utfall	74 412		5 361
2009	Anslag	79 828 ¹		79 828
2010	Förslag	79 957		
2011	Beräknat	82 351 ²		
2012	Beräknat	83 998 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 79 957 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 79 957 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera utgifter för bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Vidare används anslaget för att finansiera utgifter för statsbidrag till

folkhögskoleförlagd utbildning av tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade och tecken-språkläroverutbildning samt för utgifter för administration, utvärdering och utveckling av denna verksamhet.

Anslaget används även för att finansiera utgifter för bidrag och administrationskostnader till Synskadades Riksförbund för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2011.

Tabell 16.4 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	11 040	12 000	12 000	12 000	
Nya åtaganden	12 000	12 000	12 000		
Infriade åtaganden	-11 040	-12 000	-12 000	-12 000	
Utestående åtaganden	12 000	12 000	12 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 000	12 000	12 000		

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 6 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 79 957 000 kronor för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 82 351 000 kronor respektive 83 998 000 kronor.

Tabell 16.5 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	79 828	79 828	79 828
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	129	2 523	4 170
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	79 957	82 351	83 998

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

16.1.3 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 16.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	15 676	0	
2009	Anslag 15 708 ¹		15 708
2010	Förslag 15 770		
2011	Beräknat 16 206 ²		
2012	Beräknat 16 531 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 770 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 770 tkr i 2010 års prisnivå.

Ändamålet med anslaget är att finansiera utgifter för statsbidrag till kontakttolkutbildning och administrativa utgifter för verksamheten. Vidare får medlen användas i begränsad omfattning för utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Regeringen har i volym 8 avsnitt 6 Vuxenutbildning redogjort för resultatet av verksamheten och bedömer att verksamheten även fortsättningsvis ska bedrivas i samma omfattning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 15 770 000 kronor för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 16 206 000 kronor respektive 16 531 000 kronor.

Tabell 16.7 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	15 708	15 708	15 708
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	62	498	823
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 770	16 206	16 531

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

17 Tillsyn av spelmarknaden

17.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn av spelmarknaden.

17.2 Mål

Målet för spelpolitiken är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

Ovanstående mål är fastlagt av riksdagen (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212). Resultatredovisningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

17.3 Resultatredovisning

17.3.1 Resultat

Spelmarknaden

Under 2008 beräknas den reglerade svenska spelmarknaden ha omsatt drygt 40 miljarder kronor brutto. Detta är en ökning med ca 5 procent jämfört med året innan. I denna summa ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer

med undantag för AB Svenska Spels Internetpoker och Casino Cosmopol. För Internetpoker redovisas den s.k. pokerraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna, och för Casino Cosmopol redovisas nettoomsättningen, dvs. omsättningen efter utbetalda vinster. En uppskattning av bruttoomsättningen är i sistnämnda fall svår att göra då olika spelformer inom kasinot har olika vinståterbetalningsprocent. Sammanfattningsvis är bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden således betydligt högre.

Omsättningen efter utbetalda vinster är totalt ca 16 miljarder kronor. Det motsvarar en utgift på drygt 2 000 kronor per invånare över 18 år. I genomsnitt använder svenska folket knappt tre procent av sin disponibla inkomst till spel, räknat på omsättningen före utbetalda vinster. Om man i stället jämför omsättningen efter utbetalda vinster blir andelen drygt en procent av inkomsten i snitt.

Av spelmarknadens aktörer har Svenska Spel, AB Trav och Galopp (ATG) och Folkspel under 2008 erbjudit spel över Internet. Den sammanlagda försäljningen över Internet uppskattas till ca 6 miljarder kronor. Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på utländska Internetsajter. Det saknas dock säkra uppgifter om omsättningen för dessa.

Svenska Spel har, jämfört med föregående år, ökat sin bruttoomsättning med drygt 4 procent. Omsättningen, exklusive Casino Cosmopol, uppgick till 21 224 miljoner kronor. I detta belopp ingår den s.k. pokerraken om 372 miljoner kronor, vilken är den avgift som bolaget tar ut av spelare på Internet. Omsättningen på Casino Cosmopol netto efter utbetalda vinster uppgick till 1 224 miljoner kronor. Svenska Spels

omsättning motsvarar sammanlagt en marknadsandel om ca 55 procent.

ATG:s bruttoomsättning uppgick till knappt 11 972 miljoner kronor, att jämföra med 11 869 miljoner kronor föregående år. Detta motsvarar en marknadsandel om 29 procent. När vinst och skatt betalats ut (under 2008 har ATG betalt 1 268 miljoner kronor i totalisatorskatt) och driftskostnaden täckts går överskottet från bolagets verksamhet tillbaka till hästnäringen. Under 2008 tilldelades hästsporten 1 520 miljoner kronor.

Folkrörelsernas sammanlagda spel och lotterier uppskattas utgöra 14,7 procent av spelmarknaden. Det traditionella bingospelet och Bingolotto fortsätter att minska sin omsättning, medan övriga rikslotterier har ökat de senaste åren. Den största ökningen står Postkodlotteriet för med totalt 1 601 miljoner kronor i bruttoomsättning 2008.

De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har minskat sin bruttoomsättning de senaste åren och har cirka 1,3 procent av spelmarknaden.

17.3.2 Spelmarknadens utveckling under 2008

De nationella spelregleringarna i EU-länderna ifrågasätts allt oftare. Domstolar i flera länder har begärt förhandsavgöranden hos EG-domstolen inom spelområdet, framför allt beträffande rätten att fritt tillhandhålla tjänster och gemenskapsrättens regler om etableringsfrihet. Svea hovrätt har begärt förhandsbesked i EG-domstolen i två mål gällande främjandeförbudet i lotterilagen (1994:1000).

Spelberoende har varit en viktig fråga. De svenska aktörernas arbete med spelansvarsprogram, utbildning av personal och seminarier om spelns effekter har fortsatt under året. Världsförbundet World Lottery Associations utsåg 2008 Svenska Spel till världens främsta spelbolag på området ansvarsfullt spelande.

Under året har de stora aktörerna på den reglerade spelmarknaden, i första hand Svenska Spel och ATG, fortsatt att befästa sin ställning på spelmarknaden, särskilt på Internet. Poker på Internet är fortfarande en stor spelform trots en viss avmattning.

17.3.3 Tillsynen av spelmarknaden

Syftet med all kontroll- och tillsynsverksamhet är att spelmarknaden ska vara sund och säker. Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt baserat på villkoren i det tillstånd eller den koncession som Lotteriinspektionen eller regeringen lämnat. Eftersom spelmarknaden har utvecklats kraftigt de senaste åren, har kontrollen och tillsynen ställts inför nya uppgifter. Detta har i sin tur lett till en ständig utveckling för att strukturera, dokumentera och planera tillsynen på ett effektivare sätt. Under året har Lotteriinspektionen prioriterat kontroll av förbudet att tillhandahålla spel till minderåriga med särskild fokus på värdeautomater och spelombud. Vidare har Lotteriinspektionen utvecklat den tekniska tillsynen och genomfört en rad aktiviteter för att säkerställa att allt spel som sker via Internet sker på ett säkert och rättvist sätt. Under 2008 har Lotteriinspektionen även gjort tillsynsbesök på samtliga fyra kasinon med fokus på den tekniska tillsynen. Tyngdpunkten för tillsynen av rikslotterierna har under året legat på verksamhetstillsyn.

I den stora nationella myndighetsgemensamma satsningen mot den illegala spelverksamheten hösten 2007, i vilken bl.a. Lotteriinspektionen deltog, beslagtogs drygt 400 illegala spelautomater. Tillslaget har lett till att Hovrätten för Västra Sverige i augusti 2009 dömde en person för bl.a. grovt dobbleri.

17.3.4 Analys och slutsatser

Lotteriinspektionens verksamhetsgren kontroll och tillsyn växer konstant och blir allt mer resurskrävande. Huvudskälet till detta är det utbredda illegala spelandet. Under 2008 har 40 procent av den tillgängliga tiden hos inspektionen ägnats åt kontroll och tillsyn av den legala spelmarknaden, 13 procent åt kontroll av illegal spelmarknad, 32 procent åt tillstånd och normgivning samt 15 procent åt information.

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och prioritering är i linje med utvecklingen på spelmarknaden. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda.

17.4 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att bedriva en ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad. Sociala skyddshänsyn och brottsbekämpning ska stå i förgrunden för svensk spelpolitik. De statligt kontrollerade bolagen ska i sin marknadsföring av verksamheten ha en socialt ansvarstagande inriktning i syfte att inte uppfattas som alltför påträngande.

Spelutredningens betänkande

Spelutredningen överlämnade den 15 december 2008 betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) till regeringen. Betänkandet har remitterats och utredningens förslag är föremål för beredning i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

17.5 Budgetförslag

17.5.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 17.1 Anslagsutveckling för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Antal	Antal	Resultat
2008	Utfall	38 192	Anslags-sparande	6 777
2009	Anslag	44 365	Utgifts-prognos	40 627
2010	Förslag	44 860		
2011	Beräknat	45 937 ¹		
2012	Beräknat	46 856 ²		

¹ Motsvarar 44 948 tkr i 2010 års prisnivå.

² Motsvarar 44 948 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Lotteriinspektionens förvaltningskostnader.

Tabell 17.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

År	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	26 378	120	37 535	-11 037
Prognos 2009	28 000	50	42 663	-14 663
Budget 2010	28 000	50	45 822	-17 822

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter. De åtgärder som närmast är av

direkt rättsvärdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade. Detsamma gäller den egenutvecklade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 17.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	44 365	44 365	44 365
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	585	1 574	2 493
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-90	-2	-2
Förslag/beräknat anslag	44 860	45 937	46 856

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 44 860 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 45 937 000 kronor och för 2012 till 46 856 000 kronor.